

## Međunarodni računovodstveni standard 39

### *Finansijski instrumenti: priznavanje i mjerenje*

#### Cilj

---

1. Cilj ovog Standarda je da uspostavi načela za priznavanje i mjerenje finansijske imovine, finansijskih obaveza i određenih ugovora za kupovinu ili prodaju nefinansijskih stavki. Zahtjevi za prezentaciju informacija o finansijskim instrumentima su dati u MRS-u 32 - *Finansijski Instrumenti: Prezentiranje*. Zahtjevi za objavljivanje informacija o finansijskim instrumentima su dati u MSFI-ju 7 - *Finansijski Instrumenti: Objavljivanje*.

#### Djelokrug

---

2. Ovaj Standard su dužni primjenjivati svi subjekti na sve vrste finansijskih instrumenata, osim:
  - (a) onih udjela u zavisnim društvima, pridruženim subjektima i zajedničkim poduhvatima koji se iskazuju u skladu sa MSFI-jem 10 - *Konsolidirani Finansijski Izvještaji*, MRS-om 27 - *Odvojeni Finansijski Izvještaji*, ili MRS-om 28 - *Ulaganja u Pridružene Subjekte i Zajedničke Poduhvate*. Međutim, u nekim slučajevima, MSFI 10, MRS 27 ili MRS 28 zahtijevaju ili dopuštaju da subjekt prikaže udio u zavisnim društvima, pridruženim subjektima ili zajedničkim poduhvatima u skladu sa nekim ili svim zahtjevima ovog Standarda. Subjekti su, također, dužni primjenjivati ovaj Standard na sve derivate na udjele u zavisnim društvima, pridruženim subjektima ili zajedničkim poduhvatima, osim ako derivat zadovoljava definiciju vlasničkih instrumenata subjekta kako propisuje MRS 32;
  - (b) prava i obaveza iz najmova na koje se primjenjuje MRS 17 *Najmovi*. Međutim:
    - (i) potraživanja od najma koja priznaje najmodavac podliježu odredbama o prestanku priznavanja i umanjenju vrijednosti koje propisuje ovaj Standard (vidjeti tačke 15-37., 58., 59., 63-65. i Dodatak A, tačke UP36-UP52 i UP84-UP93);
    - (ii) obaveze iz finansijskog najma koje priznaje najmoprimac podliježu odredbama o prestanku priznavanja koje propisuje ovaj Standard (vidjeti tačke 39-42. i Dodatak A, tačke UP57-UP63); i
    - (iii) derivati koji su ugrađeni u najmove podliježu odredbama o ugrađenim derivatima koje propisuje ovaj Standard (vidi tačke 10-13. i Prilog A, tačke UP27-UP33);
  - (c) prava i obaveza poslodavca u okviru planova o primanjima zaposlenih, na koje se primjenjuje MRS 19 *Primanja Zaposlenih*;
  - (d) finansijskih instrumenata koje je izdao subjekt i koji zadovoljavaju definiciju vlasničkog instrumenta iz MRS-a 32 (uključujući opcije

i varante) ili za koje se zahtijeva da se klasificiraju kao vlasnički instrument, u skladu sa tačkama 16A i 16B ili 16C i 16D MRS-a 32. Međutim, imalac takvih vlasničkih instrumenata je dužan primjenjivati ovaj Standard na te instrumente, osim u slučaju da zadovoljavaju uslove za izuzimanje date pod (a);

- (e) prava i obaveza koje proizlaze iz: (i) ugovora o osiguranju, kao što je definirano u MSFI-ju 4 – *Ugovori o Osiguranju*, osim prava i obaveza davaoca nastalih iz ugovora o osiguranju koji zadovoljava definiciju ugovora o finansijskoj garanciji iz tačke 9., ili (ii) iz ugovora koji je u djelokrugu MSFI 4 zato što sadrži obilježje diskrecionog učešća. Međutim, ovaj Standard se primjenjuje na derivat koji je ugrađen u ugovor iz djelokuraga MSFI 4 ako taj derivat sam po sebi ne predstavlja ugovor koji je u djelokrugu MSFI-ja 4 (vidi tačke 10-13 i Dodatak A, tačke UP23-UP33 ovog Standarda). Štaviše, ako je davalac ugovora o finansijskoj garanciji prethodno izričito potvrdio da ovakve ugovore smatra ugovorima o osiguranju, i računovodstveno ih tretira kao takve ugovore, davalac može odlučiti da primjenjuje ili ovaj Standard ili MSFI 4 na takve ugovore o finansijskoj garanciji (vidjeti tačke UP4 i UP4A). Davalac može donositi takvu odluku od jednog ugovora do drugog, ali jednom donesena odluka za svaki ugovor je neopoziva;
- (f) [brisan]
- (g) svakog terminskog ugovora između stjecioca i prodavca dionica za kupovinu ili prodaju stečenog subjekta koji rezultira poslovnim spajanjem u djelokrugu MSFI 3 – *Poslovna Spajanja* na buduću datum stjecanja. Trajanje terminskog ugovora ne smije biti duže od razumnog perioda koji je obično potreban da se pribave sva potrebna odobrenja i dovrši transakcija;
- (h) obaveze po osnovu zajmova, osim onih obaveze po osnovu zajma opisanih u tački 4. Davalac obaveze po osnovu zajma dužan je primijeniti MRS 37 – *Rezerviranja, Potencijalne Obaveze i Potencijalna Imovina* na obaveze po osnovu zajma koje nisu u djelokrugu ovog Standarda. Međutim, sve obaveze po osnovu zajmova podliježu zahtjevima prestanka priznavanja koje propisuje ovaj Standard (vidi tačke 15-42 i tačke UP36-UP63 Dodatka A);
- (i) finansijskih instrumenata, ugovora i obaveza iz transakcija plaćanja zasnovanih na dionicama na koje se primjenjuje MSFI 2 - *Plaćanja Zasnovana na Dionicama*, osim ugovora opisanih u tačkama 5-7 ovog Standarda, na koje se primjenjuje ovaj standard;
- (j) prava na plaćanja radi nadoknađivanja subjekta za izdatke koje subjekt snosi za izmirenje obaveze koju priznaje kao rezerviranje u skladu s MRS 37, ili za koju je, u ranijim periodima, priznao rezerviranje u skladu s MRS 37.

2.A [Ova tačka se odnosi na izmjene i dopune koje još nisu stupile na snagu i stoga nisu uključene u ovo izdanje.]

3. [brisan]

4. **Sljedeće obaveze po osnovu zajmova su u djelokrugu ovog Standarda:**
- (a) obaveze po osnovu zajmova koje subjekt definira kao **finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak**. Subjekt koji je u prošlosti obično prodavao imovinu koja proizlazi iz njegovih obaveza po osnovu zajma ubrzo nakon nastanka, dužan je primijeniti ovaj Standard na sve obaveze po osnovu zajma unutar iste klase;
  - (b) obaveze po osnovu zajmova koje se mogu podmiriti neto u novcu ili isporukom ili izdavanjem drugog finansijskog instrumenta. Ovakve obaveze po osnovu zajmova su derivati. Ne smatra se da je obaveza po osnovu zajma podmirena neto iznosu samo zato što je zajam isplaćen u ratama (na primjer, hipotekarni zajam za izgradnju koji se isplaćuje u skladu sa napredovanjem izgradnje);
  - (c) obaveze davanja zajma po kamatnoj stopi nižoj od tržišne. Tačka 47(d) pojašnjava naknadno mjerenje obaveza koje proizlaze iz tih zajmova.
5. **Ovaj Standard se primjenjuje na one ugovore o kupovini ili prodaji nefinansijske stavke koja može da se podmiri neto u novcu ili drugim finansijskim instrumentom, ili razmjenom finansijskih instrumenata, kao da ugovori predstavljaju finansijske instrumente, izuzimajući ugovore koji su sklopljeni ili nastavljaju da se drže u svrhu primanja ili isporuke nefinansijske stavke u skladu s očekivanim zahtjevima subjekta za kupovinu, prodaju ili korištenje te imovine.**
- 5.A *[Ova tačka se odnosi na izmjene i dopune koje još nisu stupile na snagu i stoga nisu uključene u ovo izdanje.]*
6. Postoje različiti načini na koje ugovor o kupovini ili prodaji nefinansijske stavke može da se podmiri neto u novcu ili drugim finansijskim instrumentom ili razmjenom finansijskih instrumenata. Ti načini obuhvataju:
- (a) kada uslovi ugovora dozvoljavaju bilo kojoj od strana da ga izmiri neto u novcu ili drugim finansijskim instrumentom ili razmjenom finansijskih instrumenata;
  - (b) kada mogućnost podmirenja neto u novcu ili drugim finansijskim instrumentom ili razmjenom finansijskih instrumenata nije izričito navedena u uvjetima ugovora, ali subjekt obično podmiruje slične ugovore neto u novcu ili drugim finansijskim instrumentom ili razmjenom finansijskih instrumenata (bilo sa drugom stranom, na osnovu sklapanja ugovora o prebijanju ili prodajom ugovora prije njegovog izvršenja ili isteka);
  - (c) kada, za slične ugovore, subjekt ima praksu preuzimanja predmetna ugovora i njeno prodavanje u kratkom roku nakon preuzimanja u cilju ostvarivanja dobiti od kratkoročne promjene cijena ili prodajne marže; i
  - (d) kada se nefinansijska stavka koja je predmet ugovora može odmah zamjeniti za novac.

Ugovor na koji se primjenjuju tačke (b) ili (c) se ne zaključuje s namjerom primanja ili isporuke nefinansijske stavke u skladu sa očekivanim zahtjevima subjekta za

kupovinu, prodaju ili korištenje, prema tome, spada u djelokrug ovog Standarda. Drugi ugovori na koje se primjenjuje tačka 5 se evaluiraju da bi se utvrdilo jesu li sklopljeni i nastavljaju li da se drže s namjerom primanja ili isporuke nefinancijske stavke u skladu sa očekivanim zahtjevima subjekta u pogledu kupovine, prodaje ili korištenja, da li, u skladu s tim, spadaju u djelokrug ovog Standarda.

7. Pisana opcija za kupovinu ili prodaju nefinancijske stavke koja se može podmiriti neto u novcu ili drugim finansijskim instrumentom ili razmjenom finansijskih instrumenata, u skladu sa tačkom 6(a) ili (d), spada u djelokrug ovog Standarda. Takav ugovor se ne može sklopiti u svrhu prijema ili isporuke nefinancijske stavke u skladu sa očekivanim zahtjevima subjekta za kupovinu, prodaju ili korištenje te imovine.

## Definicije

---

8. Pojmovi definirani u MRS 32 u ovom Standardu se koriste u značenjima navedenim u tački 11 MRS-a 32. U MRS-u 32 su definirani sljedeći pojmovi:

- finansijski instrument
- finansijska imovina
- finansijska obaveza
- vlasnički instrument

i data uputstva za primjenu tih definicija.

9. **Sljedeći izrazi se u ovom Standardu koriste u navedenom značenju:**

### Definicija derivata

*Derivat* je finansijski instrument ili neki drugi ugovor u djelokrugu ovog Standarda (vidjeti tačke 2-7.) koji ima sve tri sljedeće karakteristike:

- (a) njegova vrijednost se mijenja kao odgovor na promjene određene kamatne stope, cijene finansijskog instrumenta, cijene robe, deviznog kursa, indeksa cijena ili stopa, kreditnog rejtinga ili kreditnog indeksa, ili neke druge varijable, pod uslovom da u slučaju nefinancijske varijable, da ta varijabla nije specifična za jednu od ugovornih strana (ponekad zvana “osnovna varijabla”);
- (b) ne zahtijeva početno neto ulaganje ili početno neto ulaganje koje je manje nego što bi zahtijevale druge vrste ugovora za koje bi se moglo očekivati da slično reagiraju na promjene tržišnih faktora; i
- (c) podmiruje se na neki budući datum.

### Definicije četiri kategorije finansijskih instrumenata

*Finansijska imovina ili finansijska obaveza po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak* je finansijska imovina ili finansijska obaveza koja zadovoljava jedan od sljedećih uslova:

- (a) Klasificirana je kao imovina ili obaveza koja se drži radi trgovanja. Finansijska imovina ili finansijska obaveza se klasificira kao ona koja se drži radi trgovanja ako je:
- (i) stečena ili nastala prvenstveno radi prodaje ili ponovne kupovine u bližoj budućnosti;
  - (ii) pri početnom priznavanju je dio portfelja identificiranih finansijskih instrumenata kojima se zajedno upravlja za koje postoji dokaz o nedavnom stvarnom obrascu kratkoročnog ostvarenja dobiti; ili
  - (iii) derivat (osim derivata koji je ugovor o finansijskoj garanciji ili je označen i efektivan instrument zaštite).
- (aa) Radi se o potencijalnoj naknadi stjeccaoca u poslovnom spajanju na koje se primjenjuje MSFI 3 – *Poslovna Spajanja*.
- (b) Nakon početnog priznavanja, subjekt ih označava u one koji se vode po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak. Subjekt može koristiti ovo označavanje samo onda kada je to dozvoljeno tačkom 11A, ili kada to rezultira relevantnijim informacijama, zato što se:
- (i) eliminira ili značajno smanjuje nedosljednost u mjerenju ili priznavanju (ovo se ponekad naziva “računovodstveno neusklađenost”) do kojeg bi inače došlo da se imovina ili obaveze mjere, ili dobiti i gubici od njih priznaju po različitim osnovama; ili
  - (ii) grupom finansijske imovine, finansijskih obaveza ili oboma se upravlja, i njihov uspjeh se procjenjuje na osnovu fer vrijednosti, u skladu s dokumentiranom strategijom upravljanja rizicima ili strategijom ulaganja, i informacije o grupi se interno pripremaju na toj osnovi za ključne članove uprave subjekta (kao što je definirano u MRS 24 – *Objavljivanje Povezanih Strana*), na primjer za upravni odbor ili izvršnog direktora subjekta.

U MSFI-ju 7, tačke 9-11 i B4 zahtijevaju da subjekt objavi informacije o finansijskoj imovini i finansijskim obavezama označenim po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, uključujući i to kako je zadovoljio navedene uslove. Za instrumente koji zadovoljavaju zahtjeve iz prethodne tačke (ii), to objavljivanje uključuje tekstualni opis na koji način je označavanje po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu s dokumentiranom strategijom upravljanja rizicima ili ulaganja subjekta.

Ulaganja u vlasničke instrumente koji nemaju kotiranu tržišnu cijenu na aktivnom tržištu, i čija se fer vrijednost ne može pouzdano izmjeriti (vidjeti tačku 46.(c) i tačke UP80. i UP81. iz Dodatka A) ne smiju se označiti po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak.

Potrebno je naglasiti da MSFI 13 – *Mjerenje Fer Vrijednosti* propisuje zahtjeve za mjerenje fer vrijednosti finansijske imovine ili finansijske obaveze, ili označavanjem ili na neki drugi način, ili čija fer vrijednost se objavljuje.

*Ulaganja koja se drže do dospijeca* predstavljaju nederivativnu finansijsku imovinu s fiksnim ili odredivim plaćanjima i fiksnim dospijecom za koju subjekt ima pozitivnu namjeru i mogućnost da je drži do dospijeca (vidjeti Dodatak A, tačke UP16.-UP25.), osim:

- (a) onih koja subjekt, nakon početnog priznavanja označi za iskazivanje po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak;
- (b) onih koja subjekt označi kao raspoloživa za prodaju; i
- (c) onih koja zadovoljavaju definiciju zajmova i potraživanja.

Subjekt ne smije klasificirati bilo koju finansijsku imovinu kao imovinu koja se drži do dospijeca ako je subjekt, u tekućoj ili prethodne dvije finansijske godine, prodao ili reklasificirao više nego beznačajan iznos ulaganja koja se drže do dospijeca prije njihovog dospijeca (više nego beznačajan u odnosu na ukupan iznos ulaganja koja se drže do dospijeca), osim prodaje ili reklasifikacija koje:

- (i) su toliko blizu datuma dospijeca ili datuma poziva na otkup finansijske imovine (na primjer, manje od tri mjeseca prije dospijeca) da promjene tržišne kamatne stope ne bi imale značajan utjecaj na fer vrijednost te finansijske imovine;
- (ii) nastaju nakon što subjekt u značajnoj mjeri naplati puni iznos originalne glavnice kroz programirani raspored plaćanja ili avanse; i
- (iii) se mogu pripisati nekom izoliranom događaju koji je van kontrole subjekta, koji se ne ponavlja i koji subjekt nije mogao razumno predvidjeti.

*Zajmovi i potraživanja* su nederivatna finansijska imovina sa fiksnim ili odredivim plaćanjima koja ne kotiraju na aktivnom tržištu, osim one:

- (a) koju subjekt namjerava prodati odmah ili u bliskoj budućnosti, koja se klasificiraju kao imovina koja se drži radi trgovanja, i one koju je subjekt nakon početnog priznavanja označi za iskazivanje po fer vrijednost kroz dobit ili gubitak;
- (b) koju subjekt nakon početnog priznavanja označi kao raspoloživu za prodaju; ili
- (c) za koju imalac možda neće u značajnoj mjeri nadoknaditi svoje ukupno početno ulaganje, iz razloga koji nije pogoršanje kvaliteta kredita, koja će se klasificirati kao raspoloživa za prodaju.

Udio stečen u grupi imovine koja nije zajam ili potraživanje (na primjer, udio u zajedničkom ili sličnom fondu) ne predstavlja zajam ili potraživanje.

*Finansijska imovina raspoloživa za prodaju* je ona nederivatna finansijska imovina koja se označava kao raspoloživa za prodaju ili ona koja nije klasificirana kao (a) zajmovi i potraživanja, (b) ulaganja koja se drže do

dospijeća ili (c) finansijska imovina koja se vodi po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak.

### Definicija ugovora o finansijskoj garanciji

*Ugovor o finansijskoj garanciji* je ugovor kojim se od davaoca zahtijeva da izvrši određena plaćanja kojim se imaoću nadoknađuje gubitak koji nastaje kada određeni dužnik ne izvrši plaćanje onda kada dospije u skladu sa prvobitnim ili izmijenjenim uslovima dužničkog instrumenta.

### Definicije koje se odnose na priznavanje i mjerenje

*Amortizirani trošak finansijske imovine ili finansijske obaveze* je iznos po kojem se finansijska imovina ili finansijska obaveza mjeri pri početnom priznavanju, umanjen za iznos otplate glavnice, uvećan ili umanjen za kumulativnu amortizaciju primjenom metode efektivne kamatne stope za svaku razliku između početnog iznosa i iznosa po dospijeću, te umanjen za sva smanjenja (direktno ili kroz račun ispravka vrijednosti) zbog umanjenja vrijednosti ili nemogućnosti naplate.

*Metoda efektivne kamate* je metoda izračunavanja amortiziranog troška finansijske imovine ili finansijske obaveze (ili grupe finansijske imovine ili finansijskih obaveza) i raspodjele prihoda od kamata ili rashoda od kamata tokom relevantnog perioda.

*Efektivna kamatna stopa* je kamatna stopa koja tačno diskontira procijenjena buduća novčana plaćanja ili primitke kroz očekivani vijek trajanja finansijskog instrumenta ili, gdje je to moguće, kraćeg perioda, na neto knjigovodstvenu vrijednost finansijske imovine ili finansijske obaveze. Kad izračunava efektivnu kamatnu stopu, subjekt treba procijeniti novčane tokove, uzimajući u obzir sve ugovorne uslove finansijskog instrumenta (na primjer, plaćanje unaprijed, kupovnu opciju i slične opcije), ali ne uzima u obzir buduće gubitke od zajma. Izračunavanje uključuje sve naknade i poene plaćene ili primljene između ugovornih strana, koje čine sastavni dio efektivne kamatne stope (vidjeti MRS 18 - *Prihodi*), transakcijske troškove i sve ostale premije ili diskonte. Postoji pretpostavka da se novčani tokovi i očekivani vijek trajanja grupe sličnih finansijskih instrumenata mogu pouzdano procijeniti. Međutim, u onim rijetkim slučajevima kada nije moguće pouzdano procijeniti novčane tokove ili očekivani vijek trajanja finansijskog instrumenta (ili grupe finansijskih instrumenata), subjekt je dužan da koristi ugovorne novčane tokove tokom cijelog ugovornog perioda trajanja finansijskog instrumenta (ili grupe finansijskih instrumenata).

*Prestanak priznavanja* je uklanjanje prethodno priznate finansijske imovine ili finansijske obaveze iz izvještaja o finansijskom položaju subjekta.

*Fer vrijednost* je cijena koja bi se naplatila za prodaju imovine ili platila za prenos obaveze u redovnoj transakciji između učesnika na tržištu na datum mjerenja. (vidjeti MSFI 13)

*Redovan način kupovine ili prodaje* je kupovina ili prodaja finansijske imovine po ugovoru čiji uslovi zahtijevaju isporuku imovine u roku određenom općim pravilima ili sporazumima na tržištu o kojem je riječ.

*Transakcijski troškovi* su inkrementalni troškovi koji se mogu direktno pripisati stjecanju, izdavanju ili otuđenju finansijske imovine ili finansijske obaveze (vidjeti Dodatak A, tačku UP13.). Inkrementalni trošak je onaj trošak koji ne bi nastao da subjekt nije stekao, izdao ili otuđio finansijski instrument.

## **Definicije koje se odnose na računovodstvo zaštite od rizika**

*Čvrsta obaveza* je obavezujući sporazum o razmjeni određene količine resursa po određenoj cijeni na određeni budući datum ili datume.

*Prognozirana transakcija* je neobavezujuća, ali očekivana buduća transakcija.

*Instrument zaštite od rizika* je označena derivatna ili (samo za zaštitu od rizika promjene deviznih kurseva) označena nederivatna finansijska imovina ili nederivatna finansijska obaveza za čiju fer vrijednost ili novčane tokove se očekuje da će kompenzirati promjene fer vrijednosti ili novčane tokove označene stavke zaštićene od rizika (tačke 72-77. i Dodatka A tačke UP94.-UP97. detaljnije pojašnjavaju definiciju instrumenta zaštite od rizika).

*Stavka zaštićena od rizika* je imovina, obaveza, čvrsta obaveza, vrlo izvjesna prognozirana transakcija ili neto ulaganje u inostrano poslovanje koje (a) izlaže subjekt riziku promjene fer vrijednosti ili budućih novčanih tokova, i (b) označeno je kao zaštićeni od rizika (tačke 78-84. i Dodatka A tačke UP98.-UP101. detaljnije pojašnjavaju definiciju stavke zaštićene od rizika).

*Djelotvornost zaštite od rizika* je stepen do kojeg se promjene fer vrijednosti ili novčanih tokova stavke zaštićene od rizika koje se mogu pripisati zaštiti od riziku kompenziraju s promjenama fer vrijednosti ili novčanih tokova instrumenta zaštite od rizika (vidi Dodatak A, tačke UP105-UP113A).

## **Ugrađeni derivati**

---

10. Ugrađeni derivat je komponenta hibridnog (kombiniranog) instrumenta koji također uključuje nederivatni osnovni ugovor – s efektom da neki od novčanih tokova kombiniranog instrumenta variraju na način sličan kao kod samostalnog derivata. Ugrađeni derivat uzrokuje da se neki ili svi novčani tokovi, koje bi inače zahtijevao ugovor, mijenjaju u skladu sa određenom kamatnom stopom, cijenom finansijskog instrumenta, cijenom robe, deviznim kursom, indeksom cijene ili stopa, kreditnim rejtingom ili kreditnim indeksom ili drugom varijablom, pod uslovom ako se radi o nefinansijske varijable, ta varijabla nije specifična za jednu ugovornu stranu. Derivat koji je povezan s finansijskim instrumentom, ali se, prema ugovoru može prenijeti nezavisno od tog instrumenta ili ima drugačiju ugovornu stranu nego taj instrument, nije ugrađeni derivat, nego zaseban finansijski instrument.



11. Ugrađeni derivat se treba odvojiti od osnovnog ugovora i tretirati kao derivat prema zahtjevima ovog Standarda, ako, i samo ako:

- (a) ekonomska obilježja i rizici ugrađenog derivata nisu usko povezani s ekonomskim obilježjima i rizicima osnovnog ugovora (vidjeti Dodatak A tačke UP30 i UP33);
- (b) zaseban instrument s istim uslovima kao i ugrađeni derivat zadovoljava definiciju derivata; i
- (c) hibridni (kombinirani) instrument se ne mjeri po fer vrijednosti sa promjenama fer vrijednosti priznatim u dobit ili gubitak (tj. derivat ugrađen u finansijsku imovinu ili finansijsku obavezu po fer vrijednosti u dobit ili gubitak nije odvojen).

Ako je ugrađeni derivat odvojen, osnovni ugovor se tretira po ovom Standardu ako on predstavlja finansijski instrument, ili prema zahtjevima drugih odgovarajućih Standarda ako nije finansijski instrument. Ovaj Standard se ne bavi time treba li se određeni ugrađeni derivat prezentirati odvojeno u izvještaju o finansijskom položaju.

11.A Bez obzira na tačku 11., ako ugovor sadrži jedan ili više ugrađenih derivata, subjekt može označiti cijeli hibridni (kombinirani) ugovor kao finansijsku imovinu ili finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, osim ako:

- (a) ugrađeni derivat(i) ne mijenjaju značajno novčane tokove koji bi se inače zahtijevali prema ugovoru; ili
- (b) jasno je, uz malo ili bez ikakve analize, kada se sličan hibridni (kombinirani) instrument razmatra prvi put, da je odvajanje ugrađenog(ih) derivata zabranjeno, kao što je opcija plaćanja unaprijed ugrađena u zajam koja dozvoljava imaocu da unaprijed otplati zajam u iznosu koji je približan amortiziranom trošku.

12. Ako je subjekt, prema zahtjevima ovog Standarda, dužan odvajati ugrađeni derivat od osnovnog ugovora, ali nije u mogućnosti da ugrađeni derivat vrednuje odvojeno, niti prilikom stjecanja ni na kraju sljedećeg perioda finansijskog izvještavanja, dužan je cijeli hibridni (kombinirani) ugovor označiti po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak. Slično tome, ako subjekt nije u mogućnosti da odvojeno vrednuje ugrađeni derivat koji se treba odvojiti prilikom reklasifikacije hibridnog (kombiniranog) ugovora iz kategorije po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, onda je ta reklasifikacija zabranjena. U takvim okolnostima, cijeli hibridni (kombinirani) ugovor ostaje klasificiran u kategoriji po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak.

13. Ako subjekt ne može pouzdano utvrditi fer vrijednost ugrađenog derivata na osnovu njegovih uslova i odredbi (na primjer, zato što se ugrađeni derivat zasniva na vlasničkom instrumentu koji nema kotiranu cijenu na aktivnom tržištu za identičan instrument, tj. inputi 1. Reda), fer vrijednost ugrađenog derivata je razlika između fer vrijednosti hibridnog (kombiniranog) instrumenta i fer vrijednosti osnovnog ugovora. Ako subjekt nije u mogućnosti utvrditi fer vrijednost ugrađenog derivata koristeći ovaj metod, primjenjuje se tačka 12 i hibridni (kombinirani) instrument se označava po fer vrijednosti kroz dobit i gubitak.

## Priznavanje i prestanak priznavanja

---

### Početno priznavanje

14. Subjekt je dužan priznati finansijsku imovinu ili finansijsku obavezu u svom izvještaju o finansijskom položaju kada, i samo kada, subjekt postane jedna od ugovornih strana na koju se primjenjuju ugovorni uslovi instrumenta. (Vidjeti tačku 38. za pitanje kupovine finansijske imovine na redovan način.)

### Prestanak priznavanja finansijske imovine

15. U konsolidiranim finansijskim izvještajima, tačke 16.-23. i Dodatak A tačke UP34-UP52 primjenjuju se na konsolidiranom novou. Stoga, subjekt prvo konsolidira sva zavisna društva u skladu s MSFI 10, a zatim primjenjuje tačke 16.-23. i Dodatak A tačke UP34-UP52 na nastalu grupu.
16. Prije procjenjivanja je li, i u kojem obimu, prestanak priznavanja prikladan po tačkama 17.-23., subjekt utvrđuje trebaju li se te tačke primijeniti na dio finansijske imovine (ili dio grupe slične finansijske imovine) ili finansijsku imovinu (ili grupu slične finansijske imovine) u cjelini, na sljedeći način:
- (a) Tačke 17.-23. primjenjuju se na dio finansijske imovine (ili dio grupe slične finansijske imovine) ako, i samo ako, dio imovine koji se razmatra za potrebe prestanka priznavanja zadovoljava jedan od sljedeća tri uslova:
- (i) taj dio sadržava samo posebno identificirane novčane tokove od finansijske imovine (ili grupe slične finansijske imovine). Na primjer, ako subjekt uđe u kamatni strip, pri čemu druga ugovorna strana dobija pravo na novčane tokove od kamata, ali ne dobija novčane tokove od glavnice dužničkog instrumenta, na takve se kamatne novčane tokove primjenjuju tačke 17.-23.
  - (ii) taj dio obuhvata samo potpuno proporcionalni (pro rata) udio novčanih tokova od finansijske imovine (ili grupe slične finansijske imovine). Na primjer, ako subjekt sklopi ugovor po kojem druga ugovorna strana dobija pravo na 90% udjela u svim novčanim tokovima dužničkog instrumenta, tačke 17.-23. primjenjuju se na 90% tih novčanih tokova. Ako postoji više drugih ugovornih strana, ne moraju sve strane imati proporcionalan udio novčanih tokova, pod uvjetom da subjekt koji vrši prenos ima potpuno proporcionalan udio.
  - (iii) taj dio uključuje samo potpuno proporcionalne (pro rata) udjele posebno identificiranih novčanih tokova od finansijske imovine (ili grupe slične finansijske imovine). Na primjer, ako subjekt sklopi ugovor po kojem druga ugovorna strana dobija pravo na 90% udjela u novčanim tokovima od kamata na finansijsku imovinu, tačke 17.-23. primjenjuju

se na 90% tih kamatnih novčanih tokova. Ako postoji više drugih ugovornih strana, ne mora svaka ugovorna strana imati proporcionalan udio posebno identificiranih novčanih tokova, pod uvjetom da subjekt koji vrši prenos ima potpuno proporcionalan udio.

- (b) U svim ostalim slučajevima, tačke 17-23 se primjenjuju na finansijsku imovinu u cjelini (ili na grupu slične finansijske imovine u cjelini). Na primjer, ako subjekt prenosi (i) prava na prvih ili zadnjih 90% novčanih primitaka od finansijske imovine (ili grupe finansijske imovine) ili (ii) prava na 90% novčanih tokova od grupe potraživanja, ali pruža garanciju da će nadoknaditi eventualne kreditne gubitke kupca u iznosu do 8% od iznosa glavnice potraživanja, tačke 17.-23. primjenjuju se na finansijsku imovinu (ili grupu slične finansijske imovine) u cjelini.

U tačkama 17.-26., pojam “finansijska imovina” odnosi se na dio finansijske imovine (ili dio grupe slične finansijske imovine) kako je navedeno pod (a) gore ili, u drugom slučaju, na finansijsku imovinu (ili grupu slične finansijske imovine) u cjelini.

17. Subjekt će prestati priznavati finansijsku imovinu kada, i samo kada:
- (a) ugovorna prava na novčane tokove od finansijske imovine isteknu; ili
- (b) subjekt prenese finansijsku imovinu kao što je navedeno u tačkama 18. i 19. a taj prenos zadovoljava uslove za prestanak priznavanja u skladu s tačkom 20.
- (Vidjeti tačku 38. za prodaje finansijske imovine na redovan način)
18. Subjekt vrši prenos finansijske imovine ako, i samo ako:
- (a) prenese ugovorna prava na primanje novčanih tokova od finansijske imovine; ili
- (b) zadržava ugovorna prava na primanje novčanih tokova od finansijske imovine, ali preuzima ugovornu obavezu da isplaćuje novčane tokove jednom ili više primalaca prema ugovorima koji zadovoljavaju uslove iz tačke 19.
19. Ako subjekt zadrži ugovorna prava na primanje novčanih tokova od finansijske imovine (“izvorna imovina”), ali preuzme ugovornu obavezu da isplaćuje te novčane tokove jednom ili više subjekata (“potencijalni primaoci”), subjekt tretira takvu transakciju kao prenos finansijske imovine onda, i samo onda, ako su ispunjena sva tri sljedeća uslova:
- (a) Subjekt nema obavezu da isplati iznose potencijalnim primaocima, osim u slučaju da naplati jednake iznose od originalne imovine. Kratkoročni avansi subjekta, s pravom potpunog povrata datog iznosa uvećanog za obračunatu kamatu po tržišnim kamatnim stopama, ne krše ovaj uslov;
- (b) Na osnovu uslova ugovora o prenosu, subjektu je zabranjeno da prodaje ili založi originalnu imovinu, osim kao osiguranje

**potencijalnim primaocima za obavezu subjekta da im isplaćuje novčane tokove;**

- (c) **Subjekt ima obavezu da doznači sve novčane tokove koje primi u ime potencijalnih primalaca bez značajne odgode. Pored toga, subjekt nema ovlaštenja da reinvestira takve novčane tokove, osim u novac ili novčane ekvivalente (kako je definirano MRS 7 - *Izvještaj o Novčanim Tokovima*) tokom kratkog perioda podmirenja između datuma naplate i datuma kad se zahtijevaju doznake potencijalnim primaocima, i zarađena kamata od takvih ulaganja prenosi se potencijalnim primaocima.**

**20. Ako subjekt prenosi finansijsku imovinu (vidjeti tačku 18.), dužan je da procijeni stepen do kojeg zadržava rizike i koristi od vlasništva nad tom finansijskom imovinom. U tom slučaju:**

- (a) **ako subjekt prenese gotovo sve rizike i koristi od vlasništva nad finansijskom imovinom, subjekt treba prestati da priznaje tu finansijsku imovinu i odvojeno priznati kao imovinu ili obaveze sva prava ili obaveze nastale ili zadržane tokom prenosa;**
- (b) **ako subjekt zadrži gotovo sve rizike i koristi od vlasništva nad finansijskom imovinom, subjekt treba nastaviti da priznaje tu finansijsku imovinu;**
- (c) **ako subjekt niti prenese niti zadrži gotovo sve rizike i koristi od vlasništva nad finansijskom imovinom, subjekt je dužan utvrditi je li zadržao kontrolu nad finansijskom imovinom. U tom slučaju:**
  - (i) **ako nije zadržao kontrolu, subjekt treba da prestane priznavati finansijsku imovinu i da zasebno prizna kao imovinu ili obaveze sva prava i obaveze koje su nastale ili zadržane tokom prenosa;**
  - (ii) **ako je zadržao kontrolu, subjekt treba da nastavi priznavati finansijsku imovinu u obimu u kojem nastavlja kontinuirano učestvovati u toj finansijskoj imovini (vidjeti tačku 30.).**

**21. Prenos rizika i koristi (vidjeti tačku 20.) se procjenjuje upoređivanjem izloženosti subjekta, prije i poslije prenosa, sa promjenjivošću iznosa i vremena neto novčanih tokova prenesene imovine. Subjekt je zadržao gotovo sve rizike i koristi od vlasništva nad finansijskom imovinom, ako se njegova izloženost promjenama sadašnje vrijednosti budućih neto novčanih tokova od finansijske imovine ne mijenja značajno kao rezultat prenosa (npr. zato što je subjekt prodao finansijsku imovinu koja je podložna ugovoru o ponovnom otkupu po fiksnoj ili prodajnoj cijeni, uvećanoj za prihod zajmodavca). Subjekt je prenio gotovi sve rizike i koristi od vlasništva nad finansijskom imovinom, ako njegova izloženost tim promjenama više nije značajna u odnosu na ukupne promjene sadašnje vrijednosti budućih neto novčanih tokova vezanih za tu finansijsku imovinu (npr. zato što je subjekt prodao finansijsku imovinu koja je samo podložna opciji ponovnog otkupa po fer vrijednosti u vrijeme tog ponovnog otkupa, ili je prenio potpuno proporcionalan udio novčanih tokova od većeg dijela finansijske imovine na osnovu ugovora, kao što je sudjelovanje u kreditnom riziku, koji zadovoljava uslove iz tačke 19.).**

22. Često će biti očigledno je li subjekt prenio ili zadržao gotovo sve rizike i koristi od vlasništva i neće biti potrebe da se vrše ikakva izračunavanja. U drugim slučajevima će biti potrebno da se izračuna i uporedi izloženost subjekta promjenama sadašnje vrijednosti budućih neto novčanih tokova prije i poslije prenosa. Izračunavanje i upoređivanje se vrši korištenjem odgovarajuće tekuće tržišne kamatne stope kao diskontne stope. Razmatra se svaka realno moguća promjena u neto novčanim tokovima, a veća težina se daje onim ishodima čije je ostvarivanje vjerovatnije.
23. To da li je subjekt zadržao kontrolu (vidjeti tačku 20.(c)) nad prenesenom imovinom, zavisi od mogućnosti primaoca prenesene imovine da tu imovinu proda. Ako primalac prenesene imovine ima praktičnu mogućnost da proda tu imovinu u cjelini nepovezаноj trećoj strani, i može da ostvari tu mogućnost jednostrano i bez potrebe nametanja dodatnih ograničenja na prenos, onda subjekt nije zadržao kontrolu. U svim ostalim slučajevima, subjekt je zadržao kontrolu.

### **Prenosi koji zadovoljavaju uslove za prestanak priznavanja (vidjeti tačku 20.(a) i (c)(i))**

24. Ako subjekt izvrši prenos finansijske imovine takvim prenosom koji zadovoljava zahtjeve za prestanak priznavanja u cjelini, a zadrži pravo da servisira tu finansijsku imovinu za određenu naknadu, subjekt treba da prizna ili imovinu servisiranja ili obavezu servisiranja u tom ugovoru o servisiranju. Ako se ne očekuje da će primljena naknada subjektu adekvatno nadoknaditi pružene usluge servisiranja, obaveza servisiranja za preuzete ugovorne obaveze servisiranja priznaje se po njenoj fer vrijednosti. Ako se očekuje da će primljena naknada biti više nego adekvatna nadoknada za pružene usluge servisiranja, imovina servisiranja priznaje se kao pravo na iznos utvrđen na osnovu rasporeda knjigovodstvene vrijednosti veće finansijske imovine, u skladu s tačkom 27.
25. Ako se, kao rezultat prenosa, finansijska imovina prestane priznavati u cjelini, ali prenos rezultira stjecanjem nove finansijske imovine ili preuzimanjem nove finansijske obaveze, ili obaveze servisiranja, subjekt je dužan da prizna tu novu finansijsku imovinu, finansijsku obavezu ili obavezu servisiranja po fer vrijednosti.
26. Prilikom prestanka priznavanja finansijske imovine u cjelini, razlika između:
- (a) knjigovodstvene vrijednosti i
  - (b) zbira (i) primljene naknade (uključujući svu stečenu novu imovinu umanjenu za sve preuzete nove obaveze) i (ii) svakog kumulativnog dobitka ili gubitka koji se priznaje direktno u sveobuhvatnoj dobiti (vidjeti tačku 55.(b))
- priznaje se u dobit ili gubitak.
27. Ako prenesena imovina predstavlja dio veće finansijske imovine (npr. ako subjekt prenese novčane tokove od kamata koji su dio dužničkog instrumenta, vidjeti tačku 16.(a)), i taj preneseni dio zadovoljava zahtjeve za prestanak priznavanja u cjelini, prethodna knjigovodstvena vrijednost

veće finansijske imovine raspodjeljuje se između dijela koji se nastavlja priznavati i dijela koji se prestaje priznavati, na osnovu relativne fer vrijednosti tih dijelova na datum prenosa. U tu svrhu, zadržanu imovinu servisiranja treba tretira kao dio koji se nastavlja priznavati. Razlika između:

- (a) knjigovodstvene vrijednosti raspodijeljene na dio koji se prestaje priznavati, i
- (b) zbira (i) naknade primljene za dio koji se prestaje priznavati (uključujući svu stečenu novu imovinu umanjenu za sve preuzete nove obaveze) i (ii) svakog kumulativnog dobitka ili gubitka raspodijeljenog na dio koji se priznaje direktno u sveobuhvatnoj dobiti (vidjeti tačku 55.(b))

priznaje se u dobit ili gubitak. Kumulativni dobiti ili gubici koji su priznati u ostalu sveobuhvatnu dobit raspodjeljuju se između dijela koji se nastavlja priznavati i dijela koji se prestaje priznavati, na osnovu relativne fer vrijednosti tih dijelova.

28. Ako subjekt raspodijeli prethodnu knjigovodstvenu vrijednost veće finansijske imovine između dijela koji nastavlja da se priznaje i dijela koji se prestaje priznavati, potrebno je utvrditi fer vrijednost dijela koji se nastavlja priznavati. Ako je subjekt u prošlosti prodavao dijelove imovine slične dijelu imovine koji nastavlja da se priznaje, ili za takve dijelove postoje druge tržišne transakcije, posljednje cijene tih transakcija predstavljaju najbolju procjenu njene fer vrijednosti. Ako ne postoje kotacije cijena ili najnovije tržišne transakcije koje potvrđuju fer vrijednost dijela imovine koja nastavlja da se priznaje, najbolja procjena fer vrijednosti je razlika između fer vrijednosti veće finansijske imovine u cjelini i naknade primljene od primaoca prenosa za dio imovine koja se prestaje priznavati.

#### **Prenosi koji ne zadovoljavaju uslove za prestanak priznavanja (vidjeti tačku 20.(b))**

29. Ako prenos za rezultat nema prestanak priznavanja zato što je subjekt u značajnoj mjeri zadržao sve rizike i koristi od vlasništva nad prenesenom imovinom, subjekt je dužan nastaviti da priznaje prenesenu imovinu u cjelini i da priznaje finansijsku obavezu za primljenu naknadu. U narednim periodima, subjekt je dužan da priznaje sav prihod po osnovu prenesene imovine i sav rashod nastao po osnovu finansijske obaveze.

#### **Kontinuirano učestvovanje u prenesenoj imovini (vidjeti tačku 20.(c)(ii))**

30. Ako subjekt ne prenese niti zadrži gotovo sve rizike i koristi od vlasništva nad prenesenom imovinom, a zadrži kontrolu nad prenesenom imovinom, onda subjekt treba da nastavi priznavati prenesenu imovinu u onom obimu u kojem nastavlja kontinuirano učestvovati u toj imovini. Obim kontinuiranog učešća subjekta u prenesenoj imovini je onaj obim do kojeg je subjekt izložen promjenama vrijednosti prenesene imovine. Na primjer:

- (a) kada nastavak kontinuiranog učešća subjekta u prenesenoj imovini ima oblik garancije za prenesenu imovinu, obim kontinuiranog učešća subjekta je ili (i) iznos imovine ili (ii) maksimalni iznos primljene naknade za koju bi se od subjekta moglo tražiti plaćanje ("iznos garancije"), zavisno od toga koji je iznos niži;
  - (b) kada nastavak kontinuiranog učešća subjekta u prenesenoj imovini ima oblik prodate ili kupljene opcije (ili obje) na prenesenu imovinu, obim kontinuiranog učešća subjekta je iznos prenesene imovine koju subjekt može da otkupi. Međutim, u slučaju izdate opcije prodaje na imovinu koja se mjeri po fer vrijednosti, obim kontinuiranog učešća subjekta u prenesenoj imovini ograničen je ili na fer vrijednost prenesene imovine ili cijenu izvršenja opcije, zavisno od toga koji je iznos niži (vidi tačku UP48).
  - (c) kada nastavak kontinuiranog učešća subjekta u prenesenoj imovini ima oblik opcije podmirene u novcem ili sličnog podmirenja prenesene imovine, obim kontinuiranog učešća subjekta u prenesenoj imovini mjeri se na isti način kao onaj koji proizlazi iz opcije podmirene nenovčanim sredstvima, kako je navedeno pod (b) gore.
31. Ako subjekt nastavlja da priznaje imovinu u obimu u kojem nastavlja svoje kontinuirano učešće u njoj, onda subjekt također priznaje i povezanu obavezu. Unatoč ostalim zahtjevima mjerenja koje propisuje ovaj Standard, prenesena imovina i povezana obaveza mjere se prema osnovi koja odražava prava i obaveze koje je subjekt zadržao. Povezana obaveza mjeri se na način da neto knjigovodstvena vrijednost prenesene imovine i povezane obaveze predstavlja:
- (a) amortizirani trošak prava i obaveza koje je subjekt zadržao, ako se prenesena imovina mjeri po amortiziranom trošku; ili
  - (b) vrijednost jednaku fer vrijednosti prava i obaveza koje je subjekt zadržao prilikom mjerenja na samostalnoj osnovi, ako se prenesena imovina mjeri po fer vrijednosti.
32. Subjekt je dužan nastaviti da priznaje sve prihode od prenesene imovine u obimu svog kontinuiranog učešća u njoj i priznati sve rashode nastale po osnovu povezanih obaveza.
33. Za potrebe naknadnog mjerenja, priznate promjene fer vrijednosti prenesene imovine i povezane međusobno se računovodstveno tretiraju na dosljedan način, u skladu s tačkom 55., i ne smiju se prebijati.
34. Ako subjekt kontinuirano učestvuje samo u jednom dijelu finansijske imovine (npr. ako subjekt zadrži opciju ponovnog otkupa dijela prenesene imovine, ili zadrži rezidualni udio koji ne rezultira u značajnoj mjeri zadržavanjem svih rizika i koristi od vlasništva, a subjekt zadrži kontrolu), subjekt raspodjeljuje prethodnu knjigovodstvenu vrijednost finansijske imovine između dijela kojeg nastavlja priznavati po osnovu kontinuiranog učešća u toj imovini, i dijela kojeg prestaje da priznaje na osnovu relativnih fer vrijednosti tih dijelova imovine na datum prenosa. U tu svrhu se primjenjuju zahtjevi iz tačke 28. Razlika između:

- (a) knjigovodstvene vrijednosti raspodijeljene na dio koji prestaje da se priznaje; i
- (b) zbira (i) naknade primljene za dio koji prestaje da se priznaje, i (ii) svakog kumulativnog dobitka ili gubitka koje se na njega raspoređuju a koji je priznat direktno u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti (vidjeti tačku 55.(b))

priznaje se u dobit ili gubitak. Kumulativna dobit ili gubitak koji je priznat u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti raspodjeljuje se između dijela koji se nastavlja priznavati i dijela koji se više ne priznaje, na osnovu relativne fer vrijednosti tih dijelova.

35. Ako se prenesena imovina mjeri po amortiziranom trošku, mogućnost koju propisuje ovaj Standard da se finansijska obaveza označi po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak ne može se primijeniti na povezanu obavezu.

### **Svi prenosi**

36. Ako prenesena imovina nastavlja da se priznaje, ta imovina i za nju povezana obaveza se ne prebijaju. Slično tome, subjekt ne smije da vrši prebijanje prihoda koji proizlazi iz prenesene imovine s rashodom nastalim iz za nju vezane obaveze (vidjeti MRS 32, tačku 42.).
37. Ako prenosilac obezbijedi primaocu nenovčani kolateral (poput dužničkih ili vlasničkih instrumenata), računovodstveni tretman tog kolaterala kojeg primjenjuju prenosilac i primalac prenosa zavisi od činjenice ima li primalac prenosa pravo da proda ili ponovno založi primljeni kolateral i je li prenosilac podmirio svoje obaveze. Prenosilac i primalac prenosa računovodstveno tretiraju kolateral kako slijedi:
- (a) Ako primalac prenosa ima ugovorno ili običajno pravo da proda ili ponovno založi kolateral, onda prenosilac treba da reklasificira tu imovinu u svom izvještaju o finansijskom položaju (npr. kao imovinu u zajmu, založene vlasničke instrumente ili otkup potraživanja) odvojeno od ostale imovine;
  - (b) Ako primalac prenosa proda kolateral koji mu je dat, primalac je dužan da prizna primanja od prodaje i obavezu mjerenu po fer vrijednosti kao svoju obavezu da vrati kolateral;
  - (c) Ako prenosilac ne ispuni ugovorne obaveze i više nema pravo da povрати kolateral, prenosilac je dužan da prestane priznavati kolateral, a primalac prenosa treba taj kolateral priznati kao vlastito sredstvo početno mjereno po fer vrijednosti, ili, ako je već prodao kolateral, treba da prestane priznavati svoju obavezu njegovog vraćanja;
  - (d) Osim navedenog pod (c), prenosilac je dužan nastaviti da priznaje kolateral kao vlastitu imovinu, a primalac prenosa ne smije da priznaje taj kolateral kao imovinu.



## Redovan način kupovine ili prodaje finansijske imovine

38. Redovan način kupovine ili prodaje finansijske imovine priznaje se i prestaje se priznavati, zavisno od slučaja, na bazi računovodstva na datum trgovanja ili računovodstva na datum izmirenja (vidjeti tačke UP53-UP56 Dodatka A).

## Prestanak priznavanja finansijske obaveze

39. Subjekt je dužan ukloniti finansijsku obavezu (ili dio finansijske obaveze) iz izvještaja o finansijskom položaju onda, i samo onda, kada je ona ugašena - tj. kada je ugovorom određena obaveza izvršena, otkazana ili istekla.
40. Razmjena dužničkih instrumenata sa značajno različitim uslovima, između postojećeg zajmoprimca i zajmodavca, računovodstveno treba da se tretira kao gašenje originalne finansijske obaveze i priznavanje nove finansijske obaveze. Slično tome, značajna izmjena uslova postojeće finansijske obaveze ili njenog dijela (bez obzira da li se može ili ne može pripisati finansijskim teškoćama dužnika) računovodstveno se treba tretirati kao gašenje originalne finansijske obaveze i priznavanje nove finansijske obaveze.
41. Razlika između knjigovodstvene vrijednosti finansijske obaveze (ili dijela finansijske obaveze) koja je ugašena ili prenesena drugoj strani i plaćene naknade, uključujući svu prenesenu nenovčanu imovinu ili preuzete obaveze, priznaje se u dobit ili gubitak.
42. Ako subjekt ponovo otkupi dio finansijske obaveze, onda je dužan da raspodijeli prethodnu knjigovodstvenu vrijednost finansijske obaveze na dio kojeg nastavlja da priznaje i dio kojeg prestaje da priznaje na osnovu relativne fer vrijednosti tih dijelova na datum otkupa. Razlika između (a) knjigovodstvene vrijednosti raspodijeljene na dio koji prestaje da se priznaje i (b) plaćene naknade, uključujući prenesenu nenovčanu imovinu ili preuzete obaveze, za dio koji prestaje da se priznaje, treba da se prizna u dobit ili gubitak.

## Mjerenje

---

### Početno mjerenje finansijske imovine i finansijskih obaveza

43. Kod početnog priznavanja, subjekt mjeri finansijsku imovinu ili finansijsku obavezu po njenoj fer vrijednosti uvećanoj, u slučaju finansijske imovine ili finansijske obaveze koja se ne vodi po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, za transakcijske troškove koji se mogu direktno pripisati stjecanju ili izdavanju finansijske imovine ili finansijske obaveze.
- 43.A Međutim, u slučaju kad se fer vrijednost finansijske imovine ili finansijske obaveze pri početnom priznavanju razlikuje od transakcijske cijene, subjekt je dužan da primijeni tačku UP76.

44. Ako subjekt koristi računovodstvo na datum izmirenja za imovinu koja se kasnije mjeri po trošku stjecanja ili amortiziranom trošku, ta imovina se početno priznaje po fer vrijednosti na datum trgovanja (vidjeti Dodatak A tačke UP53-UP56).
- 44.A *[Ova tačka se odnosi na izmjene i dopune koje još nisu stupile na snagu i stoga nisu uključene u ovo izdanje.]*

## **Naknadno mjerenje finansijske imovine**

45. U svrhu mjerenja finansijske imovine nakon početnog priznavanja, ovaj Standard klasificira finansijsku imovinu u sljedeće četiri kategorije definirane u tački 9:
- (a) finansijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak;
  - (b) ulaganja koje se drže do dospelja;
  - (c) zajmovi i potraživanja; i
  - (d) finansijska imovina raspoloživa za prodaju.

Ove kategorije se primjenjuju na mjerenje i priznavanje u dobit ili gubitak prema zahtjevima ovog Standarda. Subjekt može upotrijebiti ostale opisne pojmove za ove kategorije ili drugu kategorizaciju kada prezentira informacije u finansijskim izvještajima. Subjekt u bilješkama treba objaviti informacije koje zahtijeva MSFI 7.

46. **Nakon početnog priznavanja, subjekt je dužan mjeriti finansijsku imovinu, uključujući i derivate koji su imovinu, po njenoj fer vrijednosti, bez umanjnja za iznos transakcijskih troškova koji mogu nastati prilikom prodaje ili drugim otuđenjem, osim za sljedeću finansijsku imovinu:**
- (a) zajmove i potraživanja, kako su definirani u tački 9., koji se mjere po amortiziranom trošku, primjenom metode efektivne kamatne stope;
  - (b) ulaganja koja se drže do dospelja, kako su definirana u tački 9., koja se mjere po amortiziranom trošku, primjenom metode efektivne kamatne stope; i
  - (c) ulaganja u vlasničke instrumente čija cijena ne kotira na aktivnom tržištu i čija se fer vrijednost ne može pouzdano izmjeriti, te derivati koji su povezani sa i moraju se podmiriti isporukom takvih vlasničkih instrumenata, koji se mjere po trošku (vidi Dodatak A tačke UP80. i UP81.).

Finansijska imovina označena kao stavke zaštićene od rizika predmet je mjerenja prema zahtjevima računovodstva zaštite od rizika navedenim u tačkama 89.-102. Sva finansijska imovina, osim imovine koja se mjeri po fer vrijednosti u dobit ili gubitak, podložna je pregledu u svrhu umanjnja vrijednosti u skladu s tačkama 58.-70. i tačkama UP84.-UP93. Dodatka A.

## **Naknadno mjerenje finansijskih obaveza**

47. Nakon početnog priznavanja, subjekt je dužan mjeriti sve finansijske obaveze po amortiziranom trošku primjenom metode efektivne kamatne stope, osim za:

- (a) **finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak.** Takve obaveze, uključujući derivate koji predstavljaju obaveze, mjere se po fer vrijednosti, osim derivativne obaveze koja je povezana sa i mora se podmiriti isporukom vlasničkog instrumenta čija cijena ne kotira na aktivnom tržištu, za istovjetan instrument (tj. input 1. reda) čija se fer vrijednost ne može pouzdano izmjeriti na drugi način, koji će se mjeriti po trošku stjecanja;
- (b) **finansijske obaveze koje nastaju kada prenos finansijske imovine ne zadovoljava zahtjeve prestanka priznavanja ili se računovodstveno tretira primjenom pristupa kontinuiranog učešća.** Tačke 29. i 31. se primjenjuju na mjerenje takvih finansijskih obaveza;
- (c) **ugovore o finansijskoj garanciji koji su definirani u tački 9.** Nakon početnog priznavanja, davalac takvog ugovora ga treba (osim u slučaju da se primjenjuje tačka 47.(a) ili (b)) mjeriti po višem iznosu od sljedeća dva:
  - (i) **iznosa utvrđenog u skladu s MRS 37; i**
  - (ii) **početno priznatog iznosa (vidi tačku 43.) umanjenog, kada je prikladno, za kumulativnu amortizaciju priznatu u skladu s MRS 18.**
- (d) **obaveze davanja zajmova po kamatnoj stopi nižoj od tržišne.** Nakon početnog priznavanja, davalac te obaveze ga treba (osim u slučaju da se primjenjuje tačka 47.(a)) mjeriti po većem iznosu od sljedeća dva:
  - (i) **iznosa utvrđenog u skladu s MRS 37; i**
  - (ii) **početno priznatog iznosa (vidi tačku 43.) umanjenog, kada je prikladno, za kumulativnu amortizaciju priznatu u skladu s MRS 18.**

Finansijske obaveze označene kao stavke zaštićene od rizika podložne su mjerenju prema zahtjevima računovodstva zaštite od rizika navedenim u tačkama 89.-102.

48–  
49.

[brisan]

## Reklasifikacije

50. **Subjekt:**

- (a) **ne smije reklasificirati derivat iz kategorije po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak dok je u posjedu ili dok je izdan;**
- (b) **ne smije reklasificirati ni jedan finansijski instrument iz kategorije po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak ako ga je nakon početnog priznavanja subjekt označio po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak; i**
- (c) **može, ako se finansijska imovina više ne drži radi prodaje ili otkupa u bližoj budućnosti (bez obzira na to što je finansijska imovina možda stečena ili nastala upravo zbog prodaje ili otkupa u bližoj**

**budućnosti), reklasificirati tu finansijsku imovinu iz kategorije po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, ako su zahtjevi iz tački 50.B i 50.D ispunjeni.**

**Subjekt ne smije reklasificirati ni jedan finansijski instrument u kategoriju po fer vrijednost kroz dobit ili gubitak nakon početnog priznavanja.**

- 50.A Sljedeće promjene okolnosti nisu reklasifikacija u smislu tačke 50.:
- (a) derivat koji je prethodno bio označen i efektivan instrument zaštite novčanih tokova ili neto ulaganja i koji više ne zadovoljava te uslove;
  - (b) derivat koji postaje označen i efektivan instrument zaštite novčanih tokova ili zaštite neto ulaganja;
  - (c) finansijska imovina se reklasificira kad osiguravajuće društvo mijenja svoje računovodstvene politike u skladu s tačkom 45. MSFI 4.
- 50.B Finansijska imovina na koju se primjenjuje tačka 50.(c) (osim finansijske imovine opisane u tački 50.D) može se reklasificirati iz kategorije po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak samo u rijetkim okolnostima.
- 50.C Ako subjekt reklasificira finansijsku imovinu iz kategorije po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu sa tačkom 50.B, finansijska će imovina biti reklasificirana po svojoj fer vrijednosti na dan reklasifikacije. Ni jedan dobitak ili gubitak koji je već priznat u dobiti ili gubitku neće biti poništen. Fer vrijednost finansijske imovine na datum reklasifikacije postaje njen novi trošak ili amortizirani trošak, kako je primjenjivo.
- 50.D Finansijska imovina, na koju se primjenjuje tačka 50.(c), koja bi zadovoljila definiciju zajmova i potraživanja (da se ova finansijska imovina pri početnom priznavanju nije morala klasificirati kao imovina koja se drži radi trgovanja) može da se reklasificira iz kategorije po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak ako subjekt ima namjeru i sposobnost da drži tu finansijsku imovinu u doglednoj budućnosti ili do dospjeća.
- 50.E Finansijska imovina klasificirana kao raspoloživa za prodaju, koja bi zadovoljila definiciju zajmova i potraživanja (da nije bila označena kao raspoloživa za prodaju) može da se reklasificira iz kategorije raspoloživa za prodaju u kategoriju zajmova i potraživanja ako subjekt ima namjeru i sposobnost da drži tu finansijsku imovinu u doglednoj budućnosti ili do dospjeća.
- 50.F Ako subjekt reklasificira finansijsku imovinu iz kategorije po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu sa tačkom 50.D ili iz kategorije raspoloživa za prodaju u skladu sa tačkom 50.E, dužan je da reklasificira tu finansijsku imovinu po njenoj fer vrijednosti na dan reklasifikacije. Za finansijsku imovinu reklasificiranu u skladu sa tačkom 50.D, ni jedan dobitak ili gubitak koji je već priznat u dobiti ili gubitku neće biti poništen. Fer vrijednost finansijske imovine na dan reklasifikacije postaje njen novi trošak ili amortizirani trošak, kako je primjenjivo. Za finansijsku imovinu reklasificiranu iz kategorije raspoloživa za prodaju u skladu sa tačkom 50.E, svaki prethodni dobitak ili gubitak po osnovu te imovine koji je priznat u ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu sa tačkom 55.(b), treba da se računovodstveno tretira u skladu sa tačkom 54.
- 51. Ako, kao rezultat promjene namjere ili mogućnosti, više nije prikladno klasificirati ulaganje kao ulaganje koje se drži do dospjeća, ono se treba**

reklasificirati u ulaganje raspoloživo za prodaju i ponovo izmjereno po fer vrijednosti, a razlika između knjigovodstvene vrijednosti i fer vrijednosti računovodstveno treba da se tretira u skladu s tačkom 55.(b).

52. Kada god prodaja ili reklasifikacija više nego beznačajnog iznosa ulaganja koje se drži do dospijeca ne zadovoljava neki od uslova iz tačke 9., sva preostala ulaganja koja se drže do dospijeca trebaju se reklasificirati kao ulaganja raspoloživa za prodaju. Prilikom takve reklasifikacije, razlika između njihove knjigovodstvene vrijednosti i fer vrijednosti računovodstveno treba da se tretira u skladu s tačkom 55.(b).
53. Ako pouzdano mjerenje postane dostupno za finansijsku imovinu ili finansijsku obavezu za koju to prije nije bilo moguće, i zahtijeva se da se ta se imovina ili obaveza mjere po fer vrijednosti ako je takvo mjerenje moguće pouzdano izvršiti (vidjeti tačke 46.(c) i 47.), ta imovina ili obaveze trebaju ponovo da se izmjere po fer vrijednosti, a razlika između knjigovodstvene vrijednosti i fer vrijednosti računovodstveno treba da se tretira u skladu tačkom 55.
54. Ako, kao rezultat promjene namjere ili mogućnosti ili, u rijetkim okolnostima u kojima pouzdano mjerenje fer vrijednosti nije više dostupno (vidjeti tačke 46.(c) i 47.), ili zbog isteka “prethodne dvije finansijske godine” iz tačke 9., postane prikladno priznavati finansijsku imovinu ili finansijsku obavezu po nabavnom trošku ili amortiziranom trošku, a ne po njenoj fer vrijednosti, knjigovodstvena vrijednost fer vrijednosti finansijske imovine ili finansijske obaveze na taj datum postaje njen novi trošak stjecanja ili amortizirani trošak, kako je primjenjivo. Svi prethodni dobiti ili gubici po osnovu te imovine koji su bili priznati u sklopu ostale sveobuhvatne dobiti u skladu s tačkom 55.(b), se obračunavaju na sljedeći način:
- (a) U slučaju finansijske imovine s fiksnim dospijecom, dobitak ili gubitak se trebaju amortizirati u računu dobiti ili gubitka tokom preostalog vijeka trajanja ulaganja koja se drže do dospijeca, primjenom metode efektivne kamatne stope. Sve razlike između novog amortiziranog troška i iznosa po dospijecu također se amortiziraju tokom preostalog korisnog vijeka trajanja finansijske imovine, primjenom metode efektivne kamatne stope, slično amortizaciji premije ili diskonta. Ako dođe do naknadnog umanjenja vrijednosti finansijske imovine, svi dobiti ili gubici koji su bili priznati u sklopu ostale sveobuhvatne dobiti se reklasificiraju iz kapitala u dobit ili gubitak u skladu s tačkom 67.
- (b) U slučaju finansijske imovine koja nema fiksno dospijec, dobitak ili gubitak se priznaje u računu dobiti ili gubitka nakon prodaje finansijskog imovine ili njenog otuđenja na neki drugi način. Ako dođe do naknadnog umanjenja vrijednosti finansijske imovine, svi dobiti ili gubici koji su prethodno bili priznati u sklopu ostale sveobuhvatne dobiti se reklasificiraju iz kapitala u dobit ili gubitak u skladu s tačkom 67.

## Dobici i gubici

55. Dobitak ili gubitak koji proizlazi iz promjene fer vrijednosti finansijske imovine ili finansijske obaveze koji nije dio odnosa zaštite od rizika (vidi tačke 89.-102.), priznaje se na sljedeći način:
- (a) Dobitak ili gubitak od finansijske imovine ili finansijske obaveze klasificirane po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak priznaje se u dobit ili gubitak;
  - (b) Dobitak ili gubitak od finansijske imovine raspoložive za prodaju priznaje se u sklopu ostale sveobuhvatne dobiti, izuzev gubitaka od umanjenja vrijednosti (vidi tačke 67.-70.) te pozitivnih i negativnih kursnih razlika (vidi Dodatak A tačka UP83.), do prestanka priznavanja finansijske imovine. Tada će se kumulativni dobitak ili gubitak, prethodno priznat u sklopu ostale sveobuhvatne dobiti, reklasificirati iz kapitala u dobit ili gubitak kao reklasifikacijsko usklađivanje (vidi MRS 1 - *Prezentiranje finansijskih izvještaja* (izmijenjen 2007.)) Međutim, kamata izračunata primjenom metode efektivne kamatne stope (vidi tačku 9.) priznaje se u dobit ili gubitak (vidjeti MRS 18 ). Dividende na vlasnički instrument raspoloživ za prodaju priznaju se u dobit ili gubitak kada se utvrdi pravo subjekta da primi plaćanje (vidjeti MRS 18).
- 55.A *[Ova tačka se odnosi na izmjene i dopune koje još nisu stupile na snagu i stoga nisu uključene u ovo izdanje.]*
56. Kod finansijske imovine i finansijskih obaveza koje se iskazuju po amortiziranom trošku (vidjeti tačke 46. i 47.), dobitak ili gubitak priznaje se u dobit ili gubitak kada se finansijska imovina ili finansijska obaveza prestala priznavati ili je njena vrijednost umanjena, kao i kroz proces amortizacije. Međutim, za finansijsku imovinu ili finansijske obaveze koje predstavljaju stavke zaštićene od rizika (vidi tačke 78.-84. i Dodatak A tačke UP98.-UP101.) računovodstveni tretman za dobitke ili gubitke treba biti u skladu sa tačkama 89.-102.
57. Ako subjekt priznaje finansijsku imovinu primjenom računovodstva na datum izmirenja (vidi tačku 38. i Dodatak A tačke UP53. i UP56.), svaka promjena fer vrijednosti te imovine koja treba da se dobije tokom perioda između datuma trgovanja i datuma izmirenja ne priznaje se za imovinu koja se iskazuje po trošku nabave ili amortiziranom trošku (osim gubitaka od umanjenja vrijednosti). Za imovinu koja se iskazuje po fer vrijednosti, međutim, promjena fer vrijednosti priznaje se u dobit ili gubitak ili u ostalu sveobuhvatnu dobit, kako je prikladno prema zahtjevima tačke 55.

## Umanjenje vrijednosti i nemogućnost naplate finansijske imovine

58. Na kraju svakog izvještajnog perioda, subjekt je dužan procijeniti postoji li neki objektivan dokaz da je došlo do umanjenja vrijednosti finansijske imovine ili grupe finansijske imovine. Ako takav dokaz postoji, subjekt je dužan da primijeni tačku 63. (za finansijsku imovinu koja se iskazuje po amortiziranom trošku), tačku 66. (za finansijsku imovinu koja se iskazuje

**po trošku nabave) ili tačku 67. (za finansijsku imovinu raspoloživu za prodaju), kako bi utvrdio iznos svakog gubitka od umanjenja vrijednosti.**

59. Vrijednost finansijske imovine ili grupe finansijske imovine se umanjuje, i gubici od umanjenja vrijednosti nastaju ako, i samo ako, postoji objektivan dokaz o umanjenju vrijednosti koja je rezultat jednog ili više događaja nastalih nakon početnog priznavanja imovine (“događaj povezan s gubitkom”) a taj događaj povezan sa gubitkom (ili događaji) utječe na procijenjene buduće novčane tokove od finansijske imovine ili grupe finansijske imovine koji se mogu pouzdano procijeniti. Možda neće biti moguće utvrditi jedan, izolovan događaj koji je uzrokovao umanjenje vrijednosti. Često je umanjenje vrijednosti uzrokovano zajedničkim efektom više događaja. Gubici čiji se nastanak očekuje kao rezultat budućih događaja, bez obzira koliko vjerovatni, se ne priznaju. Objektivni dokaz da je došlo do umanjenja vrijednosti finansijske imovine ili grupe imovine obuhvata vidljive podatke koji imaocu imovine ukazuju na sljedeće događaje povezane s nastankom gubitka:
- (a) značajne finansijske teškoće izdavaoca ili dužnika;
  - (b) kršenje ugovora, kao što je nepodmirenje obaveza ili zakašnjenja u plaćanju kamate ili glavnice;
  - (c) zajmodavac, zbog ekonomskih ili pravnih razloga koji se odnose na finansijske teškoće zajmoprimca, odobrava koncesiju zajmoprimcu, koju zajmodavac inače ne bi razmatrao;
  - (d) velika vjerovatnoća da će dužnik pokrenuti stečajni postupak ili postupak druge finansijske reorganizacije;
  - (e) nestanak aktivnog tržišta za tu finansijsku imovinu zbog finansijskih teškoća; ili
  - (f) vidljive podatke koji ukazuju da postoji mjerljivo smanjenje procijenjenih budućih novčanih tokova od grupe finansijske imovine od njenog početnog priznavanja, iako to smanjenje još ne može da se identificira za pojedinu finansijsku imovinu unutar grupe, uključujući i:
    - (i) nepovoljne promjene platežnog statusa zajmoprimca unutar grupe (npr. povećan broj odloženih plaćanja ili povećan broj zajmoprimaca koji podmiruju svoje obaveze kreditnom karticom, a koji su dostigli kreditni limit i plaćaju minimalni mjesečni iznos); ili
    - (ii) nacionalne ili lokalne ekonomske uslove koji su povezani s nepodmirenjem obaveza za imovinu unutar grupe (npr. povećanje stope nezaposlenosti u geografskom području zajmoprimaca, smanjenje cijene nekretnina za hipoteke u relevantnom području, smanjenje cijena nafte za imovinu datu u zajam proizvođačima nafte, ili nepovoljne promjene industrijskih uslova koji utječu na zajmoprimce unutar grupe).
60. Nestanak aktivnog tržišta zato što se finansijskim instrumentima subjekta više ne trguje javno, nije dokaz o umanjenju vrijednosti. Pad kreditnog rejtinga subjekta nije, sam po sebi, dokaz o umanjenju vrijednosti, iako može biti dokaz umanjenja vrijednosti ako se razmatra zajedno s ostalim raspoloživim informacijama. Smanjenje fer vrijednosti finansijske imovine ispod njezinog troška nabave ili

amortiziranog troška nije neophodno dokaz umanjenja vrijednosti (na primjer, smanjenje fer vrijednosti ulaganja u dužnički instrument nastalo zbog povećanja nerizične kamatne stope).

61. Pored vrsta događaja navedenih u tački 59., objektivni dokazi umanjenja vrijednosti ulaganja u vlasnički instrument uključuje informacije o značajnim promjenama s negativnim utjecajem koje su se pojavile u tehnološkom, tržišnom, ekonomskom ili zakonskom okruženju u kojem posluje izdavalac, i ukazuje da se trošak ulaganja u vlasničke instrumente možda neće moći nadoknaditi. Značajan ili dugotrajniji pad fer vrijednosti ulaganja u vlasnički instrument ispod troška njegove nabavke također predstavlja objektivni dokaz umanjenja vrijednosti.
62. U nekim slučajevima se može dogoditi da su vidljive informacije potrebne za procjenu iznosa gubitka od umanjenja vrijednosti finansijske imovine ograničene ili više nisu potpuno relevantne za postojeće okolnosti. Na primjer, to je slučaj kada zajmoprimac ima finansijskih teškoća i kada postoji nedovoljno dostupnih historijskih podataka koji se odnose na slične zajmoprimce. U takvim slučajevima, subjekt koristi svoje rasuđivanje i prethodno iskustvo da procijeni iznos gubitka od umanjenja vrijednosti. Slično tome, subjekt koristi rasuđivanje i iskustvo da uskladi vidljive podatke za grupu finansijske imovine, da bi oni odražavali trenutne okolnosti (vidi tačku UP89). Primjena razumnih procjena predstavlja ključni dio pripreme finansijskih izvještaja i ne umanjuje njihovu pouzdanost.

### **Finansijska imovina koja se iskazuje po amortiziranom trošku**

63. **Ako postoji objektivni dokaz da je nastao gubitak zbog umanjenja vrijednosti zajmova i potraživanja ili ulaganja koja se drže do dospijea koji se iskazuju po amortiziranom trošku, iznos gubitka mjeri se kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti imovine i sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih novčanih tokova (ne uzimajući u obzir buduće kreditne gubitke koji nisu nastali) diskontiranih po prvobitnoj efektivnoj kamatnoj stopi finansijske imovine (tj. efektivnoj kamatnoj stopi izračunatoj prilikom početnog priznavanja). Knjigovodstvena vrijednost imovine treba da se smanji ili direktno ili korištenjem odvojenog računa ispravka vrijednosti. Iznos gubitka se priznaje u dobit ili gubitak.**
64. Subjekt prvo procjenjuje postoji li objektivni dokaz o umanjenju vrijednosti posebno za imovinu koja je pojedinačno značajna, i posebno ili zajednički za finansijsku imovinu koja nije pojedinačno značajna (vidi tačku 59.). Ako subjekt utvrdi da ne postoji objektivni dokaz o umanjenju vrijednosti za pojedinačno procijenjenu imovinu, bez obzira na to je li ona značajna ili nije, on uključuje tu imovinu u grupu finansijske imovine sličnih obilježja kreditnog rizika i zajednički procjenjuje tu imovinu zbog umanjenja vrijednosti. Imovina koja se odvojeno procjenjuje u svrhu umanjenja vrijednosti, i za koju je gubitak od umanjenja vrijednosti priznat ili se nastavlja priznavati, ne uključuje se u zajedničku procjenu umanjenja vrijednosti.
65. **Ako se, u narednom periodu, iznos gubitka od umanjenja vrijednosti smanji, a to smanjenje se može objektivno povezati s događajem koji je nastao nakon priznavanja umanjenja vrijednosti (kao što je poboljšanja kreditnog rejtinga dužnika), prethodno priznat gubitak od umanjenja**



vrijednosti stornira se ili direktno ili upotrebom računa ispravka vrijednosti. Storniranje ne smije rezultirati knjigovodstvenim iznosom finansijske imovine koji je veći nego što bi bio amortizirani trošak da nije došlo do priznavanja umanjena vrijednosti na datum kada je umanjene vrijednosti stornirano. Iznos koji je storniran priznaje se u dobit ili gubitak.

### **Finansijska imovina koja se iskazuje po trošku nabave**

66. Ako postoje objektivni dokazi o nastanku gubitka zbog umanjena vrijednosti vlasničkog instrumenta koji nema kotiranu cijenu na aktivnom tržištu i koji se ne iskazuje po fer vrijednosti zato što fer vrijednost nije moguće pouzdano izmjeriti, ili derivatne imovine koja je povezana sa i koja se mora podmiriti isporukom takvog vlasničkog instrumenta, iznos gubitka od umanjena mjeri se kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti finansijske imovine i sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih novčanih tokova diskontiranih po tekućoj tržišnoj kamatnoj stopi povrata za sličnu finansijsku imovinu (vidjeti tačku 46.(c), i Dodatak A tačke UP80. i UP81.). Takvi gubici zbog umanjena se ne storniraju.

### **Finansijska imovina raspoloživa za prodaju**

67. Kada se smanjenje fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju priznaje u sklopu ostale sveobuhvatne dobiti i kada postoji objektivni dokaz umanjena vrijednosti imovine (vidjeti tačku 59.), kumulativni gubitak koji je bio priznat u sklopu ostale sveobuhvatne dobiti reklasificira se iz vlasničkog kapitala i priznaje u računu dobiti i gubitaka, kao reklasifikacija radi usklađivanja, bez obzira na to što se finansijska imovina nije prestala priznavati.
68. Iznos kumulativnog gubitka koji je reklasificiran iz kapitala u dobit ili gubitak u skladu s tačkom 67. treba da bude razlika između troška nabave (neto od svake otplate glavnice i amortizacije) i sadašnje fer vrijednosti, umanjena za svaki gubitak zbog umanjena vrijednosti te finansijske imovine koji je prethodno bio priznat u dobit i gubitak.
69. Gubici zbog umanjena vrijednosti priznati u dobit ili gubitak za ulaganje u vlasnički instrument klasificiran kao imovina raspoloživa za prodaju ne smije se stornirati kroz dobit ili gubitak.
70. Ako se, u narednom periodu, fer vrijednost dužničkog instrumenta klasificiranog kao imovina raspoloživa za prodaju poveća, i to povećanje je moguće objektivno dovesti u vezu s događajem koji je nastao nakon priznavanja gubitka od umanjena vrijednosti u dobit ili gubitak, gubitak od umanjena se stornira, a stornirani iznos se priznaje u dobit ili gubitak.

### **Zaštita od rizika**

---

71. Ako postoji označeni odnos zaštite između instrumenta zaštite od rizika i stavke zaštićene od rizika, kako je opisano u tačkama 85.-88. i Dodatku A tačkama UP102.-UP104., dobit ili gubici od instrumenta zaštite od rizika i stavke zaštićene od rizika obračunava se u skladu s tačkama 89.-102.

## Instrumenti zaštite od rizika

### Instrumenti koji zadovoljavaju uslove

72. Ovaj Standard ne ograničava okolnosti u kojima derivat može biti označen kao instrument zaštite od rizika, pod uslovom da se ispune uslovi iz tačke 88., osim za određene prodane opcije (vidjeti Dodatak A tačku UP94.). Međutim, nederivatna finansijska imovina ili nederivatna finansijska obaveza mogu se označiti kao instrument zaštite od rizika samo za zaštitu od rizika kursnih razlika.
73. Za svrhe računovodstva zaštite, samo instrumenti koji uključuju stranu izvan izvještajnog subjekta (tj. koja je izvan grupe ili pojedinog subjekta o kojem se izvještava) mogu da se označe kao instrumenti zaštite od rizika. Iako pojedini subjekti unutar konsolidirane grupe, ili odjeli unutar subjekta, mogu zaključiti transakcije zaštite s drugim subjektima unutar grupe ili odjelima unutar subjekta, sve takve interne transakcije unutar grupe eliminiraju se prilikom konsolidacije. Takve transakcije zaštite od rizika, stoga, ne zadovoljavaju kriterije računovodstva zaštite unutar konsolidiranih finansijskih izvještaja grupe. Međutim, one mogu zadovoljavati kriterije računovodstva zaštite od rizika u pojedinačnim ili odvojenim finansijskim izvještajima pojedinih subjekata unutar grupe, pod uslovom da su te transakcije izvan samog subjekta o kojem se izvještava.

### Označavanje instrumenata zaštite od rizika

74. Obično postoji samo jedno mjerenje fer vrijednosti instrumenta za zaštitu od rizika u cjelini, a faktori koji uzrokuju promjene fer vrijednosti su međusobno zavisni. Na taj način, subjekt označava odnos zaštite od rizika za instrument zaštite od rizika u cjelini. Dozvoljeni su samo sljedeći izuzeci:
- (a) odvajanje unutrašnje vrijednosti i vremenske vrijednosti ugovora o opciji i označavanje samo promjene realne vrijednosti opcije kao instrumenta zaštite od rizika, uz isključenje promjene vremenske vrijednosti; i
  - (b) odvajanje elementa kamata i promptne cijene terminskog ugovora.
- Ovi izuzeci su dozvoljeni zato što je unutrašnju vrijednost opcije i premiju iz terminskoga ugovora općenito moguće mjeriti zasebno. Dinamička strategija zaštite od rizika kojom se ocjenjuju i unutrašnja vrijednost i vremenska vrijednost ugovora o opciji mogu ispunjavati uslove za računovodstvo zaštite od rizika.
75. Dio čitavoga instrumenta zaštite od rizika, na primjer 50 posto ugovorene vrijednosti, može se označiti kao instrument zaštite od rizika u odnosu zaštite od rizika. Međutim, odnos zaštite od rizika ne smije se označiti samo za dio vremenskog perioda tokom kojeg instrument zaštite od rizika ostaje neizmiren.
76. Jedan instrument zaštite može se označiti kao zaštita za više od jedne vrste rizika pod uslovom da se (a) rizici od kojih se štiti mogu jasno identificirati, (b) efektivnost zaštite može se demonstrirati, i (c) da je moguće osigurati da postoji posebno označavanje instrumenta zaštite i različitih pozicija rizika.
77. Dva ili više derivata, ili njihovi dijelovi (ili, u slučaju zaštite od valutnog rizika, dva ili više nederivata, ili njihovih dijelovi, ili kombinacija derivata i nederivata ili njihovih dijelova) mogu se sagledati u kombinaciji i zajedno označiti kao instrument zaštite od rizika, pa i ako rizik (rizici) koji proizlazi(-e) iz određenih

derivatnih instrumenata kompenzira(-ju) rizike koji proizlaze iz drugih. Međutim, kamatni okovratnik ili drugi derivatni instrument koji uključuje izdanu opciju i kupljenu opciju ne ispunjava uslove kao instrument zaštite od rizika ako je on, u stvari, neto izdana opcija (za koju je primljena neto premija). Slično tome, dva ili više instrumenata (ili njihovi dijelovi) mogu se označiti kao instrument zaštite od rizika samo ako nijedan od njih nije izdana opcija ili neto izdana opcija.

## Stavke zaštićene od rizika

### Stavke koje zadovoljavaju uslove

78. Stavka zaštićena od rizika može biti priznata imovina ili obaveza, nepriznata čvrsta obaveza, vrlo vjerojatna prognozirana transakcija ili neto ulaganje u inostrano poslovanje. Stavka zaštićena od rizika može biti (a) pojedinačna imovina, obaveza, čvrsta obaveza, vrlo vjerojatna prognozirana transakcija ili neto ulaganje u inostrano poslovanje, (b) grupa imovine, obaveza, čvrstih obaveza, vrlo vjerojatnih prognoziranih transakcija ili neto ulaganja u inostrano poslovanje sa sličnim obilježjima rizika ili (c) samo u portfelju zaštite od kamatnog rizika, dio portfelja finansijske imovine ili finansijskih obveza koji dijele rizik od kojeg se pruža zaštita.
79. Za razliku od zajmova i potraživanja, ulaganje koje se drži do dospeljeća ne može biti stavka zaštićena od rizika u odnosu na kamatni rizik ili rizik plaćanja unaprijed zato što označavanje ulaganja kao ulaganja koje se drži do dospeljeća zahtijeva namjeru da se ulaganje drži do dospeljeća bez obzira na promjene fer vrijednosti ili novčanih tokova takvog ulaganja koje se mogu pripisati promjenama kamatnih stopa. Međutim, ulaganje koje se drži do dospeljeća može biti stavka zaštićena od rizika u odnosu na rizike od promjena kursa stranih valuta i kreditnog rizika.
80. Za potrebe računovodstva zaštite od rizika, samo imovina, obaveze, čvrste ugovorne obaveze ili vrlo vjerovatne prognozirane transakcije koje uključuju stranu izvan subjekta mogu da se označe kao stavke zaštićene od rizika. Iz toga proističe da računovodstvo zaštite može da se primijeni na transakcije između subjekata unutar iste grupe samo u pojedinačnim ili odvojenim finansijskim izvještajima tih subjekata, a ne u konsolidiranim finansijskim izvještajima grupe, osim konsolidiranih finansijskih izvještaja investicijskog subjekta, kako je definisano u MSFI 10, u kojima se transakcije između investicijskog subjekta i njegovih zavisnih društava mjerene po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitaka ne isključuju iz konsolidiranih finansijskih izvještaja. Kao izuzetak, valutni rizik monetarne stavke unutar grupe (npr. obaveze/potraživanja između dva zavisna društva) može zadovoljavati definiciju zaštićene stavke unutar konsolidiranih finansijskih izvještaja ako za rezultat ima izloženost dobitima ili gubicima od kursnih razlika koji nisu potpuno eliminirani nakon konsolidacije prema MRS 21 - *Efekte promjene kursa stranih valuta*. U skladu s MRS 21, dobit ili gubici od promjene kursa stranih valuta za monetarne stavke unutar grupe nisu u potpunosti uklonjeni nakon konsolidacije ako se takva monetarna stavka prenosi između dva subjekta iz grupe koja imaju različite funkcionalne valute. Pored toga, rizik od promjena kursa stranih valuta vrlo vjerojatne prognozirane transakcije unutar grupe može zadovoljavati uslove da bude stavka zaštićena od rizika u konsolidiranim finansijskim izvještajima, pod uslovom da je transakcija izražena

u valuti koja nije funkcionalna valuta subjekta koji obavlja tu transakciju, i da će rizik od promjena kursa stranih valuta utjecati na konsolidiranu dobit ili gubitak.

### **Označavanje finansijskih stavki kao stavki zaštićenih od rizika**

81. Ako je stavka zaštićena od rizika finansijska imovina ili finansijska obaveza, ona može biti zaštićena od rizika povezanih samo s dijelom njenih novčanih tokova ili fer vrijednosti (kao što je jedan ili više odabranih ugovornih novčanih tokova ili njihovih dijelova, ili određenog procenta njihove fer vrijednosti), pod uslovom da je efektivnost zaštite moguće izmjeriti. Na primjer, prepoznatljivi i zasebno mjerljivi dio izloženosti kamatnom riziku imovine ili obaveze koja nosi kamatu može se označiti kao rizik od kojeg se pruža zaštita (na primjer, nerizična kamatna stopa ili komponenta referentne kamatne stope u ukupnoj izloženosti kamatnom riziku zaštićenog finansijskog instrumenta).
- 81.A U zaštiti fer vrijednosti od izloženosti kamatnom riziku portfelja finansijske imovine ili finansijskih obaveza (i samo u takvoj zaštiti), dio zaštićen od rizika može se označiti iznosom valute (npr. iznosom u dolarima, eurima, funtama ili randima), a ne kao pojedina imovina (ili obaveze). Iako, za potrebe upravljanja rizikom, portfelj može uključivati imovinu i obaveze, označeni iznos je iznos jednak iznosu imovine ili iznosu obaveza. Označavanje neto iznosa koji uključuje i imovinu i obaveze nije dopušteno. Subjekt može zaštititi od rizika dio kamatnog rizika povezanog s tim označenim iznosom. Na primjer, u slučaju zaštite od rizika portfelja koji sadrži imovinu koja se može platiti unaprijed, subjekt može zaštititi od rizika promjenu fer vrijednosti koja se može pripisati promjeni zaštićene kamatne stope na osnovu očekivanih, a ne ugovornih, datuma ponovnog određivanja cijena. Kada se dio koji je predmet zaštite zasniva na očekivanim datumima ponovnog određivanja cijena, efekt koji promjene zaštićene kamatne stope imaju na te očekivane datume ponovnog određivanja cijene se treba uključiti kada se određuje promjena fer vrijednosti stavke zaštićene od rizika. Shodno tome, ako je portfelj koji sadrži stavke koje se plaćaju unaprijed zaštićen derivatom koji se ne-plaća unaprijed, dolazi do neefektivnosti ako se revidiraju datumi kada se očekuje da će se stavke u portfelju platiti unaprijed, ili ako se stvarni datumi plaćanja unaprijed razlikuju od očekivanih datuma.

### **Označavanje nefinansijskih stavki kao stavki zaštićenih od rizika**

82. **Ako je stavka zaštićena od rizika nefinansijska imovina ili nefinansijska obaveza, ona se označava kao stavka zaštićena (a) od rizika promjene kursa stranih valuta, ili (b) u cijelosti od svih rizika, zbog poteškoća da se izolira i mjeri odgovarajući dio promjena novčanih tokova ili fer vrijednosti koje se mogu pripisati posebnim rizicima, osim rizika promjene kursa stranih valuta.**

### **Označavanje grupe stavki kao stavki zaštićenih od rizika**

83. Slična imovina ili slične obaveze trebaju se objediniti i zaštititi kao grupa samo ako pojedinačna imovina ili pojedinačne obaveze u grupi dijele izloženost riziku koja je označena kao zaštićena. Osim toga, očekuje se da će promjena fer vrijednosti koja se može pripisati zaštiti od rizika za svaku pojedinačnu stavku u

grupi biti približno proporcionalna sveukupnoj promjeni fer vrijednosti koja se može pripisati zaštiti grupe stavki od rizika.

84. S obzirom na to da subjekt ocjenjuje efektivnost zaštite upoređivanjem promjene fer vrijednosti ili novčanog toka instrumenta zaštite od rizika (ili grupe sličnih instrumenata zaštite od rizika) i stavke zaštićene od rizika (ili grupe sličnih stavki zaštićenih od rizika), poređenje instrumenta zaštite od rizika s ukupnim neto stanjem (npr. neto stanje sve imovine s fiksnom stopom i svih obaveza s fiksnom stopom sa sličnim dospijecem), a ne sa određenom stavkom zaštićenom od rizika, ne ispunjava uslove za računovodstvo zaštite od rizika.

## Računovodstvo zaštite od rizika

85. Računovodstvo zaštite od rizika priznaje efekte prebijanja promjena fer vrijednosti instrumenta zaštite od rizika i stavke zaštićene od rizika na dobit ili gubitak.

86. **Postoje tri vrste odnosa zaštite od rizika:**

- (a) *zaštita fer vrijednosti od rizika*: zaštita od izloženosti promjenama fer vrijednosti priznate imovine ili obaveze, ili nepriznate čvrste obaveze, ili identificiranog dijela takve imovine, obaveze ili čvrste obaveze, koja se može pripisati određenom riziku i može utjecati na dobit ili gubitak;
- (b) *zaštita novčanog toka od rizika*: zaštita od izloženosti promjenama novčanih tokova koja (i) se može pripisati određenom riziku vezanom za priznatu imovinu ili obaveze (kao što su sve ili neke buduće isplate kamata po osnovu duga s promjenjivom stopom) ili vrlo vjerovatnu prognoziranu transakciju i (ii) može utjecati na dobit ili gubitak;
- (c) *zaštita neto ulaganja u inostrano poslovanje od rizika*, kao što je definirano u MRS 21.

87. Zaštita čvrste obaveze od valutnog rizika može računovodstveno da se iskaže kao zaštita fer vrijednosti od rizika ili zaštita novčanog toka od rizika.

88. **Odnos zaštite od rizika ispunjava uslove za računovodstvo zaštite od rizika u skladu sa tačkama 89.-102. onda, i samo onda, kad se ispune svi sljedeći uslovi:**

- (a) Pri uvođenju zaštite postoji formalno označavanje i dokumentiranje odnosa zaštite od rizika, kao i cilj upravljanja rizicima subjekta i strategija za poduzimanje zaštite od rizika. Ta dokumentacija mora uključivati identifikaciju instrumenta zaštite od rizika, stavke ili transakcije zaštićene od rizika, vrstu rizika od kojega se pruža zaštita i način na koji će subjekt ocijeniti djelotvornost instrumenta zaštite od rizika pri prebijanju izloženosti promjenama fer vrijednosti ili novčanih tokova zaštićene stavke, koja se može pripisati riziku od kojega se pruža zaštita;
- (b) Očekuje se da će zaštita biti veoma djelotvorna (vidi Dodatak A tačke UP105.-UP113.) u ostvarenju prebijanja promjena fer vrijednosti ili novčanih tokova koji se mogu pripisati zaštiti od rizika, u skladu s

prvobitno dokumentiranom strategijom upravljanja rizicima za taj odnos zaštite od rizika;

- (c) Za zaštitu novčanih tokova od rizika, prognozirana transakcija koja je predmet zaštite od rizika mora biti veoma vjerovatna i mora predstavljati izloženost promjenama novčanih tokova koji bi na kraju mogli utjecati na dobit ili gubitak;
- (d) Moguće je pouzdano izmjeriti djelotvornost zaštite od rizika, tj. fer vrijednost ili novčane tokove stavke zaštićene od rizika koji se mogu pripisati zaštiti od rizika, kao i fer vrijednost instrumenta zaštite od rizika;
- (e) Zaštita od rizika se neprekidno procjenjuje, i određuje se je li stvarno bila djelotvorna tokom perioda finansijskog izvještavanja za koje je zaštita od rizika označena.

### Zaštita fer vrijednosti od rizika

89. Ako zaštita fer vrijednosti od rizika zadovoljava uslove iz tačke 88. tokom perioda, obračunava se kako slijedi:

- (a) dobitak ili gubitak od ponovnog mjerenja instrumenta zaštite od rizika po fer vrijednosti (za derivatni instrument zaštite od rizika) ili valutna komponenta njegove knjigovodstvene vrijednosti izmjerena u skladu s MRS 21 (za nederivatni instrument zaštite od rizika) priznaju se u dobiti ili gubitak; i
- (b) dobitak ili gubitak od stavke zaštićene od rizika koji se mogu pripisati zaštiti od rizika usklađuju knjigovodstvenu vrijednost stavke zaštićene od rizika i priznaju se u dobit ili gubitak. Ovo se primjenjuje ako se stavka zaštićena od rizika inače mjeri po trošku nabave. Priznavanje dobitka ili gubitka koji se mogu pripisati riziku od kojega se pruža zaštita u račun dobiti i gubitaka primjenjuje se ako je stavka zaštićena od rizika finansijska imovina raspoloživa za prodaju.

89.A Za zaštitu fer vrijednosti od izloženosti dijela portfelja finansijske imovine ili finansijskih obaveza kamatnom riziku (i samo pri takvoj zaštiti od rizika), zahtjev iz točke 89.(b) može se ispuniti prezentiranjem dobitka ili gubitak koji se može pripisati zaštićenoj stavki bilo:

- (a) u jednoj zasebnoj stavci unutar imovine, za one periode ponovnog određivanja cijena za koje je zaštićena stavka imovina; ili
- (b) u jednoj zasebnoj stavci unutar obaveza, za one periode ponovnog određivanja cijena za koje je zaštićena stavka obaveza.

Zasebne stavke iz (a) i (b) prezentiraju se uz finansijsku imovinu ili finansijske obaveze. Iznosi uključeni u te stavke brišu se iz izvještaja o finansijskom položaju kad se imovina ili obaveze s kojima su povezani prestanu priznavati.

90. Ako se zaštita pruža samo od pojedinih rizika koji se mogu pripisati stavki zaštićenoj od rizika, priznate promjene fer vrijednosti stavke zaštićene od rizika koje nisu povezane s rizikom od kojega se pruža zaštita, priznaju se kako je navedeno u tački 55.

91. Subjekt je dužan da prestane prospektivno primjenjivati računovodstvo zaštite od rizika određeno tačkom 89. ako:
- (a) ako instrument zaštite od rizika ističe ili je prodat, raskinut ili realiziran. U tu svrhu, zamjena ili prenos jednog instrumenta zaštite od rizika u drugi instrument zaštite od rizika, ne smatraju se istekom ili raskidanjem ako su takva zamjena ili prenos dio dokumentirane strategije zaštite od rizika subjekta. Osim toga, u ovu svrhu se ne smatra da je došlo do isteka ili raskidanja instrumenta zaštite od rizika ako:
    - (i) kao posljedica zakona ili propisa ili uvođenja zakona ili propisa, učesnici u instrumentu zaštite od rizika se dogovore da jedna ili više drugi strana u kliringu zamijene njihove izvorne druge strana i tako postanu nove druge strane za sve učesnike. U tu svrhu, druga strana u kliringu je centralna druga strana (ponekad se naziva "klirinška organizacija" ili "klirinška agencija") ili subjekt odnosno subjekti, na primjer klirinški član klirinške organizacije ili klijent klirinškog člana klirinške organizacije, koji djeluju kao druga strana u obavljanju kliringa preko centralne druge strane. Međutim, ako učesnici instrumenta zaštite od rizika zamijene svoje izvorne druge strane drugima, ova tačka se primjenjuje samo ako svaki od tih učesnika obavi kliring s istom centralnom drugom stranom;
    - (ii) druge izmjene, ako postoje, instrumenta zaštite od rizika ograničene su na one koje su neophodne da bi se provela zamjena druge strane. Dozvoljene su samo izmjene koje su u skladu s uslovima koji bi se očekivali da je kliring instrumenta zaštite od rizika prvobitno obavila druga strana u kliringu. Te promjene obuhvataju promjene zahtjeva povezanih sa kolateralom, prava na prebijanje potraživanja i dugovanja, i zaračunate naknade.
  - (b) zaštita od rizika više ne ispunjava kriterije za računovodstvo zaštite od rizika iz tačke 88.; ili
  - (c) subjekt opozove označavanje.
92. Svako usklađivanje knjigovodstvene vrijednosti finansijskog instrumenta zaštićenog od rizika za koji se koristi metoda efektivne kamate u skladu s tačkom 89.(b) (ili, u slučaju zaštite portfelja od kamatnog rizika, usklađivanje zasebne stavke izvještaja o finansijskom položaju iz tačke 89.A) amortizira se u dobiti ili gubitku. Amortizacija može započeti čim dođe do usklađivanja, a najkasnije kad se stavka zaštićena od rizika prestane usklađivati sa promjenama njene fer vrijednosti koja se pripisuje zaštiti od rizika. Usklađivanje se zasniva na ponovno izračunatoj efektivnoj kamatnoj stopi na datum početka amortizacije. Međutim, ako u slučaju zaštite fer vrijednosti od izloženosti kamatnom riziku portfelja finansijske imovine ili finansijskih obaveza (i samo pri takvoj zaštiti od rizika) nije izvodiva amortizacija uz upotrebu ponovno izračunate efektivne kamatne stope, usklađivanje se amortizira korištenjem linearne

**metode. Usklađivanje se amortizira u potpunosti do dospijeca finansijskog instrumenta ili, u slučaju zaštite portfelja od kamatnog rizika, do isteka relevantnog perioda ponovnog određivanja cijena.**

93. Kada se nepriznata čvrsta obaveza označi kao stavka zaštićena od rizika, naknadna kumulativna promjena fer vrijednosti čvrste obaveze koja se može pripisati zaštiti od rizika priznaje se kao imovina ili obaveza s odgovarajućim dobitkom ili gubitkom priznatim u dobit ili gubitak (vidjeti tačku 89. (b)). Promjene fer vrijednosti instrumenta zaštite od rizika također se priznaju u dobit ili gubitak.
94. Kad subjekt preuzme čvrstu obavezu za stjecanja imovine ili preuzimanja obaveze koja je stavka zaštićena od rizika u okviru zaštite fer vrijednosti, početna knjigovodstvena vrijednost imovine ili obaveze, koja proizlazi iz ispunjenja čvrste obaveze od strane subjekta, usklađuje se kako bi se u nju uključila kumulativna promjena fer vrijednosti čvrste obaveze koja je povezana s rizikom od kojega se pruža zaštita, koja je priznata u izvještaju o finansijskom položaju.

### **Zaštite novčanih tokova od rizika**

95. **Ako zaštita novčanih tokova od rizika zadovoljava uslove iz tačke 88. tokom perioda, priznaje se kako slijedi:**
- (a) **dio dobitka ili gubitka od instrumenta zaštite od rizika koji je određen kao efektivna zaštita (vidjeti tačku 88.) priznaje se u ostalu sveobuhvatnu dobit; i**
  - (b) **nedjelotvorni dio dobitka ili gubitka od instrumenta zaštite od rizika priznaje se u dobit ili gubitak.**
96. Tačnije, zaštita novčanih tokova od rizika priznaje se kako slijedi:
- (a) zasebna komponenta kapitala povezana sa stavkom zaštićenom od rizika usklađuje se na niži od sljedećih (apsolutno izraženih) iznosa:
    - (i) kumulativni dobitak ili gubitak od instrumenta zaštite od rizika od uvođenja zaštite; i
    - (ii) kumulativnu promjenu fer vrijednosti (sadašnju vrijednost) očekivanih budućih novčanih tokova stavke zaštićene od rizika od uvođenja zaštite;
  - (b) svaki preostali dobitak ili gubitak od instrumenta zaštite od rizika ili njegove označene komponente (koja nije djelotvorna zaštita) priznaje se u dobit ili gubitak; i
  - (c) ako dokumentirana strategija subjekta za upravljanje rizicima za određeni odnos zaštite od rizika isključuje iz ocjene djelotvornosti zaštite neku komponentu dobitka ili gubitka, ili povezanih novčanih tokova od instrumenta zaštite od rizika (vidjeti tačke 74., 75. i 88. (a)), ta isključena komponenta dobitka ili gubitka se priznaje u skladu s tačkom 55.
97. **Ako zaštita prognozirane transakcije naknadno rezultira priznavanjem finansijske imovine ili finansijske obaveze, povezani dobiti ili gubici koji su u skladu sa tačkom 95. bili priznati u ostaloj sveukupnoj dobiti reklasificiraju se iz kapitala u dobit ili gubitak kao reklasifikacijsko usklađenje (vidi MRS 1 (revidiran 2007.)) u istom periodu, odnosno**



periodima u kojim zaštićeni prognozirani novčani tokovi utječu na dobit i gubitak (kao u periodima tokom kojih je priznat prihod ili rashod od kamata). Međutim, ako subjekt očekuje da cijeli ili dio gubitka priznatog u ostaloj sveukupnoj dobiti neće biti nadoknađen unutar jednog ili više budućih perioda, dužan je iznos za koji očekuje da neće biti nadoknađen reklasificirati u dobit ili gubitak kao reklasifikacijsko usklađenje.

98. Ako zaštita prognozirane transakcije naknadno rezultira priznavanjem nefinansijske imovine ili nefinansijske obaveze, ili prognozirana transakcija nefinansijske imovine ili nefinansijske obaveze postane čvrsta obaveza na koju se primjenjuje računovodstvo zaštite fer vrijednosti, onda je subjekt dužan usvojiti (a) ili (b) u nastavku:
- (a) subjekt reklasificira povezane dobitke i gubitke koji su u skladu s točkom 95. priznati u sklopu ostale sveobuhvatne dobiti u dobit ili gubitak kao reklasifikacijsko usklađenje (vidjeti MRS 1 (revidiran 2007.)) u istom periodu ili istim periodima u kojima stečena imovina ili preuzeta obaveza utječe na dobit ili gubitak (poput perioda u kojem se priznaje trošak amortizacije ili trošak prodaje). Međutim, ako subjekt očekuje da cijeli gubitak ili dio gubitka priznat u sklopu ostale sveobuhvatne dobiti neće biti nadoknađen u jednom ili više budućih perioda, subjekt iznos za koji očekuje da neće biti nadoknađen reklasificira iz kapitala u dobit ili gubitak kao reklasifikacijsko usklađenje;
  - (b) subjekt uklanja povezane dobitke ili gubitke koji su bili priznati u sklopu ostale sveobuhvatne dobiti u skladu s tačkom 95. i uključuje ih u početni trošak ili drugu knjigovodstvenu vrijednost imovine ili obaveze.
99. Subjekt je kao svoju računovodstvenu politiku dužan usvojiti ili podtačku (a) ili (b) tačke 98. i primjenjivati je dosljedno na sve instrumente zaštite od rizika na koje se odnosi točka 98.
100. Kod zaštite novčanih tokova, osim onih obuhvaćenih tačkama 97. i 98., iznosi koji su priznati u ostaloj sveukupnoj dobiti reklasificiraju se iz kapitala u dobit ili gubitak kao reklasifikacijsko usklađenje (vidjeti MRS 1 (revidiran 2007.)) u istom periodu, odnosno periodima u kojima zaštićeni prognozirani novčani tokovi utječu na dobit ili gubitak (na primjer, kada se prognozirana prodaja dogodi).
101. U svakoj od sljedećih okolnosti, subjekt je dužan prospektivno prekinuti primjenu računovodstva zaštite od rizika navedenog u tačkama 95–100.:
- (a) ako instrument zaštite ističe ili je prodat, raskinut ili realiziran. U tom slučaju kumulativni dobiti ili gubici od instrumenta zaštite koji su bili priznati u okviru ostale sveobuhvatne dobiti od perioda kada je zaštita bila djelotvorna (vidjeti tačku 95.(a)) ostaju odvojeni u vlasničkom kapitalu do nastanka prognozirane transakcije. Po nastanku transakcije primjenjuju se tačke 97., 98. ili 100. U svrhu ove podtačke, zamjena ili prenos jednog instrumenta zaštite drugim ne smatraju se istekom ili raskidanjem ako su takva zamjena ili prenos dio dokumentirane strategije zaštite subjekta.

Osim toga, u svrhu ove podtačke, ne smatra da je došlo do isteka ili raskidanja instrumenta zaštite ako:

- (i) kao posljedica zakona ili propisa ili uvođenja zakona ili propisa, učesnici u instrumentu zaštite od rizika se dogovore da jedna ili više drugih strana u kliringu zamijene njihove izvorne druge strane i tako postanu nove druge strane za sve učesnike. U tu svrhu, druga strana u kliringu je centralna druga strana (ponekad se naziva "klirinška organizacija" ili "klirinška agencija") ili subjekt odnosno subjekti, na primjer klirinški član klirinške organizacije ili klijent klirinškog člana klirinške organizacije, koji djeluju kao druga strana u obavljanju kliringa preko centralne druge strane. Međutim, ako učesnici instrumenta zaštite od rizika zamijene svoje izvorne druge strane drugima, ova tačka se primjenjuje samo ako svaki od tih učesnika obavi kliring s istom centralnom drugom stranom;
  - (ii) druge izmjene, ako postoje, instrumenta zaštite od rizika ograničene su na one koje su neophodne da bi se provela zamjena druge strane. Dozvoljene su samo izmjene koje su u skladu s uslovima koji bi se očekivali da je kliring instrumenta zaštite od rizika prvobitno obavila druga strana u kliringu. Te promjene obuhvataju promjene zahtjeva povezanih sa kolateralom, prava na prebijanje potraživanja i dugovanja, i zaračunate naknade.
- (b) Zaštita od rizika više ne ispunjava kriterije računovodstva zaštite od rizika iz tačke 88. U tom slučaju, kumulativni dobitak ili gubitak od instrumenta zaštite od rizika, koji su bili priznati u sklopu ostale sveobuhvatne dobiti od perioda u kojem je zaštita bila djelotvorna (vidjeti tačku 95.(a)), ostaju odvojeni u kapitalu do izvršenja prognozirane transakcije. Kad dođe do te transakcije, primjenjuju se tačke 97., 98. ili 100.;
  - (c) Više se ne očekuje izvršenje prognozirane transakcije, u kom slučaju se svi povezani kumulativni dobitci ili gubici od instrumenta zaštite od rizika, koji su bili priznati u sklopu ostale sveobuhvatne dobiti od perioda u kojem je zaštita bila djelotvorna (vidjeti tačku 95.(a)), reklasificiraju iz kapitala u dobit ili gubitak kao reklasifikacijsko usklađenje. Može se i dalje očekivati da će se dogoditi prognozirana transakcija koja više nije vrlo vjerovatna (vidjeti tačku 88. (c));
  - (d) Subjekt opozove označavanje. Kod zaštite prognozirane transakcije, kumulativni dobitak ili gubitak od instrumenta zaštite od rizika, koji je bio priznat u sklopu ostale sveobuhvatne dobiti od perioda u kojem je zaštita bila djelotvorna (vidjeti tačku 95. (a)), ostaje odvojen u kapitalu do izvršenja prognozirane transakcije ili dok ne prestane da se očekuje njeno izvršenje. Kad dođe do te transakcije, primjenjuju se tačke 97., 98. ili 100. Ako se izvršenje transakcije više ne očekuje, kumulativni dobitak ili gubitak, koji je bio priznat direktno u sklopu ostale sveobuhvatne dobiti, reklasificira se u dobit ili gubitak kao reklasifikacijsko usklađenje.

## Zaštita neto ulaganja od rizika

102. **Zaštita neto ulaganja u inostrano poslovanje, uključujući i zaštitu monetarne stavke koja se priznaje kao dio neto ulaganja (vidjeti MRS 21), treba da se prizna na sličan način kao zaštita novčanih tokova:**

- (a) **dio dobitka ili gubitka od instrumenta zaštite koji je određen da predstavlja djelotvornu zaštitu (vidjeti tačku 88.) priznaje se u sklopu ostale sveobuhvatne dobiti; i**
- (b) **nedjelotvorni dio se priznaje u dobit ili gubitak.**

**Dobitak ili gubitak od instrumenta zaštite, koji se odnosi na djelotvorni dio zaštite priznat u sklopu sveobuhvatne dobiti, se reklasificira iz kapitala u dobit ili gubitak kao reklasifikacijsko usklađenje (vidjeti MRS 1, revidiran 2007.), u skladu sa tačkama 48.-49. MRS 21 nakon otuđenja ili djelimičnog otuđenja inostranog poslovanja.**

## Datum stupanja na snagu i prelazni period

---

103. Subjekt je dužan primjenjivati ovaj Standard (uključujući i izmjene objavljene u martu 2004. godine) na godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2005. godine. Dopuštena je ranija primjena. Subjekt nije dužan da primjenjuje ovaj Standard (uključujući i izmjene objavljene u martu 2004. godine) na godišnje periode koji počinju prije 1. januara 2005. godine osim ako takođe primjenjuje i MRS 32 (objavljen u decembru 2003. godine). Ako neki subjekt započne s primjenom ovog Standarda za period koji počinje prije 1. januara 2005. godine, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 103.A Subjekt je dužan primjenjivati izmjene iz tačke 2.(j) na godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2006. godine 2006. Ako subjekt primjenjuje IFRIC 5 *Udjeli u fondovima za demontažu, uklanjanje, obnavljanje i sanaciju okoliša* na neki raniji period, i ova izmjena se mora primijeniti na taj raniji period.
- 103.B Objavljivanjem *Ugovora o finansijskoj garanciji* (izmjenama MRS 39 i MSFI 4), u avgustu 2005.godine, izmijenjene su i dopunjene tačke 2(e) i (h), 4., 47. i UP4., dodata tačka UP4.A, dodata je nova definicija ugovora o finansijskoj garanciji u tački 9., i izbrisana tačka 3. Subjekt je dužan primijeniti ove izmjene i dopune za godišnje periode koja započinju na dan ili nakon 1. januara 2006. godine. Podstiče se ranija primjena. Ako subjekt primijeni ove izmjene i dopune na neki raniji period, dužan je objaviti tu činjenicu i istovremeno primijeniti povezane izmjene i dopune MRS 32<sup>1</sup> i MSFI 4.
- 103.C MRS 1 (revidiranim 2007.) izmijenjena je i dopunjena terminologija koja se koristi u svim MSFI-jevima. Pored toga, njime su izmijenjene tačke 26., 27., 34., 54., 55., 57., 67., 68., 95.(a), 97., 98., 100., 102., 105., 108., UP4.D, UP4.E(d)(i), UP56., UP67., UP83. i UP99.B. Subjekt je dužan primijeniti ove izmjene i dopune za godišnje periode koja započinju na dan ili nakon 1. januara 2009. godine. Ako subjekt primijeni MRS 1 (revidiran 2007.) na neki raniji period, dužan je primijeniti i ove izmjene i dopune na taj raniji period.

---

1 Kada subjekt primjenjuje MSFI 7, pozivanje na MRS 32 se zamjenjuje pozivanjem na MSFI 7.

- 103.D MSFI 3 (revidiranim 2008.) izbrisana je tačka 2.(f). Subjekt je dužan primijeniti ove izmjene i dopune za godišnje periode koja započinju na dan ili nakon 1. jula 2009. godine. Ako subjekt primijeni MSFI 3 (revidiran 2008.) na neki raniji period, dužan je primijeniti i ove izmjene i dopune na taj raniji period. Međutim, te izmjene i dopune se ne odnose na potencijalne naknade koje proističu iz poslovnih spajanja čiji datum stjecanja je prethodio primjeni MSFI 3 (revidiranog 2008.). Umjesto toga, subjekt je dužan takvu naknadu tretirati u skladu sa tačkama 65.A–65.E MSFI 3 (izmijenjenog 2010.).
- 103.E MRS 27 (izmijenjenim 2008.) izmijenjena je i dopunjena tačka 102. Subjekt je dužan primijeniti ove izmjene i dopune za godišnje periode koja započinju na dan ili nakon 1. jula 2009. godine. Ako subjekt primijeni MRS 27 (izmijenjen 2008.) na neki raniji period, dužan je primijeniti i ove izmjene i dopune na taj raniji period.
- 103.F Subjekt je dužan primijeniti izmjene iz točke 2. na godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2009. godine. Ako subjekt *Finansijske instrumente s opcijom prodaje i obaveze na osnovu likvidacije* (izmjene MRS 32 i MRS 1), objavljene u februaru 2008. godine, primjenjuje na neki raniji period, dužan je izmjene iz tačke 2. primijeniti na taj raniji period.
- 103.G Subjekt je dužan primjenjivati tačke UP99.BA, UP99.E, UP99.F, UP110.A i UP110.B retrospektivno na godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. jula 2009. godine, u skladu sa MRS 8 – *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške*. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt primijeni odredbe koje se odnose na *Prihvatljive zaštićene stavke* (izmjene MRS 39) na periode koji počinju prije 1. jula 2009. godine, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 103.H Objavlivanjem *Reklasifikacije finansijske imovine* (izmjene MRS 39 i MSFI 7), u oktobru 2008. godine, izmijenjene su tačke 50. i UP8., i dodate tačke 50B. – 50F. Subjekt je dužan primjenjivati ove izmjene na dan ili nakon 1. jula 2008. godine. Subjekt nije dužan reklasificirati finansijsku imovinu u skladu sa tačkama 50B., 50D. ili 50E. prije 1. jula 2008. godine. Svaka reklasifikacija finansijske imovine koja je izvršena 1. novembra 2008. godine ili nakon tog datuma na snazi je isključivo od datuma reklasifikacije. Reklasifikacija finansijske imovine u skladu sa tačkama 50B., 50D. ili 50E. ne smije se primjenjivati retrospektivno prije 1. jula 2008. godine.
- 103.I Objavlivanjem *Reklasifikacije finansijske imovine – datum stupanja na snagu i prelazni period* (izmjene MRS 39 i MSFI 7), u novembru 2008. godine, izmijenjena je tačka 103.H. Subjekt je dužan primjenjivati te izmjene na dan ili nakon 1. jula 2008. godine.
- 103.J Subjekt je dužan primjenjivati tačku 12., u skladu sa izmjenama i dopunama *Ugrađenih derivata* (izmjene IFRIC 9 i MRS 39), objavljenim u martu 2009. godine, na godišnje periode koji završavaju na dan ili nakon 30. juna 2009. godine.
- 103.K U okviru *Poboljšanja MSFI-jeva* objavljenih u aprilu 2009. godine, izmijenjene su i dopunjene tačke .2(g), 97., 100. i UP30.(g). Subjekt je dužan prospektivno primjenjivati izmjene tački 2.(g), 97. i 100. na sve ugovore koji nisu istekli u godišnjim periodima koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2010. godine. Subjekt je dužan primijeniti izmjene tačke UP30.(g) na godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2010. godine. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt primjenjuje ove izmjene na ranije periode dužan je objaviti tu činjenicu.

- 103.L *[Ova tačka se odnosi na izmjene i dopune koje još nisu stupile na snagu i stoga nisu uključene u ovo izdanje.]*
- 103.M *[Ova tačka se odnosi na izmjene i dopune koje još nisu stupile na snagu i stoga nisu uključene u ovo izdanje.]*
- 103.N Tačka 103.D je izmijenjena u okviru *Poboljšanja MSFI-jeva* objavljenih u maju 2010. godine. Subjekt je tu izmjenu dužan primijeniti na godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. jula 2010. godine. Dopuštena je ranija primjena.
- 103.O *[Ova tačka se odnosi na izmjene i dopune koje još nisu stupile na snagu i stoga nisu uključene u ovo izdanje.]*
- 103.P Objavljuvanjem MSFI 10 i MSFI 11 – *Zajednički aranžmani*, u maju 2011. godine, izmijenjene su i dopunjene tačke 2.(a), 15., UP3., UP36.–UP38. i UP4.I(a). Subjekt je dužan primjenjivati ove izmjene i dopune kada primjenjuje MSFI 10 i MSFI 11.
- 103.Q Objavljuvanjem MSFI-ja 13, u maju 2011. godine, izmijenjene su i dopunjene tačke 9., 13., 28., 47., 88., UP46., UP52., UP64., UP76., UP76.A, UP80., UP81. i UP96., dodata tačka 43.A i izbrisane tačke 48–49., UP69.–UP75., UP77.–UP79. i UP82. Subjekt je dužan primjenjivati ove izmjene i dopune kad primjenjuje MSFI 13.
- 103.R Objavljuvanjem *Investicijskih subjekata* (izmjene i dopune MSFI 10, MSFI 12 i MRS 27), u oktobru 2012. godine, izmijenjene su tačke 2. i 80. Subjekt je dužan primjenjivati ove izmjene i dopune na godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2014. godine. Dopuštena je ranija primjena *Investicijskih subjekata*. Ako subjekt primjenjuje ove izmjene na ranije periode dužan je istovremeno primjenjivati i sve izmjene i dopune uključene u *Investicijske subjekte*.
- 103.S–
- 103.U *[Ove tačke se odnose na izmjene i dopune koje još nisu stupile na snagu i stoga nisu uključene u ovo izdanje.]*
104. Ovaj Standard treba da se primjenjuje retrospektivno, osim u slučajevina navedenim u tačkama 105–108. Početno stanje zadržanih zarada za najraniji prethodni prezentirani period i svi ostali uporedni iznosi se trebaju uskladiti kao da se ovaj Standard oduvijek primjenjivao, osim u slučaju da je prepravljavanje informacija neizvodivo. Ako je prepravljavanje informacija neizvodivo, subjekt je dužan objaviti tu činjenicu i navesti obim do kojeg su informacije prepravljane.
105. Kada se ovaj Standard primjenjuje po prvi put, dopušteno je da subjekt označi prethodno priznatu finansijsku imovinu kao imovinu raspoloživu za prodaju. Za svaku takvu finansijsku imovinu, subjekt je dužan priznati sve kumulativne promjene fer vrijednosti u odvojenoj komponenti kapitala sve do naknadnog prestanka priznavanja ili umanjenja vrijednosti, kada je subjekt dužan reklasificirati taj kumulativni dobitak ili gubitak iz kapitala u dobit ili gubitak kao reklasifikacijsko usklađenje (vidi MRS 1 (revidiran 2007. godine)). Subjekt je također dužan:
- (a) prepraviti finansijsku imovinu koristeći novo označavanje u uporednim finansijskim izvještajima; i
  - (b) objaviti fer vrijednost finansijske imovine na datum označavanja, njenu klasifikaciju i knjigovodstvenu vrijednost u prethodnim finansijskim izvještajima.

- 105.A Subjekt je dužan primjenjivati tačke 11.A, 48.A, UP4.B–UP4.K, UP33.A i UP33.B, i izmjene u tačkama 9., 12. i 13. iz 2005. godine na godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2006. godine. Podstiče se ranija primjena.
- 105.B Subjekt koji po prvi put primjenjuje tačke 11.A, 48.A, UP4.B–UP4.K, UP33.A i UP33.B i izmjene u tačkama 9., 12. i 13. iz 2005. godine na godišnji period koji počinje prije 1. januara 2006. godine:
- (a) može, kad se ove nove i izmijenjene tačke primjenjuju po prvi put, označi po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak svu prethodno priznatu finansijsku imovinu i finansijske obaveze koji tada ispunjavaju uslove za takvo označavanje. Kada godišnji period počinje prije 1. septembra 2005. godine, takva označavanje ne moraju da budu završena do 1. septembra 2005. godine, i također mogu obuhvatati finansijsku imovinu i finansijske obaveze koje su priznate između početka tog godišnjeg perioda i 1. septembra 2005. godine. Izuzetno od tačke 91., svakoj finansijskoj imovini i finansijskoj obavezi označenoj po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu sa ovom podtačkom, koja je prethodno bila označena kao stavka zaštićena od rizika u odnosima računovodstva zaštite fer vrijednosti od rizika, treba se prestati označavati iz tih odnosa u isto vrijeme kad se označi po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak;
  - (b) dužan je da objavi fer vrijednost svake finansijske imovine ili finansijskih obaveza označenih u skladu sa podtačkom (a) na datum označavanja, i njihovu klasifikaciju i knjigovodstvenu vrijednost iz prethodnih finansijskih izvještaja;
  - (c) dužan je da prestane označavati svaku finansijsku imovinu ili finansijsku obavezu prethodno označenu po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, ako ona ne ispunjava uslove za takvo označavanje u skladu sa ovim novim i izmijenjenim tačkama. Kada se finansijska imovina ili finansijska obaveza izmjeri po amortizovanoj vrijednosti nakon prestanka označavanja, datum prestanka označavanja se smatra datumom njenog početnog priznavanja;
  - (d) dužan je da objavi fer vrijednost svake finansijske imovine ili finansijskih obaveza čije je označavanje prestalo u skladu sa podtačkom (c) na datum prestanka označavanja, kao i njihove nove klasifikacije.
- 105.C Subjekt koji po prvi put primjenjuje tačke 11.A, 48.A, UP4.B–UP4.K, UP33.A i UP33.B i izmjene tački 9., 12., i 13. iz 2005. godine, na godišnji period koji počinje na dan ili nakon 1. januara 2006. godine:
- (a) dužan je da prestane označavati svaku finansijsku imovinu ili finansijsku obavezu koje su prethodno bile označene po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak samo ako ona ne ispunjava uslove za takvo označavanje u skladu sa ovim novim i izmijenjenim tačkama. Kada se finansijska imovina ili finansijska obaveze izmjere po amortiziranoj vrijednosti nakon prestanka označavanja, datum prestanka označavanja se smatra datumom njenog početnog priznavanja;
  - (b) ne smije označavati po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak ni jednu prethodno priznatu finansijsku imovinu ili finansijsku obavezu;

- (c) dužan je da objavi fer vrijednost svake finansijske imovine ili finansijske obaveze čije je označavanje prestalo u skladu sa podtačkom (a) na datum prestanka označavanja, kao i njihove nove klasifikacije.
- 105.D Subjekt je dužan prepraviti svoje uporedne finansijske izvještaje koristeći nova određivanje iz tački 105.B ili 105. pod uslovom da, u slučaju finansijske imovine, finansijske obaveze, ili grupe finansijske imovine, finansijskih obaveza, ili oboje, određenih po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, te stavke ili grupe ispunjavaju kriterije iz tačke 9.(b)(i), 9.(b)(ii) ili 11.A na početku uporednog perioda, ili, ako su stečeni nakon početka uporednog perioda, da ispunjavaju kriterije iz tačke 9.(b)(i), 9.(b)(ii) ili 11.A na datum početnog priznavanja.
106. Osim kako je dopušteno tačkom 107., subjekt je dužan prospektivno primjenjivati zahtjeve za prestanak priznavanja iz tački 15–37. i tački UP36.-UP52. Dodatka A. U skladu s tim, ako je subjekt prestao da priznaje finansijsku imovinu prema MRS 39 (revidiranom 2000. godine) kao rezultat transakcija koje su se desile prije 1. januara 2004. godine, i ta imovina se po ovom Standardu ne bi priznala, on ne smije priznati tu imovinu.
107. Bez obzira na tačku 106., subjekt može primijeniti zahtjeve za prestanak priznavanja iz tački 15–37. i tački UP36.-UP52. Dodatka A retrospektivno, od datuma koji izabere subjekt, pod uslovom da su informacije potrebne da se primijeni MRS 39 na imovinu i obaveze koje prestaju da se priznaju kao rezultat prošlih transakcija pribavljene u vrijeme početnog obračunavanja tih transakcija.
- 107.A Bez obzira na tačku 104., subjekt može primijeniti zahtjeve iz posljednje rečenice tačke UP76., i tačke UP76.A, na jedan od sljedećih načina:
- (a) prospektivno na transakcije izvršene nakon 25. oktobra 2002. godine; ili
  - (b) prospektivno na transakcije izvršene nakon 1. januara 2004. godine.
108. Subjekt ne smije da usklađuje knjigovodstveni iznos nefinansijske imovine i nefinansijskih obaveza da bi isključio dobit i gubitke povezane sa zaštitom novčanih tokova koji su bili uključeni u knjigovodstvenu vrijednost prije početka finansijske godine u kojoj se ovaj Standard primijenio po prvi put. Na početku finansijskog perioda u kojem se ovaj Standard primijenio po prvi put, svi iznosi priznati izvan dobiti ili gubitka (u sklopu ostale sveobuhvatne dobiti ili direktno u kapitalu) za zaštitu čvrste ugovorne obveze koja se u skladu s ovim Standardom obračunava kao zaštita fer vrijednosti, reklasificiraju se kao imovina ili obaveza, osim zaštite od valutnog rizika koja se nastavlja tretirati kao zaštita novčanog toka.
- 108.A Subjekt je dužan primjenjivati posljednju rečenicu tačke 80., i tački UP99.A i UP99.B, na godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2006. godine. Podstiče se ranija primjena. Ako je subjekt kao stavku zaštićenu od rizika označio vanjsku prognoziranu transakciju koja:
- (a) je izražena u funkcionalnoj valuti subjekta koji vrši transakciju,
  - (b) uzrokuje izloženost koja će imati utjecaj na konsolidiranu dobit ili gubitak (tj. izražena je u valuti koja nije valuta prezentacije grupe), i
  - (c) bi ispunila uslove za računovodstvo zaštite od rizika da nije izražena u funkcionalnoj valuti subjekta koji vrši transakciju,



on može primjenjivati računovodstvo zaštite od rizika u konsolidiranim finansijskim izvještajima u periodu(ima) prije datuma primjene posljednje rečenice tačke 80., i tački UP99.A i UP99.B.

- 108.B Subjekt ne mora primjenjivati tačku UP99.B na uporedne informacije koje se odnose na periode prije datuma primjene posljednje rečenice tačke 80. i tačke UP99.A.
- 108.C Tačke 9., 73., i UP8. su izmijenjene, a tačka 50.A je dodata u okviru *Poboljšanja MSFI-jeva* objavljenih u maju 2008. godine. Tačka 80. je izmijenjena u okviru *Poboljšanja MSFI-jeva* objavljenih u aprilu 2009. godine. Subjekt je dužan primjenjivati ove izmjene i dopune na godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2009. godine. Subjekt je dužan primjenjivati izmjene tački 9. i 50.A od datuma, i na način na koji je primjenjivao izmjene iz 2005. godine opisane u tački 105.A. Dopuštena je ranija primjena svih izmjena i dopuna. Ako subjekt primjenjuje ove izmjene na neki raniji period, dužan je objaviti tu činjenicu.
- 108.D *Obnavljanje derivata i nastavlanje primjene računovodstva zaštite* (izmjene i dopune MRS 39), objavljeno u junu 2013. godine, izmijenilo je tačke 91. i 101. i dodalo tačku UP113.A. Subjekt je dužan primjenjivati ove izmjene i dopune na godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2014. godine. Subjekt je dužan ove izmjene i dopune primjenjivati retroaktivno, u skladu sa MRS 8 – *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške*. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt primjenjuje ove izmjene na neki raniji period, dužan je objaviti tu činjenicu.
- 108.E *[Ova tačka se odnosi na izmjene i dopune koje još nisu stupile na snagu i stoga nisu uključene u ovo izdanje.]*
- 108.F Objavlivanjem *Ciklusa godišnjih poboljšanja MSFI-jeva 2010–2012*, u decembru 2013. godine, izmijenjena je tačka 9. što proizlazi iz izmjena i dopuna MSFI 3. Subjekt je dužan ove izmjene primjenjivati prospektivno na poslovna spajanja na koja se odnosi MSFI 3.

## Povlačenje ostalih objava

---

109. Ovaj Standard zamjenjuje MRS 39 *Finansijski instrumenti: priznavanje i mjerenje* revidiran u oktobru 2000. godine.
110. Ovaj Standard i Uputstvo za primjenu zamjenjuju Uputstvo za primjenu koji je objavio Odbor za izradu uputstva za primjenu MRS 39, koji je osnovao bivši Odbor IASC.



## Dodatak A

### Uputstvo za primjenu

---

Ovaj Dodatak je sastavni dio Standarda.

#### Djelokrug (tačke 2–7.)

---

- UP1. Neki ugovori zahtijevaju plaćanje na osnovu klimatskih, geoloških ili drugih fizičkih varijabli. (Oni ugovori koji se zasnivaju na klimatskim varijablama ponekad se nazivaju “vremenskim derivatima”). Ako ti ugovori nisu u djelokrugu MSFI 4, onda spadaju u djelokrug ovog Standarda.
- UP2. Ovaj Standard ne mijenja zahtjeve koji se odnose na planove primanja zaposlenih u skladu sa MRS 26 – *Računovodstvo i izvještavanje o penzijskim planovima*, i na tantijeme koje se zasnivaju na obimu prodaje ili prihoda od usluga koji se računovodstveno tretiraju prema MRS 18.
- UP3. Ponekad, subjekt poduzima ono što smatra “strateškim ulaganjem” u vlasničke instrumente koje izdaje drugi subjekt, s namjerom uspostavljanja ili održavanja dugoročne poslovne saradnje sa subjektom u koji ulaže. Ulagač ili učesnik u zajedničkom poduhvatu primjenjuje MRS 28 da odredi je li računovodstveni metod udjela prikladan za takvo ulaganje. Ako metod udjela nije prikladan, subjekt je dužan da primijeni ovaj Standard na to strateško ulaganje.
- UP3.A Ovaj Standard se primjenjuje na finansijsku imovinu i finansijske obaveze osiguratelja, osim prava i obaveza koji su isključeni u skladu s tačkom 2.(e), zato što proizlaze iz ugovora koji su u djelokrugu MSFI 4.
- UP4. Ugovori o finansijskim garancijama mogu imati različite pravne oblike, kao što su garancija, neki oblici akreditiva, ugovor o neispunjenju kreditne obaveze ili ugovor o osiguranju. Računovodstveni tretman ovih ugovora ne zavisi od njihovog pravnog oblika. U nastavku se daju primjeri odgovarajućeg tretmana (vidjeti tačku 2.(e)):
- (a) Iako ugovor o finansijskoj garanciji zadovoljava definiciju ugovora o osiguranju iz MSFI 4, ako je prenijeti rizik značajan, izdavalac primjenjuje ovaj Standard. Međutim, ako je izdavalac prethodno izričito potvrdio da takve ugovore smatra ugovorima o osiguranju i da je koristio računovodstveni metod koji se primjenjuje na ugovore o osiguranju, onda izdavalac može odabrati da na takve ugovore o finansijskoj garanciji primjenjuje ili ovaj Standard ili MSFI 4. Ako se primjenjuje ovaj Standard, tačka 43. zahtijeva da izdavalac prizna ugovor o finansijskoj garanciji na početku po fer vrijednosti. Ako je ugovor o finansijskoj garanciji izdat nepovezаноj strani u samostalnoj nezavisnoj transakciji, njegova fer vrijednost na početku će vjerovatno biti jednaka dobijenoj premiji, osim ako postoje dokazi koji upućuju na suprotno. U skladu s tim, osim u slučaju da je ugovor o finansijskoj garanciji na početku označene po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak ili ako se primjenjuju tačke 29-37. i UP47.–UP52. (kada prenos finansijske imovine ne ispunjava uslove za prestanak priznavanja ili se primjenjuje princip kontinuiranog učešća), izdavalac ga mjeri po višem iznosu od sljedeća dva:

- (i) iznosu određenom u skladu sa MRS 37; ili
  - (ii) početno priznatom iznosu, umanjenom, kada je primjereno, za kumulativnu amortizaciju priznatu u skladu sa MRS 18 (vidjeti tačku 47.(c)).
- (b) Neke garancije vezane za kredit ne zahtijevaju, kao preduslov za isplatu, da imalac bude izložen, ili pretrpi gubitak, zato što dužnik nije izvršio dospjelo plaćanje imovine za koju se garantuje. Primjer takve garancije je garancija koja zahtijeva isplate kao odgovor na promjene određenog kreditnog rejtinga ili kreditnog indeksa. Takve garancije nisu ugovori o finansijskoj garanciji kako je definirano u ovom Standardu, a nisu ni ugovori o osiguranju, kako je definirano u MSFI 4. Takve garancije su derivati, i izdavalac na njih primjenjuje ovaj Standard.
- (c) Ako je ugovor o finansijskoj garanciji izdat u vezi sa prodajom robe, izdavalac primjenjuje MRS 18 pri određivanju u kojim slučajevima priznaje prihod od garancije i od prodaje robe.

UP4.A Tvrdnje da izdavalac ugovore smatra ugovorima o osiguranju obično se mogu naći u komunikaciji sa klijentima i regulatornim tijelima, u ugovorima, poslovnoj dokumentaciji i finansijskim izvještajima. Osim toga, ugovori o osiguranju su često predmet računovodstvenih zahtjeva koji se razlikuju od zahtjeva za druge vrste transakcija, kao što su ugovori koje izdaju banke ili trgovačka društva. U takvim slučajevima, finansijski izvještaji izdavaoca obično sadrže izjavu da je izdavalac primjenjivao te računovodstvene zahtjeve.

## Definicije (tačke 8. i 9.)

---

### Označavanje po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak

- UP4.B Tačka 9. ovog Standarda dopušta subjektu da označi finansijsku imovinu, finansijsku obavezu, ili grupu finansijskih instrumenata (finansijsku imovinu, finansijske obaveze, ili oboje) po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, pod uslovom da će to imati za rezultat relevantnije informacije.
- UP4.C Odluka subjekta da označi finansijsku imovinu ili finansijsku obavezu po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak je slična izboru računovodstvene politike (iako se, za razliku od izbora računovodstvene politike, ne zahtijeva da se dosljedno primjenjuje na sve slične transakcije). Kada subjekt ima mogućnost takvog izbora, tačka 14.(b) MRS 8 – *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške* zahtijeva da odabrana politika ima za rezultat finansijske izvještaje koji pružaju pouzdane i relevantnije informacije o efektima transakcija, drugim događajima i uslovima finansijskog položaja subjekta, finansijskim rezultatima ili novčanim tokovima. U slučaju označavanja po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, tačka 9. utvrđuje dvije vrste okolnosti kada je zahtjev za relevantnijim informacijama zadovoljen. U skladu s tim, da bi odabrao označavanje u skladu sa tačkom 9., subjekt mora pokazati da zadovoljava uslove jedne (ili obje) takve okolnosti.

*Tačka 9.(b)(i): Označavanje eliminira ili značajno smanjuje nedosljednosti u mjerenju ili priznavanju do kojih bi u suprotnom došlo*

- UP4.D Prema MRS 39, mjerenje finansijske imovine ili finansijske obaveze i klasifikacija priznatih promjena vrijednosti se određuju po klasifikaciji stavke i po tome je li stavka dio označenog odnosa zaštite od rizika. Ovi zahtjevi mogu dovesti do nedosljednosti u mjerenju ili priznavanju (što se ponekad naziva “računovodstveno neslaganje”) kada bi se, na primjer, u nedostatku označavanja po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, finansijska imovina klasificirala kao raspoloživa za prodaju (sa većinom promjena fer vrijednosti priznatim u sklopu ostale sveobuhvatne dobiti), a obaveza koju subjekt smatra povezanom mjerila po amortiziranom trošku (bez priznavanja promjena fer vrijednosti). U takvim okolnostima, subjekt može zaključiti da bi njegovi finansijski izvještaji pružali relevantnije informacije da se i imovina i obaveze klasificiraju po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak.
- UP4.E Sljedeći primjeri pokazuju kada ovaj uslov može da se zadovolji. U svim slučajevima, subjekt može koristiti ovaj uslov da označi finansijsku imovinu ili finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak samo ako zadovoljavaju princip iz tačke 9.(b)(i).
- (a) Subjekt ima obaveze čiji novčani tokovi se ugovorno zasnivaju na rezultatu imovine koja bi se inače klasificirala kao raspoloživa za prodaju. Na primjer, osiguratelj može da ima obaveze, koje sadrže obilježje diskrecionog učešća koje plaća naknade na osnovu realiziranih i/ili nerealiziranih prihoda od ulaganja određene grupe imovine osiguratelja. Ako mjerenje ovih obaveza odražava trenutne tržišne cijene, klasifikacija imovine po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak znači da se promjene fer vrijednosti finansijske imovine priznaju u dobit ili gubitak u istom periodu kao i odgovarajuće promjene vrijednosti obaveza.
  - (b) Subjekt ima obaveze prema ugovorima o osiguranju čije mjerenje uključuje trenutne informacije (kako je dopušteno tačkom 24. MSFI 4), i finansijsku imovinu koju smatra povezanom, a koja bi se inače klasificirala kao raspoloživa za prodaju ili se mjere po amortiziranom trošku.
  - (c) Subjekt ima finansijsku imovinu, finansijske obaveze, ili oboje, koji imaju zajednički rizik, kao što je rizik kamatne stope, koji uzrokuje suprotne promjene fer vrijednosti s tendencijom međusobnog prebijanja. Međutim, samo bi se neki od instrumenata mjerili po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (tj. samo neki su derivati, ili su klasificirani kao instrumenti koji se drže radi trgovanja). Moguć je i slučaj da zahtjevi računovodstva zaštite od rizika nisu ispunjeni, na primjer, zato što nisu ispunjeni zahtjevi djelotvornosti iz tačke 88.
  - (d) Subjekt ima finansijsku imovinu, finansijske obaveze, ili oboje, koji imaju zajednički rizik, kao što je rizik kamatne stope, koji uzrokuje suprotne promjene fer vrijednosti s tendencijom međusobnog prebijanja, i subjekt ne ispunjava uslove za računovodstvo zaštite zato što nijedan od instrumenata nije derivat. Osim toga, u nedostatku računovodstva zaštite postoji značajna nedosljednost u priznavanju dobitaka i gubitaka. Na primjer:
    - (i) subjekt je finansirao portfelj imovine sa fiksnom stopom koja bi se inače klasificirala kao raspoloživa za prodaju sa dužničkim

hartijama s fiksnom stopom, čije promjene fer vrijednosti imaju tendenciju da se međusobno prebijaju. Iskazivanje i imovine i dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak ispravlja nedosljednost koja bi inače proistekla iz mjerenja imovine po fer vrijednosti sa promjenama priznatim u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti i dužničkim instrumentima po amortiziranom trošku.

- (ii) subjekt je finansirao određenu grupu zajmova izdavanjem obveznica kojima se trguje, čije promjene fer vrijednosti imaju tendenciju međusobnog kompenziranja. Ako, pored toga, subjekt redovno kupuje i prodaje obveznice, ali rijetko, ako ikada, kupuje i prodaje zajmove, iskazivanje i zajmova i obveznica po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak uklanja nedosljednost u vremenu priznavanja dobitaka i gubitaka koji bi inače bili rezultat njihovog mjerenja po amortiziranom trošku i priznavanja dobitka ili gubitka svaki puta kad se obveznica otkupi.

UP4.F U slučajevima kao što su oni opisani u prethodnoj tački, označavanje, prilikom početnog priznavanja, finansijske imovine i finansijskih obaveza koje se inače ne mjere po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, može otkloniti ili značajno smanjiti nedosljednosti pri mjerenju ili priznavanju i osigurati relevantnije informacije. Iz praktičnih razloga, subjekt ne mora unijeti svu imovinu i obaveze koje uzrokuju nedosljednosti pri mjerenju i priznavanju u potpuno isto vrijeme. Dozvoljeno je opravdano odlaganje, pod uslovom da je svaka transakcija označena po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak prilikom početnog priznavanja i da se, u to vrijeme, očekuje da se dogode i sve preostale transakcije.

UP4.G Nije prihvatljivo označi samo neku finansijsku imovinu i finansijske obaveze koje uzrokuju nedosljednost po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, ako to neće otkloniti ili značajno smanjiti nedosljednost i, u skladu s tim, rezultirati relevantnijim informacijama. Međutim, prihvatljivo je označiti samo neke od brojne slične finansijske imovine ili sličnih finansijskih obaveza, ako će se time postići značajno smanjenje (i moguće veće smanjenje nego druga dozvoljena određivanja) nedosljednosti. Na primjer, pretpostavimo da subjekt ima određeni broj sličnih finansijskih obaveza u ukupnom iznosu od VJ100<sup>2</sup> i određeni broj slične finansijske imovine u ukupnom iznosu od VJ50, ali se one mjere po različitim osnovama. Subjekt može značajno smanjiti nedosljednosti pri mjerenju tako što će pri početnom mjerenju označiti svu imovinu, ali samo neke obaveze (na primjer, pojedinačne obaveze čiji je ukupni zbir VJ45) po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak. Međutim, s obzirom na to da označavanje po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak može da se primijeni samo na cijeli finansijski instrument, subjekt u ovom primjeru mora označiti jednu ili više obaveza u cjelini. Subjekt ne može da označi ni komponentu obaveze (npr. promjene vrijednosti koje se mogu pripisati samo jednom riziku, kao što su promjene referentne kamatne stope) ni dio (tj. procenat) obaveze.

<sup>2</sup> U ovom Standardu, monetarni iznosi se označavaju u "valutnim jedinicama (VJ)".

*Tačka 9.(b)(ii): Grupom finansijske imovine, finansijskih obaveza ili obiju se upravlja i njihov rezultat se ocjenjuje na osnovu fer vrijednosti, u skladu sa dokumentiranom strategijom upravljanja rizikom ili strategijom ulaganja*

- UP4.H Subjekt može upravljati i ocjenjivati rezultat grupe finansijske imovine, finansijskih obaveza ili oboje na takav način da mjerenje te grupe po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak za rezultat ima relevantnije informacije. U ovom slučaju fokus se stavlja na način na koji subjekt upravlja i ocjenjuje rezultat, a ne na prirodu njegovih finansijskih instrumenata.
- UP4.I Sljedeći primjeri pokazuju kada se taj uslov može zadovoljiti. U svim slučajevima, subjekt može koristiti ovaj uslov da označi finansijsku imovinu ili finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak samo onda kada zadovoljava princip iz tačke 9.(b)(ii).
- (a) Subjekt je organizacija spekulativnog kapitala, uzajamni fond, investicioni fond ili sličan subjekt čiji predmet poslovanja je ulaganje u finansijsku imovinu s ciljem ostvarivanja dobiti od njihovog ukupnog prinosa u obliku kamata ili dividendi i promjena fer vrijednosti. MRS 28 dopušta da se takva ulaganja mjere po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu sa ovim Standardom. Subjekt može primjenjivati istu računovodstvenu politiku na druga ulaganja kojim upravlja po osnovu ukupnog prinosa, ali nad kojima njegov utjecaj nije dovoljan da bi spadale u djelokrug MRS 28.
  - (b) Subjekt ima finansijsku imovinu i finansijske obaveze koje imaju jedan ili više zajedničkih rizika i tim rizicima se upravlja i oni se ocjenjuju na osnovu fer vrijednosti u skladu sa dokumentiranom politikom upravljanja imovinom i obavezama. Primjer bi mogao biti subjekt koji je izdao "strukturirane proizvode" koji sadrže višestruke ugrađene derivate i koji upravlja rezultirajućim rizicima na osnovu fer vrijednosti koristeći kombinaciju derivatnih i nederivatnih finansijskih instrumenata. Sličan primjer bi mogao biti subjekt koji daje zajmove s fiksnom kamatnom stopom i upravlja rezultirajućim rizikom referentne kamatne stope korištenjem kombinacije derivatnih i nederivatnih finansijskih instrumenata.
  - (c) Subjekt je osiguratelj koji drži portfelj finansijske imovine, i upravlja tim portfeljem tako da ostvari maksimalan ukupni prinos (tj. kamate ili dividende ili promjene fer vrijednosti), i ocjenjuje svoje rezultate na toj osnovi. Portfelj se može držati kao pokriće za određene obaveze, kapital, ili oboje. Ako se portfelj drži kao pokriće za određene obaveze, moguće je zadovoljiti uslov iz tačke 9.(b)(ii) za imovinu, bez obzira da li osiguratelj također upravlja i ocjenjuje obaveze po osnovu fer vrijednosti. Moguće je zadovoljiti uslov iz tačke 9.(b)(ii) kada je cilj osiguratelja da ostvari maksimalan ukupni prinos od imovine tokom dužeg perioda, čak i ako iznosi isplaćeni imaocima koji učestvuju u ugovorima zavise od drugih faktora, kao što je iznos dobitaka realiziranih u kraćem periodu (npr. jedne godine) ili su predmet diskrecionog prava osiguratelja.
- UP4.J Kao što je prethodno navedeno, ovaj uslov zavisi od načina na koji subjekt upravlja i ocjenjuje rezultat grupe finansijskih instrumenata o kojima je riječ. U skladu s tim, (kao predmet zahtjeva označavanja prilikom početnog priznavanja) subjekt

koji označi finansijske instrumente po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak na osnovu ovog uslova je dužan da označi i sve prihvatljive finansijske instrumente kojima upravlja i koje ocjenjuje zajedno.

- UP4.K Dokumentacija o strategiji subjekta ne mora biti opširna ali treba biti dovoljna da prikaže usklađenost sa tačkom 9.(b)(ii). Ta dokumentacija nije potrebna za svaku pojedinačnu stavku, već je dovoljno da bude na nivou portfelja. Na primjer, ako sistem upravljanja rezultatima za jedan odjel – koji odobre ključni članovi uprave – jasno pokazuje da se njegovi rezultati ocjenjuju na osnovu ukupnog prinosa, nije potrebna nikakva daljnja dokumentacija da se prikaže usklađenost sa tačkom 9.(b)(ii).

## **Efektivna kamatna stopa**

- UP5. U nekim slučajevima se finansijska imovina stječe uz veliki popust koji odražava nastale kreditne gubitke. Subjekti takve nastale kreditne gubitke uključuju u procijenjene novčane tokove kada izračunavaju efektivnu kamatnu stopu.
- UP6. Kada primjenjuje metod efektivne kamatne stope, subjekt obično amortizira sve naknade, isplaćene ili primljene iznose, troškove transakcija, i druge premije ili diskonte uključene u izračunavanje efektivne kamatne stope tokom očekivanog trajanja instrumenta. Međutim, koristi se kraći period ako je to period na koji se odnose naknade, isplaćeni ili primljeni iznosi, troškovi transakcija, premije ili diskonti. To je, recimo, slučaj kada se varijabli na koju se odnose naknade, isplaćeni ili primljeni iznosi, troškovi transakcija, premije ili diskonti, mijenja cijena prema tržišnim stopama prije očekivanog dospijanja instrumenta. U takvom slučaju, odgovarajući period amortizacije je period do sljedećeg datuma promjene cijene. Na primjer, ako premija ili diskont za instrument s promjenjivom kamatnom stopom odražava kamatu obračunatu za instrument od dana plaćanja posljednje kamate, ili promjene tržišnih stopa otkada je promjenjiva kamatna stopa usklađena prema tržišnim stopama, ona će se amortizirati do sljedećeg datuma kada se promjenjiva kamatna stopa uskladi prema tržišnim stopama. To je zato što se premija ili diskont odnose na period do datuma sljedećeg usklađivanja kamate zato što se, na taj datum, varijabla na koju se odnosi ta premija ili diskont (tj. kamatne stope) usklađuju prema tržišnim stopama. Ako su, međutim, ta premija ili diskont rezultat promjene kreditnog obima koja je veća od promjenjive stope navedene u instrumentu, ili drugih varijabli koje nisu usklađene prema tržišnim stopama, one se amortiziraju tokom očekivanog vijeka trajanja instrumenta.
- UP7. Za finansijsku imovinu i finansijske obaveze s promjenjivom stopom, vršenjem periodične ponovne procjene novčanih tokova koja odražava kretanja tržišnih kamatnih stopa mijenja se efektivna kamatna stopa. Ako se finansijska imovina ili finansijska obaveza s promjenjivom kamatnom stopom početno priznaje u iznosu koji odgovara potraživanjima ili obavezama glavnice po dospijanju, ponovna procjena budućih obaveza po kamatama obično nema značajan efekt na knjigovodstvenu vrijednost imovine ili obaveze.
- UP8. Ako subjekt izmijeni svoje procjene plaćanja ili primanja, dužan je da uskladi knjigovodstvenu vrijednost finansijske imovine ili finansijske obaveze (ili grupe finansijskih instrumenata) da bi odrazio stvarne i izmijenjene procjene novčanih tokova. Subjekt ponovno izračunava knjigovodstvenu vrijednost

izračunavanjem sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih novčanih tokova po prvobitnoj efektivnoj kamatnoj stopi finansijskog instrumenta ili, kada je primjenjivo, revidiranoj efektivnoj kamatnoj stopi izračunatoj u skladu s tačkom 92. Usklađenje se priznaje kao prihod ili rashod u dobit ili gubitak. Ako je neka finansijska imovina reklasificirana u skladu s tačkom 50.B, 50.D ili 50.E i subjekt je nakon toga povećao svoju procjenu budućih novčanih priliva kao rezultat povećane nadoknadivosti tih novčanih priliva, efekt tog povećanja se priznaje kao usklađenje efektivne kamatne stope od datuma promjene procjene, a ne kao usklađenje knjigovodstvene vrijednosti te imovine na datum promjene procjene.

UP8.A–

UP8.C

*[Ove tačke se odnose na izmjene i dopune koje još nisu stupile na snagu i stoga nisu uključene u ovo izdanje.]*

## Derivati

- UP9. Tipični primjeri derivata su ugovori za budućnost i terminski ugovori, swap ugovori i ugovori o opciji. Derivat obično ima ugovornu vrijednost, koji je iznos valute, broj dionica, broj jedinica mase ili obima, ili drugih jedinica određenih u ugovoru. Međutim, derivatni instrument ne zahtijeva od imaooca ili izdavaoca da uloži ili primi ugovorenu vrijednost na početku ugovora. Alternativno, derivat može zahtijevati fiksno plaćanje ili plaćanje iznosa koji se može mijenjati (ali ne proporcionalno promjeni osnovne varijable) kao rezultat određenog budućeg događaja koji nije povezan sa ugovorenom vrednosti. Na primjer, ugovor može zahtijevati fiksno plaćanje od VJ1.000 ako se šestomjesečni LIBOR poveća za 100 osnovnih poena. Takav ugovor je derivat, čak i ako ugovorena vrijednost nije naveden.
- UP10. Definicija derivata u ovom Standardu obuhvata ugovore koji se podmiruju u bruto iznosu po isporuci osnovne stavke (npr. terminski ugovor za kupovinu dužničkog instrumenta s fiksnom stopom). Subjekt može imati ugovor za kupovinu ili prodaju nefinansijske stavke koja se može podmiriti u neto iznosu novca ili drugim finansijskim instrumentom ili razmjenom finansijskih instrumenata (npr. ugovor za kupovinu ili prodaju robe po fiksnoj cijeni na određeni buduću datum). Takav ugovor spada u djelokrug ovog Standarda, osim ako nije zaključen ili se drži u svrhu isporuke nefinansijske stavke u skladu sa očekivanom kupovinom, prodajom i uslovima za korištenje tog subjekta (vidjeti tačke 5–7).
- UP11. Jedna od karakteristika koje definiraju derivat je ta da on ima početno neto ulaganje koje je manje nego što bi zahtijevali drugi tipovi ugovora za koje se očekuju da slično reaguju na promjene tržišnih faktora. Ugovor o opciji zadovoljava tu definiciju zato što je premija manja od ulaganja koje bi bilo potrebno za nabavku osnovnog finansijskog instrumenta s kojim je opcija povezana. Valutni swap koji zahtijeva početnu razmjenu različitih valuta jednakih fer vrijednosti zadovoljava definiciju zato što je njegovo početno ulaganje jednako nuli.
- UP12. Redovan način kupovine ili prodaje uzrokuje da obaveza sa fiksnom cijenom između datuma trgovanja i datuma izmirenja zadovoljava definiciju derivata. Međutim, zbog kratkog trajanja obaveze, ona se ne priznaje kao derivatni finansijski instrument. Umjesto toga, ovaj Standard predviđa poseban računovodstveni tretman takvih ugovora o redovnoj kupovini ili prodaju (vidjeti tačke 38. i UP53.–UP56.).

UP12.A Definicija derivata se odnosi na nefinansijske varijable koje nisu specifične za ugovornu stranu. One obuhvataju indeks gubitaka zbog zemljotresa u određenoj regiji i indeks temperatura u određenom gradu. Nefinansijske varijable specifične za ugovornu stranu obuhvataju činjenicu nastanka ili nenastanka požara koji oštećuje ili uništava imovinu ugovorne strane. Promjena fer vrijednosti nefinansijske imovine specifična je za vlasnika ako fer vrijednost odražava ne samo promjene tržišnih cijena takve imovine (finansijske varijable) nego i uslov specifične nefinansijske imovine koja se drži (nefinansijska varijabla). Na primjer, ako garancija rezidualne vrijednosti određenog automobila izlaže garanta riziku od promjena fizičkog stanja tog vozila, promjena te rezidualne vrijednosti je specifična za tog vlasnika automobila.

### **Transakcijski troškovi**

UP13. Transakcijski troškovi obuhvataju naknade i provizije koje se plaćaju agentima (uključujući i zaposlene koji rade kao agenti prodaje), savjetnicima, brokerima i trgovcima, pristojbe regulatornih agencija i berze, i poreze i takse za prenos. Transakcijski troškovi ne obuhvataju dužničke premije ili diskonte, troškove finansiranja ili interne administrativne ili troškove držanja.

### **Finansijska imovina i finansijske obaveze koje se drže radi trgovanja**

UP14. Trgovanje općenito odražava aktivno i često kupovanje i prodavanje, i finansijski instrumenti koji se drže radi trgovanja se obično koriste u cilju ostvarivanja dobiti od kratkoročnih fluktuacija cijena ili trgovačkih marži.

UP15. Finansijske obaveze koje se drže radi trgovanja obuhvataju:

- (a) derivatne obaveze koje se računovodstveno ne tretiraju kao instrumenti zaštite od rizika;
- (b) obaveze za isporuku finansijske imovine koju je uzeo u najam bjanko prodavač (tj. subjekta koji prodaje finansijsku imovinu koju je uzeo u najam ali je još uvijek ne posjeduje);
- (c) finansijske obaveze koje su nastale sa namjerom da se otkupe u bližoj budućnosti (npr. kotirani dužnički instrument koji izdavalac može otkupiti u bližoj budućnosti u zavisnosti od promjena njegove fer vrijednosti); i
- (d) finansijske obaveze koje su dio portfelja identificiranih finansijskih instrumenata kojima se zajednički upravlja i za koje postoji dokaz o nedavnom kratkoročnom ostvarenju dobiti.

Činjenica da se obaveza koristi za finansiranje aktivnosti trgovanja sama po sebi ne znači da se ta obaveza drži radi trgovanja.

### **Ulaganja koja se drže do dospjeća**

UP16. Subjekt nema pozitivnu namjeru držati do dospjeća ulaganje u finansijsku imovinu s fiksnim dospjećem ako:

- (a) subjekt namjerava držati finansijsku imovinu na neodređeni period;



- (b) subjekt je spreman da proda finansijsku imovinu (osim ako nije riječ o situaciji koja se ne ponavlja i koju subjekt nije mogao razumno predvidjeti) kao odgovor na promjene tržišnih kamatnih stopa ili rizika, potrebe likvidnosti, promjene raspoloživosti i prinosa od alternativnih ulaganja, promjene izvora i uslova finansiranja ili promjene deviznog rizika; ili
  - (c) izdavalac ima pravo da podmiri finansijsku imovinu po iznosu koji je značajno niži od njenog amortiziranog troška.
- UP17. Dužnički instrument s varijabilnom kamatnom stopom može da zadovolji kriterije ulaganja koje se drži do dospjeća. Vlasnički instrumenti ne mogu da budu ulaganja koja se drže do dospjeća zato što imaju neograničen vijek trajanja (kao što su redovne dionice) ili zbog toga što se iznosi koje imalac može da primi mogu mijenjati na način koji nije unaprijed određen (kao što su dioničke opcije, varanti i slična prava). Uzimajući u obzir definiciju ulaganja koja se drže do dospjeća, fiksna ili određiva plaćanja i fiksno dospjeće znače da uslovi ugovora definiraju iznose i datume plaćanja imalca, poput plaćanja kamate i glavnice. Značajan rizik neplaćanja ne sprečava klasifikaciju finansijske imovine kao imovine koja se drži do dospjeća sve dok su ugovorna plaćanja fiksna ili određiva i dok su zadovoljeni ostali kriteriji za takvu klasifikaciju. Ako uslovi trajnog dužničkog instrumenta omogućavaju plaćanje kamata na neodređeni period, taj instrument se ne može klasificirati kao instrument koji se drži do dospjeća zato što nema datum dospjeća.
- UP18. Kriteriji za klasifikaciju ulaganja koja se drži do dospjeća su zadovoljeni za finansijsku imovinu koju izdavalac može opozvati ako imalac namjerava, i u mogućnosti je da je drži do opoziva ili do dospjeća, i ako imalac u značajnoj mjeri nadoknadi njenu cjelokupnu knjigovodstvenu vrijednost. Kupovna opcija izdavaoca, ako se izvrši, jednostavno ubrzava dospjeće imovine. Međutim, ako je finansijska imovina opoziva po osnovu koji bi rezultirao time da imalac ne nadoknadi u značajnoj mjeri njenu cijelu knjigovodstvenu vrijednost, finansijska imovina se ne može klasificirati kao ulaganje koje se drži do dospjeća. Subjekt razmatra sve plaćene premije i kapitalizirane transakcijske troškove prilikom utvrđivanja hoće li se knjigovodstvena vrijednost nadoknaditi u značajnoj mjeri.
- UP19. Finansijska imovina koja se može prodati (tj. imalac ima pravo zahtijevati od izdavaoca da otplati ili otkupi finansijsku imovinu prije dospjeća) ne može se klasificirati kao ulaganje koje se drži do dospjeća zato što plaćanje opcije prodaje finansijske imovine nije u skladu s izražavanjem namjere da se finansijska imovina drži do dospjeća.
- UP20. Za većinu finansijske imovine, mjerenje po fer vrijednosti je prikladnije od mjerenja po amortiziranom trošku. Izuzetak je klasifikacija “koje se drži do dospjeća”, ali samo ako subjekt ima pozitivnu namjeru i mogućnost da ulaganje drži do dospjeća. Kada postupci subjekta dovedu u sumnju njegovu namjeru i mogućnost da takva ulaganja drži do dospjeća, tačka 9. zabranjuje primjenu ovog izuzetka tokom razumnog vremenskog perioda.
- UP21. Scenarij katastrofe čije je nastanak malo vjerovatan, kao što je masovno povlačenje sredstava iz banke ili neka slična situacija koja ima utjecaj na osiguratelja, nije nešto što subjekt procjenjuje prilikom odlučivanja ima li pozitivnu namjeru i mogućnost da drži ulaganje do dospjeća.

UP22. Prodaja prije dospijea može ispuniti uslov iz tačke 9. - i stoga ne dovesti u pitanje namjeru subjekta da drži ulaganja do dospijea - ako do nje dođe iz nekog od sljedećih razloga:

- (a) značajno pogoršanje kreditne sposobnosti izdavaoca. Na primjer, prodaja uzrokovana smanjenjem kreditnog rejtinga po ocjeni eksterne rejting agencije neće neophodno dovesti u pitanje namjeru subjekta da drži ostala ulaganja do dospijea, ako to smanjenje dokazuje značajno pogoršanje kreditne sposobnosti izdavaoca koja se procjenjuje na osnovu upoređivanja s kreditnim rejtingom prilikom početnog priznavanja. Slično tome, ako subjekt koristi interno ocjenjivanje za procjenu izloženosti, promjene tih internih ocjena mogu pomoći pri identifikaciji izdavaoca kod kojih je došlo do značajnog pogoršanja kreditne sposobnosti, pod uslovom da pristup koji subjekt primjenjuje za dodjelu internih ocjena i promjene tih ocjena daju dosljednu, pouzdanu i objektivnu mjeru kreditne kreditnog kvaliteta izdavaoca. Ako postoji dokaz o umanjenju vrijednosti finansijske imovine (vidjeti tačke 58. i 59.), pogoršanje kreditne sposobnosti često se smatra značajnim;
- (b) promjena poreznog zakona kojom se ukida ili značajno smanjuje neoporezivi status kamate na ulaganja koje se drže do dospijea (ali ne i promjena poreznog zakona kojom se mijenjaju granične porezne stope koje se primjenjuju na prihod od kamata);
- (c) veliko poslovno spajanje ili veliko otuđenje (kao što je prodaja segmenta koja uslovljava prodaju ili prenos ulaganja koja se drže do dospijea da bi se održala postojeća pozicija kamatnog rizika ili politika kreditnog rizika subjekta (iako je poslovno spajanje događaj pod kontrolom subjekta, promjene njegovog portfelja ulaganja da bi se održao položaj kamatnog rizika ili politika kreditnog rizika prije se javljaju kao posljedica, nego predviđeni događaji);
- (d) promjena zakonskih ili regulatornih zahtjeva koji u značajnoj mjeri mijenjaju ili ono što čini dozvoljeno ulaganje ili maksimalni nivo određenih vrsta ulaganja, i na taj način uzrokuje da subjekt otuđi ulaganje koje se drži do dospijea;
- (e) značajno povećanje regulatornih zahtjeva kapitala u određenoj djelatnosti koje uzrokuje da subjekt prodajom smanjuje svoja ulaganja koja drži do dospijea;
- (f) značajno povećanje pondera rizika ulaganja koja se drže do dospijea, koji se koriste za regulatorne potrebe kapitala s ukalkuliranim rizikom.

UP23. Subjekt ne može dokazati sposobnost da drži do dospijea ulaganje u finansijsku imovinu s fiksnim dospijecom ako:

- (a) nema na raspolaganju finansijske resurse za nastavak finansiranja ulaganja do dospijea; ili
- (b) predmet je postojećeg pravnog ili drugog ograničenja koje bi moglo da ugrozi njegovu namjeru da drži finansijsku imovinu do dospijea. (Međutim, pravo izdavaoca na kupovnu opciju ne ugrožava obavezno namjeru subjekta da drži finansijsku imovinu do dospijea – vidjeti tačku UP18.)

- UP24. Okolnosti koje su drukčije od onih opisanih u tačkama UP16.–UP23. mogu ukazivati na to da subjekt nema pozitivnu namjeru ili mogućnost da ulaganje drži do dospijeaća.
- UP25. Subjekt procjenjuje svoju namjeru i mogućnost da drži do dospijeaća svoja ulaganja koja se drže do dospijeaća, ne samo kod početnog priznavanja te finansijske imovine, već i na kraju svakog narednog izvještajnog perioda.

## Zajmovi i potraživanja

- UP26. Sva nederivatna finansijska imovina s fiksnim ili odredivim uslovima plaćanja (uključujući kreditnu imovinu, potraživanja od kupaca, ulaganja u dužničke instrumente i depozite u bankama) može potencijalno zadovoljavati definiciju zajmova i potraživanja. Međutim, finansijska imovina koja kotira na aktivnom tržištu (kao što je dužnički instrument koji kotira na aktivnom tržištu, vidi tačku UP71.) ne može se klasificirati kao zajam ili potraživanje. Finansijska imovina koja ne zadovoljava definiciju zajmova i potraživanja može se klasificirati kao ulaganja koja se drže do dospijeaća, ako zadovoljavaju uslove za takvu klasifikaciju (vidi tačku 9. i UP16.-UP25.). Kod početnog priznavanja finansijske imovine koja bi inače bila klasificirana kao zajam ili potraživanje, subjekt može da je označi kao finansijsku imovinu po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, ili kao imovinu raspoloživu za prodaju.

## Ugrađeni derivati (tačke 10.–13.)

---

- UP27. Ako u osnovnom ugovoru nije navedeno ili unaprijed određeno dospijeaće i ako predstavlja rezidualno učešće u neto imovini subjekta, onda su njegove ekonomske karakteristike i rizici isti kao za vlasnički instrument, a ugrađeni derivat bi trebao imati obilježja vlasničkog kapitala koji se odnosi na isti subjekt da bi se moglo smatrati da je s njim usko povezan. Ako osnovni ugovor nije vlasnički instrument, i ako zadovoljava definiciju finansijskog instrumenta, onda su njegove ekonomske karakteristike i rizici isti kao za dužnički instrument.
- UP28. Ugrađeni neopcijski derivat (kao što je ugrađeni terminski ili swap ugovor) odvaja se od osnovnog ugovora na osnovu njegovih navedenih ili pretpostavljenih suštinskih uslova, tako da prilikom početnog priznavanja njegov rezultat ima fer vrijednost nula. Ugrađeni derivat na osnovu opcije (kao što je ugrađena opcija prodaje, kupovine, najviša i najniža opcija ili swap opcija) odvaja se od osnovnog ugovora na osnovu navedenih uslova obilježja opcije. Početna knjigovodstvena vrijednost osnovnog instrumenta je iznos koji preostane nakon odvajanja ugrađenog derivata.
- UP29. Općenito se višestruki derivati ugrađeni u jedan instrument tretiraju kao jedan složeni ugrađeni derivat. Međutim, ugrađeni derivati koji se klasificiraju kao vlasnički kapital (vidjeti MRS 32.) računovodstveno se tretiraju odvojeno od onih koji su klasificirani kao imovina ili obaveze. Osim toga, ako instrument ima više od jednog ugrađenih derivata, i ti derivati se odnose na različite izloženosti riziku i ako su lako odvojivi i nezavisni jedni od drugih, oni se računovodstveno tretiraju odvojeno jedni od drugih.
- UP30. Ekonomska obilježja i rizici ugrađenog derivata nisu usko povezani s osnovnim ugovorom (tačka 11.(a)) u sljedećim primjerima. U tim primjerima, pod

pretpostavkom da su zadovoljeni uslovi iz tačke 11.(b) i (c), subjekt računovodstveno prikazuje ugrađene derivate odvojeno od osnovnog ugovora:

- (a) Prodajna opcija ugrađena u instrument koja omogućava imaoocu da zahtjeva od izdavatelja da ponovo stekne instrument za određeni iznos novca ili druge imovine koji varira u skladu sa promjenama kapitala ili cijene robe ili indeksa, nije usko povezana s osnovnim dužničkim instrumentom;
- (b) Kupovna opcija ugrađena u vlasnički instrument koja omogućava izdavaocu da ponovo stekne taj vlasnički instrument po određenoj cijeni nije usko povezana sa osnovnim vlasničkim instrumentom iz perspektive imaoaca (iz perspektive izdavaoca, kupovna opcija je vlasnički instrument, pod uslovom da zadovoljava uslove za tu klasifikaciju po MRS 32, u kom slučaju je isključena iz djelokruga ovog Standarda);
- (c) Opcija ili automatska odredba da se produži preostali rok do dospijeca dužničkog instrumenta nije usko povezana sa osnovnim dužničkim instrumentom, osim u slučaju da postoji istovremeno usklađenje s približnom tekućom tržišnom kamatnom stopom u vrijeme produženja. Ako subjekt izdaje dužnički instrument a imalac tog dužničkog instrumenta izda kupovnu opciju na dužnički instrument trećoj strani, izdavalac tu kupovnu opciju smatra produženjem roka do dospijeca dužničkog instrumenta, pod uslovom da se od izdavaoca može zahtijevati da učestvuje ili da olakša ponovni izlazak na tržište tog dužničkog instrumenta zbog korištenja kupovne opcije;
- (d) Plaćanja kamate ili glavnice indeksirane uz kapitalu, ugrađena u osnovni dužnički instrument ili ugovor o osiguranju – kojim je iznos kamate ili glavnice indeksiran uz vrijednost vlasničkih instrumenata – nisu usko povezana sa osnovnim instrumentom zato što rizici karakteristični za osnovni i ugrađeni derivat nisu slični;
- (e) Plaćanja kamate ili glavnice indeksirane uz robi, ugrađena u osnovni dužnički instrument ili ugovor o osiguranju – kojim je iznos kamate ili glavnice indeksiran uz cijenu robe (kao što je zlato) – nisu usko povezana sa osnovnim instrumentom zato što rizici karakteristični za osnovni i ugrađeni derivat nisu slični;
- (f) Obilježje konverzije kapitala ugrađeno u konvertibilni dužnički instrument nije usko povezano sa osnovnim dužničkim instrumentom iz perspektive imaoaca instrumenta (iz perspektive izdavaoca, opcija konverzije kapitala je vlasnički instrument i ne spada u djelokrug primjene ovog Standarda, pod uslovom da zadovoljava uslove za tu klasifikaciju u skladu sa MRS-om 32);
- (g) Kupovna, prodajna, ili opcija plaćanja unaprijed ugrađena u osnovni dužnički instrument ili osnovni ugovor o osiguranju nije usko povezana sa osnovnim ugovorom osim:
  - (i) ako je cijena izvršenja opcije, na svaki datum izvršenja, približno jednaka amortiziranom trošku osnovnog dužničkog instrumenta ili knjigovodstvenoj vrijednosti osnovnog ugovora o osiguranju; ili

- (ii) ako cijena izvršenja opcije plaćanja unaprijed zajmodavcu nadoknađuje iznos razlike do približne sadašnje vrijednosti izgubljene kamate za preostali period osnovnog ugovora. Izgubljena kamata je proizvod iznosa unaprijed plaćene glavnice pomnožene s razlikom u visini kamatne stope. Razlika u visin kamatne stope je višak u visini efektivne kamatne stope osnovnog ugovora i efektivne kamatne stope koju bi subjekt ostvario na datum plaćanja unaprijed da je iznos glavnice plaćene unaprijed ponovo uložio u sličan ugovor za preostali period osnovnog ugovora.

Procjena je li kupovna ili prodajna opcija usko povezana s osnovnim dužničkim ugovorom se vrši prije odvajanja vlasničkog elementa konvertibilnog dužničkog instrumenta u skladu sa MRS 32.

- (h) Kreditni derivati koji su ugrađeni u osnovni dužnički instrument i omogućavaju jednoj strani ("korisniku") da prenese kreditni rizik određene referentne imovine, koju ne mora da posjeduje, drugoj strani ("garantu"), nisu usko povezani sa osnovnim dužničkim instrumentom. Takvi kreditni derivati omogućavaju garantu da preuzme kreditni rizik povezan sa referentnom imovinom a da ga direktno ne posjeduje.

UP31. Primjer hibridnog instrumenta je finansijski instrument koji imaocu daje pravo da proda finansijski instrument nazad izdavaocu u zamjenu za određeni iznos novca ili druga finansijska sredstva, koji varira zavisno od promjene dioničkog ili robnog indeksa, koji se može povećavati ili smanjivati ("Instrument koji je predmet opcije prodaje"). Osim u slučaju da izdavalac prilikom početnog priznavanja označi instrument koji je predmet opcije prodaje kao finansijsku obavezu po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, potrebno je odvojiti ugrađeni derivat (tj. indeksirana otplata glavnice) u skladu s tačkom 11., zato što je osnovni ugovor dužnički instrument u skladu s tačkom 27., a indeksirana otplata glavnice nije usko povezana sa osnovnim dužničkim instrumentom u skladu s tačkom 30.(a). S obzirom na to da otplata glavnice može da se povećava ili smanjuje, ugrađeni derivat je neopcijski derivat čija vrijednost je indeksirana prema osnovnoj varijabli.

UP32. U slučaju instrument koji je predmet opcije prodaje koji se može ponovo prodati u bilo kojem trenutku za iznos novca jednak proporcionalnom udjelu neto vrijednosti imovine subjekta (kao što su jedinice otvorenog uzajamnog fonda ili neki ulagački proizvodi povezani s jedinicama), efekt odvajanja ugrađenog derivata i obračunavanja svake komponente je mjerenje kombiniranog instrumenta po iznosu otkupa koji je potrebno platiti na kraju izvještajnog perioda ako je imalac izvrši svoje pravo da proda taj instrument nazad izdavaocu.

UP33. Ekonomske karakteristike i rizici ugrađenog derivata su usko povezani sa ekonomskim karakteristikama i rizicima osnovnog ugovora u sljedećim primjerima. U ovim primjerima, subjekt računovodstveno ne tretira ugrađene derivate odvojeno od osnovnog ugovora:

- (a) Ugrađeni derivat, u kojem je osnova kamatna stopa ili indeks kamatne stope koji može izmijeniti iznos kamate koja bi se inače platila ili primila za osnovni kamatonosni dužnički ugovor ili ugovor o osiguranju, usko je povezan sa osnovnim ugovorom, osim ako se kombinirani instrument

može podmiriti na takav način da imalac ne nadoknadi u značajnoj mjeri svoje cjelokupno priznato ulaganje ili ako bi ugrađeni derivat mogao bar udvostručiti početnu stopu prinosa od osnovnog ugovora imaoca, i ako bi mogao rezultirati stopom prinosa koja je bar dvaput veća od tržišne stope prinosa na ugovor sa istim uslovima koje ima i osnovni ugovor.

- (b) Ugrađeni najniži ili najviši iznos kamatne stope dužničkog ugovora ili ugovora o osiguranju usko je povezan s osnovnim ugovorom, pod uslovom da je najviša kamatna stopa ista ili viša od tržišne kamatne stope, a najniža kamatna stopa ista ili niža od tržišne kamatne stope prilikom izdavanja ugovora a najviša i najniža kamatna stopa ne djeluju kao poluga u odnosu na osnovni ugovor. Slično tome, odredbe uključene u ugovor o kupovini ili prodaji imovine (npr. robe) koje uspostavljaju najviši i najniži iznos cijene koja će se platiti ili primiti za imovinu, usko su vezani uz osnovni ugovor ako su najviši i najniži iznos cijene viši od tržišne na početku i ne djeluju kao poluga.
- (c) Ugrađeni derivat u stranoj valuti, koji obezbjeđuje protok plaćanja glavnice ili kamata izraženih u stranoj valuti, a koji je ugrađen u osnovni dužnički instrument (npr. obveznica u dvije valute), usko je povezan sa osnovnim dužničkim instrumentom. Takav derivat se ne odvaja od osnovnog instrumenta zato što MRS 21 zahtijeva da se devizni dobitci i gubici od monetarnih stavki priznaju u dobit ili gubitak.
- (d) Ugrađeni derivat u stranoj valuti u osnovnom ugovoru koji je ugovor o osiguranju ili nije finansijski instrument (kao što je ugovor o kupovini ili prodaji nefinansijske stavke pri čemu je cijena izražena u stranoj valuti) usko je povezan s osnovnim ugovorom ako ne djeluje kao poluga, ne sadrži obilježje opcije i zahtijeva plaćanje izraženo u jednoj od sljedećih valuta:
  - (i) funkcionalnoj valuti bilo koje značajne strane tog ugovora;
  - (ii) valuti u kojoj je obično izražena cijena nabavljene robe ili izvršenih usluga u okviru komercijalnih transakcija u čitavom svijetu (kao što je američki dolar za transakcije koje uključuju sirovu naftu); ili
  - (iii) valuti koja se obično upotrebljava u ugovorima o kupovini ili prodaji nefinansijskih stavki u ekonomskom okruženju u kojem se transakcija vrši (npr. relativno stabilna i likvidna valuta koja se obično upotrebljava u lokalnim poslovnim transakcijama ili vanjskoj trgovini).
- (e) Ugrađena opcija plaćanja unaprijed u samo kamatnom stripu ili samo glavnničkom stripu usko je povezana sa osnovnim ugovorom pod uslovom da je osnovni ugovor (i) početno proizlazi iz odvajanja prava na primanje ugovornih novčanih tokova finansijskog instrumenta koji, sam po sebi, nije sadržavao ugrađeni derivat, i (ii) ne sadrži nikakve uslove koji nisu prisutni u originalnom osnovnom dužničkom ugovoru.
- (f) Ugrađeni derivat u osnovnom ugovoru o najmu usko je povezan s osnovnim ugovorom ako je ugrađeni derivat (i) indeks povezan s inflacijom, kao što je indeks plaćanja najamnine vezan uz indeks potrošačkih cijena (pod uslovom da najam ne djeluje kao poluga i da je indeks povezan s inflacijom

u ekonomskom okruženju subjekta), (ii) potencijalna najamnina koja se zasniva na povezanoj prodaji ili (iii) potencijalna najamnina koja se zasniva na varijabilnim kamatnim stopama.

- (g) Obilježje koje vezuje za jedinicu ugrađeno u osnovni finansijski instrument ili osnovni ugovor o osiguranju je usko povezano s osnovnim instrumentom ili osnovnim ugovorom ako se isplate izražene u jedinici mjere po trenutnim vrijednostima jedinice koje odražavaju fer vrijednosti imovine fonda. Obilježje koje vezuje za jedinicu je ugovorni uslov koji zahtijeva plaćanja izražena u jedinicama internog ili eksternog investicionog fonda.
- (h) Derivat ugrađen u ugovor o osiguranju je usko povezan sa osnovnim ugovorom o osiguranju ako su ugrađeni derivat i osnovni ugovor o osiguranju toliko međusobno zavisni da subjekt ne može ugrađeni derivat mjeriti odvojeno (tj. bez razmatranja osnovnog ugovora).

### **Instrumenti koji sadrže ugrađene derivate**

- UP33.A Kad subjekt postane jedna strana u hibridnom (kombiniranom) instrumentu koji sadrži jedan ili više ugrađenih derivata, tačka 11. zahtijeva da subjekt identificira sve takve ugrađene derivate, ocijeni je li ih potrebno odvojiti od osnovnog ugovora, i za one za koje se zahtijeva da budu odvojeni, izmjeri derivate po fer vrijednosti prilikom početnog priznavanja i nakon toga. Ti zahtjevi mogu biti složeniji, ili za rezultat mogu imati mjerenje koje je manje pouzdano od mjerenja čitavoga instrumenta po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak. Iz tog razloga, ovaj Standard dopušta da se čitav instrument označi po poštenoj vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka.
- UP33.B Takvo označavanje može se koristiti bez obzira da li tačka 11. zahtijeva da se ugrađeni derivati odvoje od osnovnog ugovora ili zabranjuje takvo odvajanje. Međutim, tačka 11.A ne bi opravdala označavanje hibridnog (kombiniranog) instrumenta po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u slučajevima navedenim u tački 11.A(a) i (b) zato što to ne bi smanjilo složenost ili povećalo pouzdanost.

## **Priznavanje i prestanak priznavanja (tačke 14.–42.)**

---

### **Početno priznavanje (tačka 14.)**

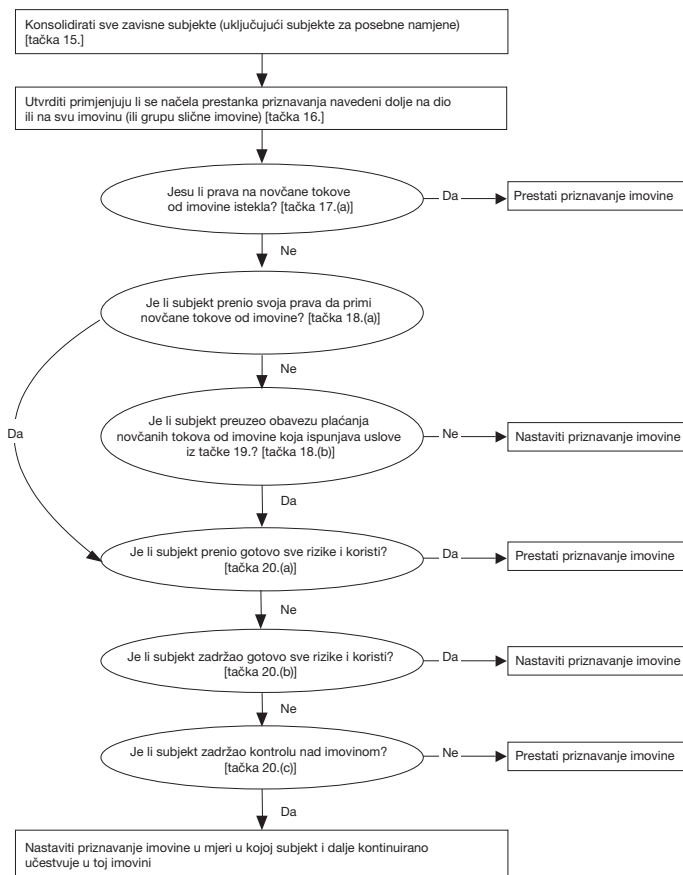
- UP34. Kao posljedica načela iz tačke 14., subjekt priznaje sva svoja ugovorna prava i obaveze po derivatima u svom izvještaju o finansijskom položaju ili kao imovinu ili kao obaveze, odnosno, osim onih derivata koji sprečavaju da se prenos finansijske imovine računovodstveno tretira kao prodaja (vidjeti tačku UP49.). Ako prenos finansijske imovine ne ispunjava uslove za prestanak priznavanja, primalac prenosa ne priznaje prenetu imovinu kao svoju imovinu (vidjeti tačku UP50.).
- UP35. Slijede primjeri primjene principa iz tačke 14.:

- (a) bezuvjetna potraživanja i obaveze priznaju se kao imovina ili obaveze kad subjekt postane ugovorna strana i, kao posljedica toga, ima zakonsko pravo da primi ili zakonsku obvezu da isplati novac;
- (b) imovina koja se stječe i obaveze koje nastaju kao rezultat čvrste obaveze na kupovinu ili prodaju roba ili usluga obično se ne priznaju dok bar jedna strana ne postupi po ugovoru. Na primjer, subjekt koji primi čvrstu narudžbu obično ne priznaje imovinu (a subjekt koji naručuje ne priznaje obavezu) u trenutku nastanka obaveze, već odgađa priznavanje sve dok se naručena roba ili usluge ne pošalju, isporuče ili izvrše. Ako čvrsta obaveza na kupovinu ili prodaju nefinansijskih stavki spada u djelokrug ovog Standarda u skladu s tačkama 5-7., njena neto fer vrijednost se priznaje kao imovina ili obaveza na datum nastanka obaveze (vidjeti (c) dolje). Pored toga, ako se prethodno nepriznata čvrsta obaveza označi kao stavka zaštićena od rizika u okviru zaštite fer vrijednosti od rizika, svaka promjena neto fer vrijednosti koja se može pripisati riziku od kojeg se štiti priznaje se kao imovina ili obaveza nakon uvođenja zaštite od rizika (vidjeti tačke 93. i 94.);
- (c) terminski ugovor koji spada u djelokrug ovog Standarda (vidjeti tačke 2-7.) priznaje se kao imovina ili obaveza na datum nastanka obaveze, a ne na datum podmirenja. Kada subjekt postane jedna od strana u terminskom ugovoru, fer vrijednost prava i obaveze je obično jednaka, tako da je neto fer vrijednost terminskog ugovora nula. Ako neto fer vrijednost prava i obaveze nije nula, ugovor se priznaje kao imovina ili kao obaveza;
- (d) ugovori o opciji koji spadaju u djelokrug ovog Standarda (vidjeti tačke 2-7.) priznaju se kao imovina ili obaveze kada imalac ili izdavalac postane ugovorna strana;
- (e) planirane buduće transakcije, bez obzira na to koliko su vjerovatne, nisu imovina i obaveze zato što subjekt još nije postao ugovorna strana.



## Prestanak priznavanja finansijske imovine (tačke 15.–37.)

UP36. Sljedeći dijagram toka ilustrira ocjenjivanje toga da li, i u kojoj mjeri se finansijska imovina prestaje priznavati.



*Sporazumi prema kojima subjekt zadržava ugovorna prava da prima novčane tokove od finansijske imovine, ali preuzima ugovornu obavezu da isplaćuje novčane tokove jednom ili više primalaca (tačka 18.(b))*

UP37. Situacija opisana u tački 18.(b) (kada subjekt zadržava ugovorna prava da prima novčane tokove od finansijske imovine, ali preuzima ugovornu obavezu da isplaćuje novčane tokove jednom ili više primalaca) nastaje, na primjer, ako je subjekt trust, i ulagačima izdaje stvarni interes u osnovnoj finansijskoj imovini koju posjeduje i te pruža servisiranje te finansijske imovine. U tom slučaju, finansijska imovina ispunjava uslove za prestanak priznavanja ako zadovoljava uslove iz tački 19. i 20.

- UP38. Prilikom primjene tačke 19., subjekt može biti, na primjer, izdavalac finansijske imovine, ili bi to mogla biti grupa koja obuhvata zavisno društvo koje je steklo tu finansijsku imovinu a novčane tokove prenosi nepovezanim trećim ulagačima.

*Ocjenjivanje prenosa rizika i koristi od vlasništva (tačka 20.)*

- UP39. Primjeri u kojima je subjekt prenio gotovo sve rizike i koristi od vlasništva su:
- (a) bezuvjetna prodaja finansijske imovine;
  - (b) prodaja finansijske imovine zajedno s opcijom ponovnog otkupa finansijske imovine po fer vrijednosti u vrijeme ponovnog otkupa; i
  - (c) prodaja finansijske imovine zajedno s prodajnom ili kupovnom opcijom koja je viša od tržišne (tj. opcija koja je toliko viša od tržišne da je malo vjerovatno da će prije isteka biti niža od tržišne).
- UP40. Primjeri u kojima je subjekt zadržao gotovo sve rizike i koristi od vlasništva su:
- (a) transakcija kupovine ili ponovnog otkupa kod koje je cijena ponovnog otkupa fiksna ili cijena prodaje uvećana za prihod zajmodavca;
  - (b) sporazum o davanju u zajam vrijednosnih papira;
  - (c) prodaja finansijske imovine zajedno sa swapom ukupnog prihoda koji izloženost tržišnom rizika prebacuje nazad na subjekt;
  - (d) prodaja finansijske imovine zajedno s prodajnom ili kupovnom opcijom koja je znatno niža od tržišne (tj. opcija koja je toliko niža od tržišne da je malo vjerovatno da će prije isteka biti viša od tržišne); i
  - (e) prodaja kratkoročnih potraživanja kojima subjekt garantira da će primaocu prenosa nadoknaditi kreditne gubitke koji će vjerovatno nastati.
- UP41. Ako subjekt utvrdi da je, kao rezultat prenosa, prenio u gotovo sve rizike i koristi od vlasništva nad prenesenom imovinom, ne priznaje ponovno prenesenu imovinu u budućem periodu, osim u slučaju da ponovno otkupi prenesenu imovinu u okviru neke nove transakcije.

*Ocjenjivanje prenosa kontrole*

- UP42. Subjekt nije zadržao kontrolu nad prenesenom imovinom ako primalac ima praktičnu sposobnost da proda prenesenu imovinu. Subjekt je zadržao kontrolu nad prenesenom imovinom ako primalac nema praktičnu sposobnost da proda prenesenu imovinu. Primalac ima praktičnu sposobnost da proda prenesenu imovinu ako se njom trguje na aktivnom tržištu zato što bi primalac tako mogao da otkupi prenesenu imovinu na tržištu ako treba da vrati tu imovinu subjektu. Na primjer, primalac može imati praktičnu sposobnost da proda prenesenu imovinu ako se na prenesenu imovinu primjenjuje opcija koja omogućava subjektu da je ponovo otkupi, a primalac može odmah dobiti prenesenu imovinu na tržištu ako se opcija izvrši. Primalac nema praktičnu sposobnost da proda prenesenu imovinu ako subjekt zadrži takvu opciju, a primalac ne može odmah dobiti prenesenu imovinu na tržištu ako subjekt izvrši tu opciju.
- UP43. Primalac prenosa ima praktičnu sposobnost da proda prenesenu imovinu samo ako primalac prenosa može da proda prenesenu imovinu u cjelini nekoj nepovezanoj trećoj strani, i ako može izvršiti tu sposobnost jednostrano i bez

nametanja dodatnih ograničenja na taj prenos. Ključno pitanje je šta je primalac prenosa u stanju da uradi u praksi, a ne koja ugovorna prava primalac prenosa ima u pogledu toga šta može uraditi sa prenijetom imovinom, ili koje ugovorne zabrane postoje. Posebno:

- (a) ugovorno pravo na otuđenje prenesene imovine ima mali praktični efekt ako ne postoji tržište za tu prenesenu imovinu; i
- (b) sposobnost za otuđenje prenesene imovine ima mali praktični efekt ako ne može slobodno da se izvrši. Iz tog razloga:
  - (i) sposobnost primaoca prenosa da otuđi prenesenu imovinu mora da bude nezavisna od postupaka drugih (tj. mora da bude jednostrana sposobnost); i
  - (ii) primalac prenosa mora biti u stanju da otuđi prenesenu imovinu bez potrebe da nametne ograničavajuće uslove na prenos (npr. uslove o tome kako se servisira kreditna imovina ili opcija koja primaocu prenosa daje pravo da ponovu otkupi tu imovinu).

UP44. Činjenica da je malo vjerovatno da će primalac prenosa prodati prenesenu imovinu ne znači, sama po sebi, da je prenosilac zadržao kontrolu nad prenesenom imovinom. Međutim, ako opcija prodaje ili garancija ograničava primaoca prenosa da proda prenesenu imovinu, onda je prenosilac zadržao kontrolu nad prenesenom imovinom. Na primjer, ako su opcija prodaje ili garancija dovoljno vrijedni, onda ograničavaju primaoca da proda prenesenu imovinu, zato što primalac u praksi ne bi prodao prenesenu imovinu trećoj strani bez dodavanja slične opcije ili drugih ograničavajućih uslova. Umjesto toga, primalac bi držao prenesenu imovinu kako bi primio plaćanja na osnovu garancije ili opcije prodaje. U tim okolnostima, prenosilac je zadržao kontrolu nad prenesenom imovinom.

### **Prenosi koji zadovoljavaju uslove za prestanak priznavanja**

UP45. Subjekt može zadržati pravo na dio iznosa kamata od prenesene imovine kao kompenzaciju za servisiranje te imovine. Dio iznosa kamata kojeg bi se subjekt odrekao po završetku ili prenosu ugovora o servisiranju raspoređuje se na imovinu servisiranja ili obavezu servisiranja. Dio plaćanja kamata kojega se subjekt ne bi odrekao je potraživanje samo za strip kamatne stope. Na primjer, ako se subjekt ne bi odrekao kamata po završetku ili prenosu ugovora o servisiranju, čitavi raspon kamata je potraživanje samo za strip kamatne stope. U svrhe primjene tačke 27., fer vrijednosti imovine servisiranja i potraživanja smo za strip kamatne stope se koriste za raspodjelu knjigovodstvene vrijednosti potraživanja između dijela imovine koje prestaje da se priznaje i dijela koji nastavlja da se priznaje. Ako naknada za servisiranje nije određena ili se ne očekuje da primljena naknada subjektu bude dovoljna kompenzacija za servisiranje, obaveza po osnovu servisiranja se priznaje po fer vrijednosti.

UP46. Pri mjerenju fer vrijednosti dijela koji nastavlja da se priznaje i dijela koji prestaje da se priznaje u svrhu primjene tačke 27., subjekt, pored tačke 28., primjenjuje i zahtjeve mjerenja fer vrijednosti iz MSFI 13.

## **Prenosi koji ne zadovoljavaju uslove za prestanak priznavanja**

- UP47. U nastavku je navedena primjena principa iz tačke 29. Ako garancija koju je subjekt dao vezano za gubitke zbog nepodmirenja obaveza od prenesene imovine sprečava prestanak priznavanja prenesene imovine jer je subjekt zadržao u gotovo sve rizike i koristi od vlasništva nad prenesenom imovinom, ona se nastavlja priznavati u cjelini, a primljena naknada priznaje se kao obaveza.

## **Kontinuirano učestvovanje u prenesenoj imovini**

- UP48. U nastavku su primjeri načina na koji subjekt mjeri prenesenu imovinu i povezanu obavezu u skladu s tačkom 30.

### *Sva imovina*

- (a) Ako garancija koju subjekt pruža za plaćanje gubitaka zbog nepodmirenja obaveza po osnovu prenesene imovine sprečava da se ta imovina prestane priznavati u obimu u kojem subjekt nastavlja kontinuirano u njoj učestvovati, prenesena imovina se na datum prenosa mjeri po nižem od sljedeća dva iznosa: (i) knjigovodstvene vrijednosti imovine, i (ii) maksimalnog iznosa naknade primljene u prenosu za koju se od subjekta može tražiti da je otplati ("iznos garancije"). Povezana obaveza se početno mjeri po iznosu garancije uvećanom za fer vrijednost garancije (što je obično naknada primljena za garanciju). Nakon toga, početna vrijednost garancije se priznaje u dobit ili gubitak na vremenskoj osnovi (vidjeti MRS 18) a knjigovodstvena vrijednost imovine se smanjuje za gubitke od umanjenja vrijednosti.

### *Imovina koja se mjeri po amortiziranom trošku*

- (b) Ako obaveza prodajne opcije koju izdaje subjekt, ili pravo na kupovnu opciju koje drži subjekt sprečava da prenesena imovina prestane da se priznaje, a subjekt mjeri prenesenu imovinu po amortiziranom trošku, povezana obaveza se mjeri po nabavnom trošku (tj. primljenoj naknadi), usklađenom za amortizaciju svake razlike između tog troška i amortiziranog troška prenesene imovine na datum isteka opcije. Na primjer, pretpostavimo da je amortizirani trošak i knjigovodstveni trošak na datum prenosa VJ98 a da je primljena naknada VJ95. Amortizirani trošak imovine na datum izvršenja opcije će biti VJ100. Početna knjigovodstvena vrijednost povezane obaveze je VJ95 a razlika između VJ95 i VJ100 se priznaje primjenom metoda efektivne kamate. Ako se opcija izvrši, svaka razlika između knjigovodstvene vrijednosti povezane obaveze i cijene izvršenja se priznaje u dobit ili gubitak.

### *Imovina koja se mjeri po fer vrijednosti*

- (c) Ako pravo na kupovnu opciju koju je subjekt zadržao sprečava prestanak priznavanja prenesene imovine, a subjekt prenesenu imovinu mjeri po fer vrijednosti, ta imovina nastavlja da se mjeri po fer vrijednosti. Povezana obaveza se mjeri po (i) cijeni izvršenja opcije umanjenoj za vremensku vrijednost opcije ako je opcija niža ili jednaka tržišnoj cijeni, i (ii) po fer

vrijednosti prenesene imovine umanjenoj za vremensku vrijednost opcije ako je opcija viša od tržišne cijene. Usklađivanje s mjerenjem povezane obaveze osigurava da neto knjigovodstvena vrijednost imovine i povezane obaveze bude fer vrijednost prava na kupovnu opciju. Na primjer, ako je fer vrijednost osnovne imovine VJ80, cijena izvršenja opcije je VJ95 a vremenska vrijednost opcije VJ5, knjigovodstvena vrijednost povezane obaveze je  $VJ75 (VJ80 - VJ5)$  a knjigovodstvena vrijednost prenesene imovine je VJ80 (tj. njena fer vrijednost).

- (d) Ako prodajna opcija koju je izdao subjekt sprečava prestanak priznavanja prenesene imovine, a subjekt prenesenu imovinu mjeri po fer vrijednosti, povezana obaveza se mjeri po cijeni izvršenja opcije uvećanoj za vremensku vrijednost opcije. Mjerenje imovine po fer vrijednosti ograničeno je na iznos ili fer vrijednosti ili cijene izvršenja opcije, zavisno koji je niži, zato što subjekt nema pravo na povećanje fer vrijednosti prenesene imovine iznad cijene izvršenja opcije. Time se osigurava da knjigovodstvena vrijednost imovine i povezane obaveze bude fer vrijednost obaveze prodajne opcije. Na primjer, ako je fer vrijednost osnovne imovine VJ120, cijena izvršenja opcije je VJ100, a vremenska vrijednost opcije VJ5, knjigovodstvena vrijednost povezane obaveze je  $VJ105 (VJ100 + VJ5)$  a knjigovodstvena vrijednost imovine je VJ100 (u ovom slučaju, cijena izvršenja opcije).
- (e) Ako okovratnik, u obliku kupljene kupovne opcije i izdate prodajne opcije, sprečava prestanak priznavanja prenesene imovine, a subjekt mjeri imovinu po fer vrijednosti, ta imovina nastavlja da se mjeri po fer vrijednosti. Povezana obaveza se mjeri po (i) zbiru cijene izvršenja kupovne opcije i fer vrijednosti prodajne opcije umanjenom za vremensku vrijednost kupovne opcije ako je kupovna opcija niža ili jednaka tržišnoj vrijednosti, ili (ii) po zbiru fer vrijednosti imovine i fer vrijednosti prodajne opcije umanjenom za vremensku vrijednost kupovne opcije ako je kupovna opcija viša od tržišne vrijednosti. Usklađivanjem se s povezanom obavezom osigurava se da je neto knjigovodstvena vrijednost imovine i povezane obaveze fer vrijednost opcija koje subjekt drži ili izdaje. Na primjer, pretpostavimo da subjekt prenosi finansijsku imovinu koja se mjeri po fer vrijednosti dok istovremeno kupuje kupovnu opciju s cijenom izvršenja VJ120, i izdaje prodajnu opciju s cijenom izvršenja VJ80. Također pretpostavimo da je fer vrijednost imovine na datum prenosa VJ100. Vremenska vrijednost prodajne opcije i kupovne opcije je VJ1, odnosno VJ5. U ovom slučaju, subjekt priznaje imovinu od VJ100 (fer vrijednost imovine) i obavezu od  $VJ96 [(VJ100 + VJ1) - VJ5]$ . Time se dobija neto vrijednost imovine od VJ4, što je fer vrijednost opcija koje subjekt drži i izdaje.

## Svi prenosi

- UP49. U mjeri u kojoj prenos finansijske imovine ne zadovoljava uslove za prestanak priznavanja, ugovorna prava ili obaveze prenosioca koje se odnose na prenos, knjigovodstveno se ne tretiraju odvojeno kao derivati ako bi priznavanje i derivata i prenesene imovine ili obaveze koja proizlazi iz prenosa imalo za posljedicu priznavanje istih prava i obaveza dva puta. Na primjer, kupovna opcija koju prenosilac zadrži može spriječiti da se prenos finansijske imovine knjigovodstveno tretira kao prodaja. U tom slučaju, kupovna opcija se ne priznaje odvojeno kao derivatna imovina.

UP50. U mjeri u kojoj prenos finansijske imovine ne zadovoljava uslove za prestanak priznavanja, primalac prenosa ne priznaje prenesenu imovinu kao svoju imovinu. Primalac prestaje priznavati novac ili drugu plaćenu naknadu i priznaje potraživanje od prenosioca. Ako prenosilac ima i pravo i obavezu da ponovo stekne kontrolu nad čitavom prenesenom imovinom za fiksni iznos (kao, recimo, po ugovoru o otkupu), primalac može knjigovodstveno tretirati svoje potraživanje kao zajam ili kao potraživanje.

### Primjeri

UP51. Sljedeći primjeri ilustriraju primjenu načela prestanka priznavanja iz ovog Standarda.

- (a) *Ugovori o otkupu i davanju vrijednosnih papira u zajam.* Ako se finansijska imovina proda prema ugovoru o otkupu po fiksnoj cijeni ili po prodajnoj cijeni uvećanoj za prihod zajmodavca, ili ako se da u zajam prema ugovoru o povratu prenosiocu, onda se ona ne prestaje priznavati zato što prenosilac zadržava gotovo sve rizike i koristi od vlasništva. Ako primalac prenosa dobije pravo da proda ili založi tu imovinu, prenosilac u izvještaju o finansijskom položaju reklasificira tu imovinu, na primjer, kao imovinu datu u zajam ili potraživanje za otkup.
- (b) *Ugovori o otkupu i davanju vrijednosnih papira u zajam - imovina koja je u biti ista.* Ako se finansijska imovina proda prema ugovoru o otkupu iste ili u biti iste imovine, po fiksnoj cijeni ili po prodajnoj cijeni uvećanoj za prihod zajmodavca, ili ako se uzme ili da u zajam prema ugovoru o povratu iste ili u biti iste imovine prenosiocu, onda se ona ne prestaje priznavati zato što prenosilac zadržava gotovo sve rizike i koristi od vlasništva.
- (c) *Ugovori o otkupu i davanju vrijednosnih papira u zajam – pravo na zamjenu.* Ako ugovor o otkupu po fiksnoj otkupnoj cijeni ili cijeni jednakoj prodajnoj cijeni uvećanoj za prihod zajmodavca, ili slična transakcija davanja vrijednosnih papira u zajam, daje primaocu pravo da zamijeni imovinu koja je slična i koja ima jednaku fer vrijednost kao i prenesena imovina na datum otkupa, imovina koja je prodana ili data u zajam u okviru transakciji otkupa ili davanja vrijednosnih papira u zajam, se ne prestaje priznavati zato što prenosilac zadržava gotovo sve rizike i koristi od vlasništva.
- (d) *Pravo na prvo odbijanje otkupa po fer vrijednosti.* Ako subjekt proda finansijsku imovinu i zadrži samo pravo prvog odbijanja otkupa prenesene imovine po fer vrijednosti, ako je primalac naknadno prodaje, onda subjekt prestaje priznavati tu imovinu zato što je prenio gotovo sve rizike i koristi od vlasništva.
- (e) *Transakcija prividne prodaje.* Ponovni otkup finansijske imovine ubrzo nakon njene prodaje ponekad se naziva i prividna prodaja. Takav otkup ne isključuje prestanak priznavanja pod uslovom da je prvobitna transakcija zadovoljila uslove za prestanak priznavanja. Međutim, ako se ugovor o prodaji finansijske imovine sklopi istovremeno s ugovorom o otkupu iste imovine po fiksnoj cijeni ili prodajnoj cijeni uvećanoj za prihod zajmodavca, onda se ta imovina ne prestaje priznavati.
- (f) *Prodajne i kupovne opcije koje su značano povoljnije od tržišnih vrijednosti.* Ako prenosilac može ponovo da otkupi prenesenu finansijsku imovinu, a

kupovna opcija je značajno niža od tržišne, taj prenos ne zadovoljava uslove za prestanak priznavanja zato što prenosilac u značajnoj mjeri zadržava sve rizike i koristi od vlasništva. Slično tome, ako primalac može ponovo da proda finansijsku imovinu, a prodajna opcija je značajno više od tržišne, taj prenos ne zadovoljava uslove za prestanak priznavanja zato što prenosilac u značajnoj mjeri zadržava sve rizike i koristi od vlasništva.

- (g) *Prodajne i kupovne opcije koje su značajno nepovoljnije od tržišnih vrijednosti.* Finansijska imovina koja se prenosi samo kao predmet prodajne opcije značajno niže od tržišne cijene koju drži primalac, ili kupovne opcije značajno viša od tržišne cijene koju drži prenosilac, prestaje se priznavati. Razlog je taj što je prenosilac u značajnoj mjeri prenio sve rizike i koristi od vlasništva.
- (h) *Imovina koje se može odmah nabaviti a predmet je kupovne opcije koji nije ni značajno niža od tržišne ni značajno viša od tržišne vrijednosti.* Ako subjekt drži kupovnu opciju na imovinu koja se može odmah nabaviti na tržištu, a ta opcija nije ni značajno niža od tržišne ni značajno viša od tržišne cijene, ta imovina se prestaje priznavati. Razlog je taj što subjekt (i) nije u značajnoj mjeri ni zadržao ni prenio gotovo sve rizike i koristi od vlasništva, i (ii) nije zadržao kontrolu. Međutim, ako imovina ne može odmah da se nabavi na tržištu, prestanak priznavanja se isključuje do onog iznosa do kojeg je ta imovina predmet kupovne opcije zato što je subjekt zadržao kontrolu nad imovinom.
- (i) *Imovina koja se ne može odmah nabaviti a predmet je prodajne opcije koju prodaje subjekt koja nije ni značajno viša od tržišne ni značajno niža od tržišne vrijednosti.* Ako subjekt prenosi finansijsku imovinu koja se ne može nabaviti odmah na tržištu, i izdaje prodajnu opciju koja nije značajno niža od tržišne, subjekt niti zadržava niti u značajnoj mjeri prenosi gotovo sve rizike i koristi od vlasništva zbog izdate prodajne opcije. Subjekt zadržava kontrolu nad imovinom ako je vrijednost prodajne opcije dovoljna da spriječi primaoca da proda tu imovinu, u kom slučaju imovina nastavlja da se priznaje do one mjere do koje prenosilac i dalje kontinuirano učestvuje u toj imovini (vidi tačku 44.). Subjekt prenosi kontrolu nad imovinom ako vrijednost prodajne opcije nije dovoljna da spriječi primaoca da proda tu imovinu, u kom slučaju imovina prestaje da se priznaje.
- (j) *Imovina koja je predmet prodajne ili kupovne opcije po fer vrijednosti ili terminskog ugovora o otkupu.* Prenos finansijske imovine koja je predmet samo prodajne ili kupovne opcije ili terminskog ugovora o otkupu, čija je cijena izvršenja ili otkupa jednaka fer vrijednosti finansijske vrijednosti u vrijeme otkupa, ima za rezultat prestanak priznavanja zato što se prenose gotovo svi rizici i koristi od vlasništva.
- (k) *Kupovne ili prodajne opcije koje se izmiruju u novcu.* Subjekt ocjenjuje prenos finansijske imovine koja je predmet kupovne ili prodajne opcije ili terminskog ugovora o otkupu koji će se izmiriti u neto iznosu u novcu da bi utvrdio je li u značajnoj mjeri zadržao ili prenio gotovo sve rizike ili koristi od vlasništva. Ako subjekt nije zadržao gotovo sve rizike i koristi od vlasništva nad prenesenom imovinom, on utvrđuje je li zadržao kontrolu nad prenesenom imovinom. Činjenica da se prodajna ili kupovna opcija ili terminski ugovor o otkupu izmiruju u neto iznosu u novcu ne znači automatski da je subjekt prenio i kontrolu (vidjeti tačke UP44. i prethodne podtačke (g), (h) i (i)).

- (l) *Odredba o безусловnom pravu na opciju preuzimanja imovine.* Odredba o безусловnom pravu na opciju preuzimanja imovine je безусловna (kupovna) opcija o ponovnom otkupu koja subjektu daje pravo na povrat prenesene imovine koja je bila predmet nekih ograničenja. Pod uslovom da takva opcija ima za posljedicu to da subjekt niti zadrži niti u prenesu gotovo sve rizike i koristi od vlasništva, ona isključuje prestanak priznavanja samo do iznosa koji je predmet otkupa (pod pretpostavkom da primalac ne može da proda imovinu). Na primjer, ako su knjigovodstvena vrijednost i prihod od prenosa imovine zajma VJ100.000, a svaki pojedini zajam se može otkupiti, ali ukupni iznos iznosa zajmova koji se mogu otkupiti ne može biti viši od VJ10.000, onda bi VJ90.000 od zajmova zadovoljavalo uslove za prestanak priznavanja.
- (m) *Prijevreteni otkup imovine.* Subjekt, koji može biti prenosilac, koji servisira prenesenu imovinu, može da ima opciju prijevretenog otkupa preostale prenesene imovine kada vrijednost neizmirene imovine padne do određenog nivoa na kom trošak servisiranja te imovine postane prevelik teret u odnosu na koristi od servisiranja. Pod uslovom da takav prijevreteni otkup imovine ima za posljedicu to da subjekt niti zadrži niti prenesu gotovo sve rizike i koristi od vlasništva, a primalac ne može da proda imovinu, on isključuje prestanak priznavanja samo do iznosa imovine koja je predmet kupovne opcije.
- (n) *Podređeni zadržani udjeli i kreditne garancije.* Subjekt može primaocu osigurati povećanje ponude kredita tako što će podrediti neke ili sve vlastite udjele koje je zadržao u prenesenoj imovini. Alternativno, subjekt može primaocu osigurati povećanje ponude kredita u obliku kreditne garancije, koja može biti neograničena ili ograničena na određeni iznos. Ako subjekt u zadržu gotovo sve rizike i koristi od vlasništva nad prenesenom imovinom, ta imovina nastavlja da se priznaje u cjelini. Ako subjekt zadrži neke, ali ne i sve rizike i koristi od vlasništva, i ako je zadržao kontrolu, prestanak priznavanja se isključuje do nivoa iznosa novca ili druge imovine koji bi subjekt morao da plati.
- (o) *Swap ukupnih prihoda.* Subjekt može prodati finansijsku imovinu primaocu i sklopiti s primaocem ugovor o swapu ukupnih prihoda, pri čemu se svi novčani tokovi od plaćanja kamata na osnovnu imovinu doznačavaju subjektu u zamjenu za fiksno plaćanje ili plaćanje s varijabilnom stopom, a svako povećanje ili smanjenje fer vrijednosti osnovne imovine preuzima subjekt. U takvom slučaju, zabranjeno je prestati priznavati cijelu imovinu.
- (p) *Swap kamatne stope.* Subjekt može primaocu prenijeti finansijsku imovinu sa fiksnom stopom i sklopiti s primaocem ugovor o swapu kamatne stope da bi primao fiksnu kamatnu stopu i plaćao varijabilnu kamatnu stopu na osnovu ugovorenog iznosa koji je jednak iznosu glavnice prenesene finansijske imovine. Swap kamatne stope ne isključuje prestanak priznavanje prenesene imovine pod uslovom da plaćanje za swap nije uslovljeno vršenjem isplata za prenesenu imovinu.
- (q) *Amortizacija swapa kamatne stope.* Subjekt može primaocu prenijeti finansijsku imovinu s fiksnom stopom koja se otplaćuje tokom vremena, i sklopiti ugovor s primaocem o amortizaciji swapa kamatne stope da bi primao fiksnu kamatnu stopu i plaćao varijabilnu kamatnu stopu na



osnovu ugovorenog iznosa. Ako se ugovoreni iznos swapa amortizira tako da se izjednači sa iznosom glavnice prenesene finansijske imovine koja u bilo kojem trenutku nije izmirena, swap obično za rezultat ima to da subjekt zadržava značajan rizik od plaćanja unaprijed, u kom slučaju subjekt ili nastavlja da priznaje svu prenesenu imovinu ili nastavlja da priznaje prenesenu imovinu u mjeri u kojoj on i dalje kontinuirano u njoj učestvuje. Obrnuto, ako amortizacija ugovorenog iznosa swapa nije povezana sa neizmirenim iznosom glavnice prenesene imovine, takav swap neće imati za rezultat to da subjekt zadržava rizik od plaćanja unaprijed za tu imovinu. Stoga, on ne bi isključio prestanak priznavanja prenesene imovine, pod uslovom da plaćanje za swap nije uslovljeno plaćanjem kamata na prenesenu imovinu i da swap nema za rezultat to da subjekt zadrži sve druge značajne rizike i koristi od vlasništva nad prenesenom imovinom.

- UP52. Ova tačka ilustrira primjenu pristupa kontinuiranog učešća kada subjekt kontinuirano učestvuje u dijelu finansijske imovine.

Pretpostavimo da subjekt ima portfelj kredita koje je moguće platiti unaprijed, čija je kuponska i efektivna kamatna stopa 10 procenata i čiji iznos glavnice i amortizirani trošak iznosi VJ10.000. On sklapa transakciju u kojoj, u zamjenu za VJ9.115, primalac dobija pravo na VJ9.000 od svih naplata glavnice, uvećanih za kamate po stopi od 9,5 posto. Subjekt zadržava pravo na VJ1.000 od svih naplata glavnice uvećanih za kamatu po stopi od 10 posto, plus višak raspona po stopi od od 0,5 posto na preostalim VJ9.000 glavnice. Naplate od plaćanja unaprijed se raspodjeljuju proporcionalno između subjekta i primaoca u omjeru 1:9, ali se svako kašnjenje u plaćanju oduzima od udjela subjekta od VJ1.000 sve dok se taj udio ne potroši. Fer vrijednost tih kredita na datum transakcije je VJ10.100 a fer vrijednost viška raspona po stopi od 0,5 posto je VJ40.

Subjekt utvrđuje da je prenio neke značajne rizike i koristi od vlasništva (na primjer, značajan rizik plaćanja unaprijed), ali i da je zadržao neke druge značajne rizike i koristi od vlasništva (zbog podređenog zadržanog udjela) i da je zadržao kontrolu. Stoga primjenjuje pristup kontinuiranog učešća.

Da bi primijenio ovaj Standard, subjekt analizira transakciju kao (a) zadržavanje potpuno proporcionalnog zadržanog udjela od VJ1.000, uvećanog za (b) podređenost tog zadržanog udjela da bi se osiguralo povećanje ponude kredita za kreditne gubitke primaoca.

Subjekt izračunava da VJ9.090 (90 posto x VJ10.100) primljene naknade od VJ9.115 predstavlja naknadu za potpuno proporcionalni udio od 90 posto. Preostali dio primljene naknade (VJ25) predstavlja naknadu primljenu za podređivanje njegovog zadržanog udjela da bi se osiguralo povećanje ponude kredita za kreditne gubitke primaoca. Pored toga, višak raspona od 0,5 posto predstavlja naknadu primljenu za povećanje ponude kredita. U skladu s tim, ukupna naknada primljena za povećanje ponude kredita iznosi VJ65 (VJ25 + VJ40).

Subjekt izračunava dobitak ili gubitak od prodaje 90 posto udjela novčanih tokova. Ako pretpostavimo da, na datum prenosa, zasebne fer vrijednosti za 90 posto dijela prenesene imovine i 10 posto zadržanog dijela nisu dostupne, subjekt raspoređuje knjigovodstvenu vrijednost imovine u skladu sa tačkom 28., na sljedeći način:

	<i>Fer vrijednost</i>	<i>Postotak</i>	<i>Raspoređena knjigovodstvena vrijednost</i>
Preneseni dio	9.090	90%	9.000
Zadržani dio	1.010	10%	1.000
<b>Ukupno</b>	<b>10.100</b>		<b>10.000</b>

Subjekt izračunava svoj dobitak ili gubitak od prodaje 90 posto udjela novčanih tokova oduzimanjem raspoređene knjigovodstvene vrijednosti prenesenog dijela od primljene naknade, odnosno VJ90 (VJ9.090 – VJ9.000). Knjigovodstvena vrijednost dijela koji je subjekt zadržao iznosi VJ1.000.

Osim toga, subjekt priznaje kontinuirano učešće koje je rezultat podređivanja njegovog zadržanog udjela za kreditne gubitke. U skladu s tim, on priznaje imovinu od VJ1.000 (maksimalni iznos novčanih tokova koji ne bi primio na osnovu podređivanja), i povezanu obavezu od VJ1.065 (što je maksimalni iznos novčanih tokova koji ne bi primio na osnovu podređivanja, tj. VJ1.000 uvećanih za fer vrijednost podređivanja od VJ65).

Subjekt koristi sve gore navedene informacije da računovodstveno tretira transakcije na sljedeći način:

	<i>Duguje</i>	<i>Potražuje</i>
Originalna imovina	–	9.000
Imovina priznata za podređivanje ili rezidualni udio	1.000	–
Imovina za naknadu primljenu u obliku viška raspona	40	–
Dobit ili gubitak (dobitak od prenosa)	–	90
Obaveza	–	1.065
Primljeni novac	9.115	–
<b>Ukupno</b>	<b>10.155</b>	<b>10.155</b>

Odmah nakon transakcije, knjigovodstvena vrijednost imovine je VJ2.040, a sastoji se od VJ1.000, što predstavlja raspoređeni trošak zadržanog dijela, i VJ1.040, što predstavlja dodatno kontinuirano učešće subjekta od podređivanja njegovog zadržanog udjela za kreditne gubitke (što uključuje višak raspona od VJ40).

U narednim periodima, subjekt priznaje naknadu primljenu za povećanje ponude kredita (VJ65) na proporcionalnoj vremenskoj osnovi, obračunava kamate na priznatu imovinu koristeći metod efektivne kamate i priznaje svako umanjenje vrijednosti kredita za priznatu imovinu. Kao primjer ovog posljednjeg, pretpostavimo da je naredne godine nastao gubitak od umanjenja vrijednosti kredita na osnovne zajmove od VJ300. Subjekt umanjuje svoju priznatu imovinu za VJ600 (VJ300 koje se odnose na njegov zadržani udio i VJ300 koje se odnose na dodatno kontinuirano učešće koje proizlazi iz podređenosti njegovog zadržanog udjela za kreditne gubitke), i umanjuje svoju priznatu obavezu za VJ300. Neto rezultat je terećenje dobiti ili gubitka za umanjenje vrijednosti kredita od VJ300.

## **Redovan način kupovine ili prodaje finansijske imovine (tačka 38.)**

- UP53. Redovan način kupovine ili prodaje finansijske imovine priznaje se korištenjem ili računovodstva na datum trgovanja ili računovodstva na datum izmirenja, kako je opisano u tačkama UP55. i UP56. Korišteni metod se primjenjuje dosljedno na sve kupovine i prodaje finansijske imovine koja spada u istu kategoriju finansijske imovine definirane u tački 9. U tu svrhu, imovina koja se drži radi trgovanja čini odvojenu kategoriju od imovine označene po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak.
- UP54. Ugovor koji zahtijeva ili dozvoljava neto izmirenje promjene vrijednosti ugovora nije redovan ugovor. Umjesto toga, takav ugovor se računovodstveno tretira kao derivat u periodu između datuma trgovanja i datuma izmirenja.
- UP55. Datum trgovanja je datum na koji se subjekt obaveže na kupovinu ili prodaju neke imovine. Računovodstvo na datum trgovanja se odnosi na (a) priznavanje imovine koja će se primiti i obaveze koja će se platiti na datum trgovanja, i (b) prestanak priznavanja imovine koja je prodana, priznavanje svakog dobitka ili gubitka od otuđenja, i priznavanje potraživanja od kupca za isplatu na datum trgovanja. Općenito, kamata se ne počinje obračunavati na imovinu i odgovarajuću obavezu do datuma izmirenja, kada se prenose prava za istu.
- UP56. Datum izmirenja je datum na koji se imovina isporučuje subjektu ili na koji subjekt isporučuje imovinu. Računovodstvo na datum izmirenja se odnosi na (a) priznavanje imovine na datum na koji je subjekt prima, i (b) prestanak priznavanja imovine i priznavanje svakog dobitka ili gubitka od otuđenja na datum na koji subjekt isporuči imovinu. Kad se primjenjuje računovodstvo na datum izmirenja, subjekt obračunava svaku promjenu fer vrijednosti imovine koju treba primiti tokom perioda između datuma trgovanja i datuma izmirenja, na isti način na koji obračunava stečenu imovinu. Drugim riječima, promjena vrijednosti se ne priznaje za imovinu iskazanu po nabavnoj vrijednosti ili amortiziranom trošku; ona se priznaje u dobit ili gubitak za imovinu koja je klasificirana kao finansijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak; i priznaje se u ostalu sveobuhvatnu dobit za imovinu koja je klasificirana kao imovina raspoloživa za prodaju.

## **Prestanak priznavanja finansijske obaveze (tačke 39-42.)**

- UP57. Finansijska obaveza (ili njen dio) se gasi kada dužnik ili:
- (a) izvrši obavezu (ili njen dio) tako što isplati povjerioca, obično u novcu, drugom finansijskom imovinom, robom ili uslugama; ili
  - (b) se pravno oslobodi primarne odgovornosti za obavezu (ili njen dio) ili zakonskim postupkom ili ga oslobodi povjerilac. (Ako je dužnik dao garanciju, ovaj uslov se još uvijek može ispuniti).
- UP58. Ako izdavalac dužničkog instrumenta ponovo otkupi taj instrument, dug se gasi, čak i kad je izdavalac kreator tržišta za taj instrument ili namjerava da ga proda u bliskoj budućnosti.
- UP59. Plaćanje trećoj strani, uključujući trust (što se ponekad naziva "suštinskim poništenjem"), samo po sebi ne oslobađa dužnika njegove primarne obaveze prema povjeriocu, u nedostatku pravnog oslobođenja.

- UP60. Ako dužnik plati trećoj strani da preuzme obavezu i obavijesti svog povjerioca da je treća strana preuzela obavezu za njegov dug, dužnik ne prestaje priznavati obavezu za taj dug ako nije zadovoljen uslov iz tačke UP57. Ako dužnik plati trećoj strani da preuzme obavezu i pribavi pravno oslobađanje od svog povjerioca, dužnik je onda ugasio svoj dug. Međutim, ako dužnik pristane da otplaćuje dug trećoj strani ili direktno svom prvobitnom povjeriocu, dužnik priznaje novu obavezu za dug trećoj strani.
- UP61. Iako pravno oslobađanje, bez obzira je li pravosudno ili od povjerioca, ima za rezultat prestanak priznavanja obaveze, subjekt može priznati novu obavezu, ako za prenesnu finansijsku imovinu nisu zadovoljeni kriteriji prestanka priznavanja iz tački 15.-37. Ako ti kriteriji nisu zadovoljeni, prenesena imovina se ne prestaje priznavati, i subjekt priznaje novu obavezu koja se odnosi na prenesenu imovinu.
- UP62. U svrhu tačke 40., uslovi se značajno razlikuju ako se diskontirana sadašnja vrijednost novčanih tokova po novim uslovima, uključujući i sve plaćene naknade umanjene za naknade koje su primljene i diskontirane primjenom originalne efektivne kamatne stope, za bar 10 procenata razlikuje od diskontirane sadašnje vrijednosti preostalih novčanih tokova originalne finansijske obaveze. Ako se razmjena dužničkih instrumenata ili promjena uslova računovodstveno tretira kao gašenje, svi nastali troškovi ili naknade se priznaju kao dio dobitka ili gubitka od gašenja. Ako se razmjena ili promjena računovodstveno ne tretira kao gašenje, knjigovodstvena vrijednost obaveze se usklađuje za sve nastale troškove ili naknade, koji se amortiziraju tokom preostalog trajanja promijenjene obaveze.
- UP63. U nekim slučajevima, povjerilac oslobađa dužnika njegove sadašnje obaveze da vrši uplate, ali dužnik preuzima obavezu garancije da vrši uplate ako strana koja preuzima primarnu odgovornost ne ispuni obavezu. U tim okolnostima, dužnik:
- priznaje novu finansijsku obavezu na osnovu fer vrijednosti svoje obaveze u okviru garancije; i
  - priznaje dobitak ili gubitak na osnovu razlike između (i) svih plaćenih prihoda, i (ii) knjigovodstvene vrijednosti originalne finansijske obaveze umanjene za fer vrijednost nove finansijske obaveze.

## Mjerenje (tačke 43.–70.)

---

### Početno mjerenje finansijske imovine i finansijskih obaveza (tačka 43.)

- UP64. Fer vrijednost finansijskog instrumenta pri početnom priznavanju je obično njegova transakcijska cijena (tj. fer vrijednost date ili primljene naknade, vidjeti također MSFI 13 i tačku UP76.). Međutim, ako je dio naknade dat ili primljen za nešto drugo, a ne samo za finansijski instrument, subjekt je dužan mjeriti fer vrijednost finansijskog instrumenta. Na primjer, fer vrijednost dugoročnog kredita ili potraživanja koje ne nosi kamatu, može se mjeriti po sadašnjoj vrijednosti svih budućih novčanih dobitaka diskontiranih primjenom prevladavajućih tržišnih kamatnih stopa za sličan instrument (sličan u smislu valute, roka, vrste kamatne stope i drugih faktora) sa sličnim kreditnim rejtingom. Svaki dodatno pozajmljeni iznos predstavlja rashod ili smanjenje prihoda, osim u slučaju da ispunjava uslove za priznavanje kao neka druga vrsta imovine.

UP65. Ako subjekt odobri zajam s netržišnom kamatnom stopom (npr. 5 posto kada je tržišna stopa za slične kredite 8 posto), i unaprijed primi naknadu kao kompenzaciju, subjekt priznaje zajam po njegovoj fer vrijednosti, tj. bez naknade koju prima. Subjekt dodaje diskont u dobit ili gubitak koristeći metod efektivne kamatne stope.

### **Naknadno mjerenje finansijske imovine (tačke 45. i 46.)**

UP66. Ako se finansijski instrument, koji je prethodno priznat kao finansijska imovina, mjeri po fer vrijednosti, a njegova fer vrijednost padne ispod nule, onda je on finansijska obaveza koja se mjeri u skladu sa tačkom 47.

UP67. Sljedeći primjer ilustrira računovodstveni tretman transakcijskih troškova prilikom početnog i naknadnog mjerenja finansijske imovine raspoložive za prodaju. Imovina se stječe za VJ100 i kupovnu proviziju od VJ2. Početno se imovina priznaje u vrijednosti od VJ102. Kraj izvještajnog perioda nastupa dan kasnije, kada kotirana tržišna cijena imovine iznosi VJ100. Ako bi se imovina prodala, trebala bi se platiti provizija od VJ3. Na taj datum, imovina se mjeri u iznosu od VJ100 (ne uzimajući u obzir moguću prodajnu proviziju) a gubitak od VJ2 se priznaje u ostalu sveobuhvatnu dobit. Ako finansijska imovina raspoloživa za prodaju ima fiksne ili određive isplate, transakcijski troškovi se amortiziraju u dobiti ili gubitku primjenom metode efektivne kamate. Ako finansijska imovina raspoloživa za prodaju nema fiksne ili određive isplate, transakcijski troškovi se priznaju u dobit ili gubitak kada ta imovina prestane da se priznaje ili joj se umanju vrijednost.

UP68. Instrumenti koji su klasificirani kao zajmovi i potraživanja se mjere po amortiziranom trošku bez obzira na namjeru subjekta da ih drži do dospijea.

UP69.–

UP75. [brisan]

UP76. Najbolji dokaz fer vrijednosti finansijskog instrumenta pri početnom priznavanju je obično njegova transakcijska cijena (tj. fer vrijednost date ili primljene naknade, vidjeti također i MSFI 13). Ako subjekt utvrdi da se fer vrijednost pri početnom priznavanju razlikuje od transakcijske cijene, kako je spomenuto u tački 43.A, subjekt je dužan računovodstveno tretirati taj instrument na taj datum, kao što slijedi:

- (a) mjerenjem kako zahtijeva tačka 43., ako tu fer vrijednost potvrđuje kotirana cijena na aktivnom tržištu za istovjetnu imovinu ili obavezu (npr. input 1. reda), ili koje se zasniva na tehnici vrednovanja u kojoj se koriste samo podaci sa vidljivih tržišta. Subjekt priznaje razliku između fer vrijednosti pri početnom priznavanju i transakcijske cijene kao dobitak ili gubitak;
- (b) u svim drugim slučajevima, mjerenjem kako zahtijeva tačka 43., usklađenim radi odgađanja razlike između fer vrijednosti pri početnom priznavanju i transakcijske cijene. Nakon početnog priznavanja, subjekt priznaje tu odgođenu razliku kao dobitak ili gubitak samo do one mjere do koje ona proizlazi iz promjene faktora (uključujući vrijeme) koji bi tržišni učesnici uzeli u obzir prilikom određivanja cijene imovine ili obaveze.

- UP76.A Naknadno mjerenje finansijske imovine ili finansijske obaveze, i naknadno priznavanje dobitaka i gubitaka treba se vršiti dosljedno zahtjevima ovog Standarda.
- UP77.–
- UP79. [brisan]

### **Nepostojanje aktivnog tržišta: vlasnički instrumenti**

- UP80. Fer vrijednost ulaganja u vlasničke instrumente čija cijena ne kotira na aktivnom tržištu za istovjetan instrument (tj. input 1. reda) i derivate koji su povezani i moraju se izmiriti isporukom takvog vlasničkog instrumenta (vidi račke 46.(c) i 47.), može se pouzdano mjeriti ako (a) varijabilnost u rasponu razumnih mjerenja fer vrijednosti nije značajna za taj instrument, ili (b) vjerovatnoća različitih procjena u tom rasponu se može razumno procijeniti i koristiti prilikom mjerenja fer vrijednosti.
- UP81. Ima mnogo situacija u kojim varijabilnost u rasponu razumnih mjerenja fer vrijednosti ulaganja u vlasničke instrumente čija cijena ne kotira na aktivnom tržištu za istovjetan instrument (tj. input 1. reda) i derivate koji su povezani i moraju se izmiriti isporukom takvog vlasničkog instrumenta (vidi tačke 46.(c) i 47.), vjerovatno neće biti značajna. Obično je moguće izmjeriti fer vrijednost finansijske imovine koju je subjekt stekao od neke vanjske strane. Međutim, ako je raspon razumnih mjerenja fer vrijednosti značajan, a vjerovatnoća različitih procjena se ne može razumno procijeniti, onda subjekt ne smije mjeriti instrument po fer vrijednosti.
- UP82. [brisan]

### **Dobici i gubici (tačke 55.–57.)**

- UP83. Subjekt primjenjuje MRS 21 na finansijsku imovinu i finansijske obaveze koje su monetarne stavke u skladu sa MRS 21 i izražene u stranoj valuti. Prema MRS 21, svi dobitci i gubici od kursnih razlika za monetarnu imovinu i monetarne obaveze se priznaju u dobit ili gubitak. Izuzetak je monetarna stavka označena kao instrument zaštite od rizika ili u zaštiti novčanog toka (vidi tačke 95.-101.) ili zaštita neto ulaganja (vidi tačku 102.). U svrhu priznavanja dobitaka i gubitaka od kursnih razlika u skladu sa MRS 21, monetarna finansijska imovina raspoloživa za prodaju se tretira kao da se iskazuje po amortiziranom trošku u stranoj valuti. U skladu s tim, za takvu finansijsku imovinu, kursne razlike koje proizlaze iz promjena amortiziranog troška se priznaju u dobit ili gubitak, a druge promjene knjigovodstvene vrijednosti se priznaju u skladu sa tačkom 55.(b). Za finansijsku imovinu raspoloživu za prodaju koja nije monetarna stavka prema MRS 21 (na primjer, vlasnički instrumenti), dobitak ili gubitak koji se priznaje u ostaloj sveobuhvatnoj u skladu s tačkom 55.(b) uključuje sve povezane devizne komponente. Ako između nederivatne monetarne imovine i nederivatne monetarne obaveze postoji odnos zaštite od rizika, promjene devizne komponente tih finansijskih instrumenata se priznaju u dobit ili gubitak.

## Umanjenje vrijednosti i nemogućnost naplate finansijske imovine (tačke 58.–70.)

### Finansijska imovina koja se iskazuje po amortiziranom trošku (tačke 63.–65.)

- UP84. Umanjenje vrijednosti finansijske imovine koja se iskazuje po amortiziranom trošku mjeri se primjenom originalne efektivne kamatne stope finansijskog instrumenta zato što bi diskontiranje po tekućoj tržišnoj kamatnoj stopi, u stvari, nametnulo mjerenje po fer vrijednosti za finansijsku imovinu koja se inače mjeri po amortiziranom trošku. Ako se uslovi zajma, potraživanja ili ulaganja koje se drži do dospjeća ponovno dogovore ili izmijene na neki drugi način zbog finansijskih poteškoća zajmoprimca ili izdavaoca, umanjene vrijednosti se mjeri primjenom originalne efektivne kamatne stope koja je vrijedila prije izmjene uslova. Novčani tokovi koji se odnose na kratkoročna potraživanja ne diskontiraju se ako je efekt diskontiranja beznačajan. Ako zajam, potraživanje ili ulaganje koje se drži do dospjeća imaju promjenjivu kamatnu stopu, diskontna stopa za mjerenje svakog gubitka od umanjenja u skladu s tačkom 63. je tekuća efektivna kamatna stopa (stope) utvrđena ugovorom. Kao praktično rješenje, povjerilac može mjeriti umanjene vrijednosti finansijske imovine koja se iskazuje po amortiziranom trošku na osnovu fer vrijednosti instrumenta korištenjem vidljive tržišne cijene. Izračunavanje sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih novčanih tokova finansijske imovine koja je osigurana kolateralom odražava novčane tokove koji mogu nastati iz ovrhe, umanjene za troškove stjecanja i prodaje kolaterala, bez obzira na to je li ovrha vjerovatna ili ne.
- UP85. U procesu procjenjivanja umanjenja vrijednosti se uzimaju u obzir sve kreditne izloženosti a ne samo one sa niskom kreditnom kvalitetom. Na primjer, ako subjekt koristi interni sistem za ocjenjivanje kredita, on razmatra sve ocjene kredita, a ne samo one koje odražavaju ozbiljno pogoršanje kvaliteta kredita.
- UP86. Proces procjenjivanja iznosa gubitka od umanjenja vrijednosti može imati za rezultat ili jedan iznos ili čitav raspon mogućih iznosa. U posljednjem slučaju, subjekt priznaje gubitak od umanjenja vrijednosti jednak najboljoj procjeni u tom rasponu<sup>3</sup>, uzimajući u obzir sve relevantne informacije o uslovima koji su postojali prije izvještajnog perioda a koje su dostupne na kraju izvještajnog perioda.
- UP87. U svrhu zbirnog ocjenjivanja umanjenja vrijednosti, finansijska imovina se svrstava u grupe na osnovu sličnih obilježja kreditnog rizika koja su pokazatelji sposobnosti dužnika da plati sve dospjele iznose u skladu sa odredbama ugovora (na primjer, na osnovu evaluacije kreditnog rizika ili procesa ocjenjivanja koji uzima u obzir vrstu imovine, djelatnost, geografski položaj, vrstu kolaterala, stanje dospjelih a neizmirenih obaveza i druge relevantne faktore). Odabrana obilježja su relevantna za procjenu budućih novčanih tokova za grupe takve imovine s obzirom na to da ukazuju na sposobnost dužnika da otplati sve dospjele iznose u skladu sa odredbama ugovorna za imovinu koja se ocjenjuje. Međutim, vjerovatnoća gubitka i drugi statistički podaci o gubicima se razlikuju na nivou grupe između (a) imovine koja se procjenjuje pojedinačno na umanjene vrijednosti i ustanovi se da joj vrijednost nije umanjena, i (b) imovine koja se

3 MRS 37, tačka 39. sadrži uputstvo na koji način izvršiti najbolju procjenu u rasponu mogućih ishoda.

ne procjenjuje pojedinačno na umanjenje vrijednosti, s posljedicom da je možda potreban različit iznos umanjenja vrijednosti. Ako subjekt nema grupu imovine sa sličnim obilježjima rizika, on ne vrši dodatnu procjenu.

- UP88. Gubici od umanjenja vrijednosti priznati na grupnoj osnovi predstavljaju međukorak do određivanja gubitaka od umanjenja vrijednosti pojedinačne imovine u grupi finansijske imovine koja se zbirno procjenjuje na umanjenje vrijednosti. Čim informacije koje posebno utvrđuju gubitke od umanjenja vrijednosti pojedinačne imovine u grupi postanu dostupne, ta imovina se uklanja iz grupe.
- UP89. Budući novčani tokovi u grupi finansijske imovine koja se zajedno ocjenjuje na umanjenje vrijednosti, procjenjuju se na osnovu iskustva prošlih gubitaka za imovinu s obilježjima kreditnog rizika koja su slična onima u grupi. Subjekti koji nemaju vlastito iskustvo sa gubicima ili nemaju dovoljno iskustva, koriste iskustvo sličnih subjekata za uporedive grupe finansijske imovine. Iskustvo prošlih gubitaka se usklađuje na osnovu trenutno vidljivih podataka da bi se odrazili efekti trenutnih uslova koji nisu utjecali na period na kojem se zasniva iskustvo prošlih gubitaka, i da bi se uklonili utjecaji uslova u prošlom periodu koji u ovom trenutku više ne postoje. Procjene promjena budućih novčanih tokova odražavaju i dosljedno prate promjene povezanih vidljivih podataka iz perioda u period (kao što su promjene stopa nezaposlenosti, cijena nekretnina, cijena roba, stanje plaćanja ili drugih faktora koji ukazuju na nastale gubitke u grupi i njihovu jačinu). Metodologija i pretpostavke koje se koriste za procjenjivanje budućih novčanih tokova se redovno pregledaju da bi se smanjile sve razlike između procjena gubitaka i stvarno nastalih gubitaka.
- UP90. Kao primjer primjene tačke UP89., subjekt može, na osnovu prošlog iskustva, utvrditi da je jedan od glavnih uzroka neplaćanja kredita po osnovu kreditne kartice smrt zajmoprimca. Subjekt može utvrditi i da je stopa smrtnosti iz godine u godinu neprimijenjena. Ipak, neki zajmoprimci subjekta u grupi kredita po osnovu kreditne kartice su možda umrli te godine, što pokazuje da je došlo do gubitka od umanjenja vrijednosti tih kredita, čak i ako, na kraju godine, subjekt još uvijek nije upoznat s tim koji su tačno zajmoprimci umrli. Prikladno bi bilo da se gubitak od umanjenja vrijednosti prizna za te “nastale ali neprijavljene” gubitke. Međutim, ne bi bilo prikladno priznati gubitak od umanjenja vrijednosti za smrtne slučajeve koji se očekuju u budućem periodu, zato što događaj koji uzrokuje gubitak (smrt zajmoprimca) još nije nastao.
- UP91. Kad se koriste prošle stope gubitka za procjenjivanje budućih novčanih tokova, važno je da se informacije o prošlim stopama gubitka primjenjuju na grupe koje su definirane na način dosljedan grupama za koje su se pratile prošle stope gubitka. Stoga bi metod koji se koristi trebao omogućiti da se svaka grupa poveže s informacijama o iskustvu prošlog gubitka u grupama imovine sa sličnim obilježjima kreditnog rizika i relevantnim vidljivim podacima koji odražavaju trenutne uslove.
- UP92. Pristupi koji se zasnivaju na formulama ili statistički metodi mogu se koristiti za utvrđivanje gubitaka od umanjenja vrijednosti u grupi finansijske imovine (npr. za manje zajmove) sve dok su oni u skladu sa zahtjevima iz tački 63.–65. i UP87.–UP91. Svaki korišteni model bi trebao obuhvatiti efekt vremenske vrijednosti novca, uzeti u obzir novčane tokove za čitav preostali vijek trajanja imovine (ne samo za narednu godinu), razmotriti starost zajma u portfelju, i ne uzrokovati gubitak od umanjenja vrijednosti pri početnom priznavanju finansijske imovine.



## Prihod od kamata nakon priznavanja umanjenja vrijednosti

- UP93. Kad se finansijska imovina ili grupa slične finansijske imovine djelimično otpiše kao rezultat gubitka od umanjenja vrijednosti, prihod od kamate se potom priznaje primjenom kamatne stope koja se koristila za diskontiranje budućih novčanih tokova u svrhu mjerenja gubitka od umanjenja vrijednosti.

## Zaštita od rizika (tačke 71.–102.)

---

### Instrumenti zaštite od rizika (tačke 72.–77.)

#### Instrumenti koji zadovoljavaju uslove (tačke 72. i 73.)

- UP94. Potencijalni gubitak od opcije koju subjekt izdaje bi mogao biti značajno veći od potencijalnog dobitka u vrijednosti povezane stavke zaštićene od rizika. Drugim riječima, izdata opcija nije efikasna u smanjivanju izloženosti zaštićene stavke dobiti ili gubitku. Stoga izdata opcija ne zadovoljava uslove da bude instrument zaštite od rizika osim ako nije označena kao prijeboj kupljene opcije, uključujući i onu koja je ugrađena u drugi finansijski instrument (na primjer izdata kupovna opcija upotrebljenu za zaštitu od rizika opozive obaveze). Suprotno tome, potencijalni dobitci kupljene opcije su jednaki ili veći od gubitaka i, stoga ona ima potencijal da smanji izloženost dobiti ili gubicima zbog promjena fer vrijednosti ili novčanih tokova. U skladu s tim, ona može zadovoljavati uslove da bude instrument zaštite od rizika.
- UP95. Ulaganje koje se drži do dospelosti koje se iskazuje po amortiziranom trošku može se označiti kao instrument zaštite od rizika u zaštiti od valutnog rizika.
- UP96. Ulaganje u vlasnički instrument koji nema kotiranu cijenu na aktivnom tržištu za identičan instrument (npr. input 1. reda) ne iskazuje se po fer vrijednosti zato što se njegova fer vrijednost ne može na drugi način pouzdano izmjeriti ili zato što s njim povezani derivat koji se mora izmiriti isporukom takvog vlasničkog instrumenta (vidjeti tačke 46. (c) i 47.) ne može da se označi kao instrument zaštite od rizika.
- UP97. Vlastiti vlasnički instrumenti subjekta nisu finansijska imovina ili finansijske obaveze subjekta i zato se ne mogu označiti kao instrumenti zaštite od rizika.

### Stavke zaštićene od rizika (tačke 78.–84.)

#### Stavke koje zadovoljavaju uslove (tačke 78.–80.)

- UP98. Čvrsta obaveza za stjecanje poslovanja u poslovnoj kombinaciji ne može biti zaštićena stavka, osim za rizik od promjene kursa stranih valuta, zato što druge rizike od kojih se pruža zaštita nije moguće posebno odrediti ili izmjeriti. Ti drugi rizici su opći poslovni rizici.
- UP99. Ulaganje po metodu udjela ne može biti stavka zaštićena od rizika u zaštiti fer vrijednosti od rizika zato što metod udjela u dobit ili gubitak priznaje udio ulagača u dobiti ili gubitku pridruženog subjekta, a ne promjene fer vrijednosti ulaganja. Iz sličnog razloga, ulaganje u konsolidirani zavisni subjekt ne može

biti zaštićena stavka u zaštiti fer vrijednosti od rizika zato što se konsolidacijom u dobit ili gubitak priznaje dobit ili gubitak zavisnog subjekta, a ne promjene fer vrijednosti ulaganja. Zaštita neto ulaganja u inostrano poslovanje se razlikuje zato što se radi o zaštiti od izloženosti promjeni kursa stranih valuta, a ne o zaštiti fer vrijednosti promjene vrijednosti ulaganja.

- UP99.A U tački 80. se navodi da u konsolidiranim finansijskim izvještajima rizik od promjene kursa stranih valuta vrlo vjerovatne prognoziranje transakcije unutar grupe može zadovoljiti definiciju stavke zaštićene od rizika u zaštiti novčanog toka od rizika, pod uslovom da je transakcija izražena u valuti koja nije funkcionalna valuta subjekta koji vrši tu transakciju i da će rizik od promjena kursa stranih valuta utjecati na konsolidiranu dobit ili gubitak. U tu svrhu, subjekt može biti matično društvo, zavisno društvo, pridruženo društvo, zajednički poduhvat ili podružnica. Ako rizik promjene kursa stranih valuta prognoziranje transakcije unutar grupe ne utječe na konsolidiranu dobit ili gubitak, ta transakcija unutar grupe ne može biti stavka zaštićena od rizika. Ovo je obično slučaj kod isplata tantijema, kamata ili naknada za upravljanje među članovima iste grupe, osim u slučaju da postoji povezana vanjska transakcija. Međutim, kada rizik od promjene kursa stranih valuta prognoziranje transakcije unutar grupe utječe na konsolidiranu dobit ili gubitak, ta transakcija unutar grupe može biti stavka zaštićena od rizika. Primjer su prognoziranje prodaje ili kupovine zaliha između članova iste grupe ako će se te zalihe dalje prodati nekoj strani izvan grupe. Slično tome, prognoziranje prodaja unutar grupe postrojenja i opreme, koju prodaje subjekt iz grupe koji ih je proizveo subjektu iz grupe koji će koristiti ta postrojenja i opremu u svom poslovanju, može utjecati na konsolidiranu dobit ili gubitak. Do toga može doći, na primjer, zato što će subjekt koji ih kupuje amortizirati ta postrojenja i opremu, a iznos koji je početno priznat za ta postrojenja i opremu se može promijeniti ako se prognoziranje transakcija unutar grupe izrazi u valuti koja nije funkcionalna valuta subjekta koji kupuje.
- UP99.B Ako zaštita prognoziranje transakcije unutar grupe zadovoljava uslove računovodstva zaštite od rizika, svaki dobitak ili gubitak koji je priznat u ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu s tačkom 95. (a) će se reklasificirati iz kapitala u dobit ili gubitak kao reklasifikacijsko usklađenje u istom periodu ili periodima tokom kojih valutni rizik zaštićene transakcije utječe na konsolidiranu dobit ili gubitak.
- UP99.BA Subjekt može označiti sve promjene novčanih tokova ili fer vrijednosti stavke zaštićene od rizika u odnosu zaštite od rizika. Subjekt također može označiti samo one promjene novčanih tokova ili fer vrijednosti zaštićene stavke koje su iznad ili ispod određene cijene ili neke druge varijable (jednostrani rizik). Unutrašnja vrijednost kupljene opcije instrumenta zaštite od rizika (pod pretpostavkom da ima iste glavne uslove kao i označeni rizik), a ne njena vremenska vrijednost, odražava jednostrani rizik stavke zaštićene od rizika. Na primjer, subjekt može označiti promjenjivost ishoda budućih novčanih tokova koja proizlazi iz povećanja cijena prognoziranje kupovine robe. U takvoj situaciji, označuju se samo oni gubici novčanih tokova koji proizlaze iz povećanja cijene iznad utvrđenog nivoa. Zaštićeni rizik ne uključuje vremensku vrijednost kupljene opcije zato što vremenska vrijednost nije komponenta prognoziranje transakcije koja utječe na dobit ili gubitak (tačka 86.(b)).

## Označavanje finansijskih stavki kao stavki zaštićenih od rizika (tačke 81. i 81.A)

- UP99.C Ako se dio novčanih tokova finansijske imovine ili finansijske obaveze označi kao stavka zaštićena od rizika, taj označeni dio mora biti manji od ukupnih novčanih tokova te imovine ili obaveze. Na primjer, u slučaju obaveze čija je efektivna kamatna stopa ispod LIBOR-a, subjekt ne može označiti (a) dio obaveze koji je jednak iznosu glavnice uvećan za kamatu po LIBOR-u, i (b) negativni preostali dio. Međutim, subjekt može označiti sve novčane tokove čitave finansijske imovine ili finansijske obaveze kao stavku zaštićenu od rizika i zaštititi ih samo od jednog konkretnog rizika (npr. samo od promjena koje se mogu pripisati promjenama LIBOR-a). Na primjer, u slučaju finansijske obaveze čija efektivna kamatna stopa je 100 baznih poena ispod LIBOR-a, subjekt može kao zaštićenu stavku označiti čitavu obavezu (npr. glavicu uvećanu za kamatu po LIBOR-u i umanjenu za 100 baznih poena) i zaštititi promjenu fer vrijednosti ili novčanih tokova čitave te obaveze koja se može pripisati promjenama LIBOR-a. Subjekt također može odabrati omjer zaštite koji nije jedan prema jedan da poboljša djelotvornost zaštite na način opisan u tački UP100.
- UP99.D Osim toga, ako se finansijski instrument s fiksnom stopom zaštititi od rizika neko vrijeme nakon njegovog nastanka, a kamatne stope su se u međuvremenu promijenile, subjekt može označiti dio jednak referentnoj stopi koji je viši od ugovorne stope plaćene za tu stavku. Subjekt to može uraditi pod uslovom da je referentna stopa niža od efektivne kamatne stope obračunate pod pretpostavkom da je subjekt instrument kupio na datum na koji prvi put označuje zaštićenu stavku. Na primjer, pretpostavimo da subjekt izda finansijsku imovinu s fiksnom stopom od VJ100 koja ima efektivnu kamatnu stopu od 6 posto u vrijeme kad je LIBOR 4 posto. On uvodi zaštitu te imovine nešto kasnije, kad LIBOR poraste na 8 posto a fer vrijednost imovine padne na VJ90. Subjekt računa da, ako je kupio imovinu na datum na koji je prvi put označio kao stavku zaštićenu od rizika za njenu tadašnju fer vrijednost od VJ90, efektivni prinosa bi bio 9,5 posto. S obzirom na to da je LIBOR manji od efektivnog prinosa, subjekt može označiti dio LIBOR-a od 8 posto koji se jednim dijelom sastoji od ugovornih novčanih tokova od kamate a drugim dijelom od razlike između sadašnje fer vrijednosti (tj. VJ90) i iznosa koji se treba platiti po dospelju (tj. VJ100).
- UP99.E Tačka 81. dopušta da subjekt označi nešto drugo, umjesto čitave promjene fer vrijednosti ili promjenjivosti novčanih tokova finansijskog instrumenta. Na primjer:
- (a) svi novčani tokovi finansijskog instrumenta se mogu označiti za zaštitu od promjena novčanih tokova ili fer vrijednosti koje se mogu pripisati nekim (ali ne i svim) rizicima; ili
  - (b) neki (ali ne i svi) novčani tokovi finansijskog instrumenta se mogu označiti za zaštitu od promjena novčanih tokova ili fer vrijednosti koje se mogu pripisati svim ili samo nekim rizicima (tj. "dio" novčanih tokova finansijskog instrumenta se može označiti za zaštitu od promjena koje se mogu pripisati svim ili samo nekim rizicima).
- UP99.F Da bi bili podobni za računovodstvo zaštite od rizika, označeni rizici i dijelovi označeni za zaštitu moraju biti zasebno prepoznatljive komponente finansijskog instrumenta, a promjene novčanih tokova ili fer vrijednosti čitavog finansijskog

instrumenta koje proizlaze iz promjena označenih rizika i dijelova označenih za zaštitu moraju biti pouzdano mjerljivi. Na primjer:

- (a) za finansijski instrument s fiksnom stopom koji je zaštićen od promjena fer vrijednosti povezanih s promjenama nerizične ili referentne kamatne stope, nerizična ili referentna kamatna stopa se obično smatra komponentom finansijskog instrumenta koja se može i zasebno prepoznati i pouzdano mjeriti;
- (b) inflacija se ne može zasebno prepoznati i pouzdano mjeriti, i ne može se označiti kao rizik ili dio finansijskog instrumenta osim ako ne ispuni zahtjeve iz podtačke (c);
- (c) ugovorno utvrđen dio inflacije novčanih tokova po priznatoj obveznici vezanoj za inflaciju (pod pretpostavkom da ne postoji zahtjev da se ugrađeni derivat obračunava odvojeno) se može zasebno prepoznati i pouzdano mjeriti sve dok taj dio inflacije ne utječe na ostale novčane tokove instrumenta.

### **Označavanje nefinansijskih stavki kao stavki zaštićenih od rizika (tačka 82.)**

UP100. Promjene cijene nekog sastojka ili komponente nefinansijske imovine ili nefinansijske obaveze obično nemaju predvidljiv, posebno mjerljiv efekt na cijenu stavke koji se može uporediti sa efektom, recimo, promjene tržišnih kamatnih stopa na cijenu obveznice. Prema tome, nefinansijska imovina ili nefinansijska obaveza je stavka zaštićena od rizika samo u cijelosti ili od rizika promjene kursa stranih valuta. Ako postoji razlika između uslova instrumenta zaštite od rizika i stavke zaštićene od rizika (kao što je zaštita prognozirane kupovine brazilske kafe korištenjem terminskog ugovora za kupovinu kolumbijske kafe po inače sličnim uslovima), odnos zaštite ipak može zadovoljiti uslove odnosa zaštite od rizika pod uslovom da zadovoljava sve uslove iz tačke 88., uključujući i to da se očekuje da zaštita od rizika bude vrlo djelotvorna. U tu svrhu, iznos instrumenta zaštite od rizika može biti viši ili niži od iznosa zaštićene stavke, ako to poboljšava djelotvornost odnosa zaštite od rizika. Na primjer, može se izvršiti analiza regresije da bi se uspostavio statistički odnos između stavke zaštićene od rizika (npr. transakcija s brazilskom kafom) i instrumenta zaštite od rizika (npr. transakcija s kolumbijskom kafom). Ako postoji validan statistički odnos između ove dvije varijable (tj. između jediničnih cijena brazilske i kolumbijske kafe), nagib linije regresije se može koristiti za utvrđivanje omjera zaštite od rizika koji će maksimalno povećati očekivanu djelotvornost. Na primjer, ako je nagib linije regresije 1,02, omjer zaštite od rizika koji se zasniva na 0,98 količine stavki zaštićenih od rizika prema 1,00 količine instrumenta zaštite od rizika maksimalno povećava očekivanu djelotvornost. Međutim, odnos zaštite od rizika može za rezultat imati nedjelotvornost koja se priznaje u dobit ili gubitak tokom trajanja odnosa zaštite od rizika.

### **Označavanje grupe stavki kao stavki zaštićenih od rizika (tačke 83. i 84.)**

UP101. Zaštita od rizika ukupne neto pozicije (npr. neto vrijednost sve imovine s fiksnom stopom i obaveza s fiksnom stopom sa sličnim dospijanjem), a ne samo određene

stavke zaštićene od rizika, ne zadovoljava kriterije za računovodstvo zaštite od rizika. Međutim, skoro isti efekt na dobit ili gubitak računovodstva zaštite od rizika za ovu vrstu odnosa zaštite od rizika se može postići označavanjem dijela osnovnih stavki kao stavke zaštićene od rizika. Na primjer, ako banka ima VJ100 imovine i VJ90 obaveza sa rizicima i uvjetima slične prirode, i zaštititi od izloženosti rizicima neto VJ10, može označiti VJ10 te imovine kao stavku zaštite od rizika. Ovo označavanje se može koristiti ako su ta imovina i obaveze instrumenti s fiksnom stopom, u kom slučaju se radi o zaštiti fer vrijednosti od rizika, ili, ako su to instrumenti s promjenjivom stopom, onda se radi o zaštiti novčanih tokova od rizika. Slično tome, ako subjekt ima čvrstu obavezu kupovine u stranoj valuti od VJ100, i čvrstu obavezu prodaje u stranoj valuti od VJ90, on može da zaštititi od rizika neto iznos od VJ10, tako što će nabaviti derivat i označiti ga kao instrument zaštite od rizika povezan s VJ10 čvrste obaveze kupovine od VJ100.

## Računovodstvo zaštite od rizika (tačke 85.–102.)

- UP102. Primjer zaštite fer vrijednosti od rizika je zaštita dužničkog instrumenta s fiksnom stopom od izloženosti promjenama fer vrijednosti zbog promjena kamatnih stopa. Takvu zaštitu od rizika može uvesti izdavalac ili imalac.
- UP103. Primjer zaštite novčanog toka od rizika je korištenje swapa da se promijeni dug s promjenjivom stopom u dug s fiksnom stopom (tj. zaštita buduće transakcije od rizika u kojoj su budući novčani tokovi, koji se štite od rizika, buduće isplate kamate).
- UP104. Zaštita čvrste obaveze od rizika (tj. zaštita od promjene cijene goriva koja se odnosi na nepriznatu ugovornu obavezu elektroprivrede da kupuje gorivo po fiksnoj cijeni) je zaštita od izloženosti riziku promjene fer vrijednosti. Shodno tome, takva zaštita od rizika je zaštita fer vrijednosti od rizika. Međutim, prema tački 87., zaštita čvrste obaveze od promjene kursa stranih valuta bi se alternativno mogla računovodstveno tretirati kao zaštita novčanih tokova od rizika.

## Procjenjivanje djelotvornosti zaštite od rizika

- UP105. Zaštita od rizika se smatra vrlo djelotvornom samo ako zadovoljava oba sljedeća uslova:
- Na početku uvođenja zaštite od rizika i u narednim periodima, očekuje se da će zaštita biti vrlo djelotvorna u postizanju prijeboja promjena fer vrijednosti ili novčanih tokova koje se mogu pripisati zaštiti od rizika tokom perioda za koji je zaštita označena. Takvo očekivanje se može dokazati na različite načine, uključujući i upoređivanje prošlih promjena fer vrijednosti ili novčanih tokova stavke zaštićene od rizika koje se mogu pripisati zaštiti od rizika, sa prošlim promjenama fer vrijednosti ili novčanih tokova instrumenta zaštite od rizika, ili dokazivanjem značajne statističke korelacije između fer vrijednosti ili novčanih tokova stavke zaštićene od rizika i fer vrijednosti ili novčanih tokova instrumenta zaštite od rizika. Subjekt može odabrati omjer zaštite koji nije jedan prema jedan da bi poboljšao djelotvornost zaštite od rizika na način opisan u tački UP100.
  - Stvarni rezultati zaštite od rizika se kreću u rasponu od 80 do 125 posto. Na primjer, ako su stvarni rezultati takvi da gubitak od instrumenta zaštite

iznosi VJ120, a dobitak od novčanog instrumenta iznosi VJ100, prebijanje se može mjeriti kao 120/100, što je 120 posto, ili kao 100/120, što je 83 posto. U ovom primjeru, pod pretpostavkom da zaštita od rizika zadovoljava uslove navedene pod (a), subjekt bi zaključio da je zaštita od rizika vrlo djelotvorna.

- UP106. Djelotvornost se, u najmanju ruku, ocjenjuje u vrijeme kad subjekt sastavlja svoje godišnje ili periodične finansijske izvještaje.
- UP107. Ovaj Standard ne utvrđuje jedinstven metod za procjenjivanje djelotvornosti zaštite od rizika. Metod koji subjekt usvoji za procjenjivanje djelotvornosti zaštite od rizika zavisi od njegove strategije upravljanja rizikom. Na primjer, ako je strategija upravljanja rizikom nekog subjekta periodično usklađivanje iznosa instrumenta zaštite od rizika da bi odražavao promjene zaštićenog položaja, subjekt treba pokazati očekivanje da će zaštita od rizika biti vrlo djelotvorna samo za period do sljedećeg usklađivanja iznosa instrumenta zaštite od rizika. U nekim slučajevima, subjekt usvaja različite metode za različite vrste zaštite od rizika. Dokumentacija subjekta o strategiji zaštite od rizika treba obuhvatati usvojene procedure za procjenjivanje djelotvornosti. U tim procedurama se navodi obuhvata li procjena sve dobitke ili gubitke od instrumenta zaštite od rizika, ili da li je isključena vremenska vrijednost instrumenta.
- UP107.A Ako subjekt zaštiti manje od 100 posto stavke od izloženosti riziku, kao što je, recimo, 85 posto, treba označiti da je stavka 85 posto zaštićena od izloženosti riziku, i mjeriti nedjelotvornost na osnovu promjene tih označenih 85 posto. Međutim, kada se od izloženosti riziku štiti označenih 85 posto, subjekt može koristiti omjer zaštite koji nije jedan prema jedan, ako to poboljšava očekivanu djelotvornost zaštite od rizika onako kako je opisano u tački UP100.
- UP108. Ako su glavni uslovi instrumenta zaštite od rizika i zaštićene imovine, obaveze, čvrste obaveze ili vrlo vjerovatne prognozirane transakcije isti, promjene fer vrijednosti i novčanih tokova koji se mogu pripisati zaštiti od rizika vjerovatno će se međusobno potpuno prebiti, i u vrijeme uvođenja zaštite od rizika i kasnije. Na primjer, swap kamatne stope će vjerovatno biti djelotvorna zaštita od rizika ako su ugovoreni iznos i iznos glavnice, rok, datumi ponovnog određivanja cijena, datumi uplata i isplata kamata i glavnice, i osnovica za mjerenje kamatnih stopa isti za instrument zaštite od rizika i stavku zaštićenu od rizika. Pored toga, zaštita od rizika vrlo vjerovatne prognozirane kupovine robe putem terminskog ugovora će vjerovatno biti vrlo djelotvorna ako:
- (a) terminski ugovor služi za kupovinu iste količine iste robe u isto vrijeme i na istom mjestu kao i zaštićena prognozirana kupovina;
  - (b) fer vrijednost terminskog ugovora na početku je jednaka nuli; i
  - (c) ili je promjena diskonta ili premije od terminskog ugovora isključena iz procjene djelotvornosti i priznata u dobit ili gubitak, ili se promjena očekivanih novčanih tokova veoma vjerovatne prognozirane transakcije zasniva na terminskoj cijeni robe.
- UP109. Ponekad instrument zaštite od rizika prebija samo dio rizika od kojeg se pruža zaštita. Na primjer, zaštita od rizika nije potpuno djelotvorna ako se instrument zaštite od rizika i stavka zaštićena od rizika izražavaju u različitim valutama koje se ne kreću uporedno. Također, zaštita od kamatnog rizika upotrebom derivata

nije potpuno djelotvorna ako se dio promjene fer vrijednosti derivata može pripisati kreditnom riziku druge strane.

- UP110. Da bi zadovoljila uslove računovodstva zaštite od rizika, zaštita od rizika mora se odnositi na određeni identificirani i označeni rizik, a ne samo na opće poslovne rizike subjekta, i u konačnici mora utjecati na dobit ili gubitak subjekta. Zaštita od rizika zastarjelosti fizičke imovine ili rizika da vlada izvrši eksproprijaciju imovine ne zadovoljava uslove računovodstva zaštite od rizika; djelotvornost se ne može mjeriti zato što se ti rizici ne mogu pouzdano izmjeriti.
- UP110.A Tačka 74.(a) dopušta da subjekt odvoji unutrašnju vrijednost i vremensku vrijednost opcijskog ugovora i kao instrument zaštite od rizika označi samo promjenu unutrašnje vrijednosti opcijskog ugovora. Takvo označavanje može rezultirati odnosom zaštite od rizika koji je savršeno djelotvoran u prebijanju promjena novčanih tokova koje se mogu pripisati zaštiti prognoziranе transakcije od jednostranog rizika, ako su osnovni uslovi prognoziranе transakcije i instrumenta zaštite od rizika isti.
- UP110.B Ako subjekt cijelu kupljenu opciju označi kao instrument zaštite od jednostranog rizika koji proizlazi iz prognoziranе transakcije, odnos zaštite od rizika neće biti savršeno djelotvoran. To je zato što premija plaćena za opciju uključuje vremensku vrijednost a, kako je navedeno u tački UP99.BA, označeni jednostrani rizik ne obuhvata vremensku vrijednost opcije. Stoga, u ovoj situaciji neće biti prijeboja između novčanih tokova koji se odnose na vremensku vrijednost premije plaćene za opciju i označenog rizika od kojeg se pruža zaštita.
- UP111. U slučaju kamatnog rizika, djelotvornost zaštite se može procijeniti sastavljanjem rasporeda dospjeća za finansijsku imovinu i finansijske obaveze, koji pokazuje neto izloženost kamatnom riziku za svaki period, pod uslovom da je ta neto izloženost povezana s određenom imovinom ili obavezom (ili određenom grupom imovine ili obaveza, ili njihovim određenim dijelom) koja uzrokuje neto izloženost, a djelotvornost zaštite od rizika se ocjenjuje prema toj imovini ili obavezi.
- UP112. Prilikom procjenjivanja djelotvornosti zaštite od rizika, subjekt općenito uzima u obzir vremensku vrijednost novca. Fiksna kamatna stopa stavke zaštićene od rizika ne mora se tačno podudarati sa fiksnom kamatnom stopom swapa označenog kao zaštita fer vrijednosti od rizika. Ni varijabilna kamatna stopa na kamatonosnu imovinu ili obavezu ne mora biti ista kao varijabilna kamatna stopa swapa označenog kao zaštita novčanog toka od rizika. Fer vrijednost swapa proizlazi iz njegovih neto izmirenja. Fiksne i varijabilne kamatne stope swapa se mogu mijenjati bez utjecaja na neto izmirenje, ako se obje mijenjaju za isti iznos.
- UP113. Ako subjekt ne zadovoljava kriterije djelotvornosti zaštite od rizika, subjekt prekida računovodstvo zaštite od rizika od posljednjeg datuma na koji je pokazao usklađenost sa kriterijima djelotvornosti zaštite od rizika. Međutim, ako subjekt utvrdi određeni događaj ili promjenu okolnosti koje su prouzrokovale da odnos zaštite od rizika ne zadovolji kriterije djelotvornosti, i pokaže da je zaštita od rizika bila djelotvorna prije tog događaja ili promjene okolnosti, subjekt prekida računovodstvo zaštite od rizika od datuma tog događaja ili promjene okolnosti.
- UP113.A Da bi se otklonila sumnja, efekti zamjene izvorne druge strane klirinškom drugom stranom i uvođenje povezanih izmjena, kao što je opisano u tačkama 91.(a)(ii) i 101.(a)(ii), odražavaju se na mjerenje instrumenta zaštite od rizika, a



time i na procjenjivanje djelotvornosti zaštite i mjerenje djelotvornosti zaštite od rizika.

### **Računovodstvo zaštite fer vrijednosti od rizika za zaštitu portfelja od kamatnog rizika**

UP114. Za zaštitu fer vrijednosti od kamatnog rizika povezanog s portfeljem finansijske imovine i finansijskih obaveza, subjekt ispunjava zahtjeve ovog Standarda ako postupa u skladu s procedurama navedenim u podtačkama (a)–(i) i tačkama UP115.–UP132. dolje.

- (a) U okviru svog procesa upravljanja rizikom, subjekt određuje portfelj stavki koje želi zaštititi od kamatnog rizika. Portfelj može sadržavati samo imovinu, samo obaveze, ili i imovinu i obaveze. Subjekt može odrediti dva ili više portfelja (npr. subjekt može izdvojiti grupu imovine raspoložive za prodaju u poseban portfelj), u kom slučaju primjenjuje uputstva iz daljnijeg teksta na svaki portfelj zasebno.
- (b) Subjekt raščlanjuje portfelj na periode ponovnog određivanja cijena na osnovu očekivanih, a ne ugovornih datuma ponovnog određivanja cijena. Raščlanjivanje na periode ponovnog određivanja cijena se može izvršiti na različite načine, uključujući i raspoređivanje novčanih tokova na periode u kojim se očekuje da do njih dođe, ili raspoređivanje ugovorenih iznosa glavnice na sve periode do očekivanog ponovnog određivanja cijena.
- (c) Na osnovu ovog raščlanjivanja, subjekt odlučuje o iznosu koji želi da zaštititi od rizika. Subjekt označava kao stavku koju štiti od rizika onaj iznos imovine ili obaveza (ali ne neto iznos) iz određenog portfelja koji je jednak iznosu koji želi da označi kao zaštićen od rizika. Ovaj iznos također određuje i procenat mjere koja se koristi za testiranje djelotvornosti u skladu sa tačkom UP126.(b).
- (d) Subjekt označava kamatni rizik od kojeg se pruža zaštita. Ovaj rizik može biti dio kamatnog rizika za svaku od stavki u zaštićenom položaju, kao što je referentna kamatna stopa (npr. LIBOR).
- (e) Subjekt označava jedan ili više instrumenata zaštite od rizika za svaki period ponovnog određivanja cijena.
- (f) Koristeći označavanja navedena u gornjim podtačkama (c)–(e), subjekt procjenjuje, na početku i u narednim periodima, očekuje li da zaštita od rizika bude vrlo djelotvorna tokom perioda za koji je zaštita označena.
- (g) Periodično, subjekt mjeri promjenu fer vrijednosti zaštićene stavke (kako je označeno pod (c)) koja se može pripisati zaštiti od rizika (kako je označeno pod (d)), na osnovu očekivanih datuma ponovnog određivanja cijena utvrđenih pod (b). Pod uslovom da je utvrđeno da je zaštita stvarno bila djelotvorna kad je procjenjivana korištenjem dokumentiranog metoda subjekta za procjenjivanje djelotvornosti, subjekt priznaje promjenu fer vrijednosti zaštićene stavke kao dobitak ili gubitak u računu dobiti ili gubitka, i u jednoj od dvije stavke izvještaja o finansijskom položaju, kako je opisano u tački 89.A. Promjena fer vrijednosti se ne treba raspodjeljivati na pojedinačnu imovinu ili obaveze.



- (h) Subjekt mjeri promjenu fer vrijednosti instrumenta/instrumenata zaštite od rizika (kako je označeno pod (e)) i priznaje je kao dobitak ili gubitak u računu dobiti ili gubitka. Fer vrijednost instrumenta/instrumenata zaštite od rizika se priznaje kao imovina ili obaveza u izvještaju o finansijskom položaju.
- (i) Svaka nedjelotvornost<sup>4</sup> se priznaje u dobit ili gubitak kao razlika između promjene fer vrijednosti navedene pod (g) i promjene fer vrijednosti navedene pod (h).
- UP115. Ovaj pristup se detaljnije opisuje u nastavku. Ovaj pristup se primjenjuje samo na zaštitu fer vrijednosti od kamatnog rizika povezanog s portfeljem finansijske imovine ili finansijskih obaveza.
- UP116. Portfelj određen u tački UP114.(a) može sadržavati imovinu i obaveze. Alternativno, može biti portfelj koji sadrži samo imovinu, ili samo obaveze. Portfelj se koristi za određivanje iznosa imovine ili obaveza koje subjekt želi zaštititi od rizika. Međutim, sam portfelj nije označen kao stavka koja se štiti od rizika.
- UP117. Prilikom primjene tačke UP114.(b), subjekt određuje datum očekivane promjene cijena stavke ili na datum kad se očekuje dospijeće te stavke ili na datum određivanja ponovne cijene po tržišnim stopama, zavisno koja je datum raniji. Očekivani datumi ponovnog određivanja cijena se procjenjuju na početku uvođenja zaštite od rizika i tokom trajanja zaštite, na osnovu prošlog iskustva i drugih dostupnih informacija, uključujući informacije i očekivanja koja se odnose na stope plaćanja unaprijed, kamatne stope i njihovo međusobno djelovanje. Subjekti koji nemaju vlastita iskustva ili imaju nedovoljno iskustvo koriste iskustvo sličnih subjekata za uporedive finansijske instrumente. Ove procjene se periodično pregledaju i dopunjavaju u svjetlu novog iskustva. U slučaju stavke sa fiksnom stopom koja se plaća unaprijed, očekivani datum ponovnog određivanja cijene je datum na koji se očekuje da stavka bude plaćena unaprijed, osim u slučaju ako se cijena promijeni na osnovu tržišnih stopa na raniji datum. Za grupu sličnih stavki, raščlanjivanje na periode na osnovu očekivanih datuma ponovnog određivanja cijena može biti u obliku raspodjele procenata grupe, a ne pojedinih stavki, na svaki period. Subjekt može primijeniti i druge metodologije u svrhu takve raspodjele. Na primjer, može upotrijebiti multiplikator stope plaćanja unaprijed za raspodjelu amortiziranih zajmova na vremenske periode na osnovu očekivanih datuma ponovnog određivanja cijena. Međutim, metodologija za takvu raspodjelu treba biti u skladu sa procedurama i ciljevima subjekta za upravljanje rizikom.
- UP118. Kao primjer označavanja navedenog u tački UP114.(c), ako u određenom periodu ponovnog određivanja cijena subjekt procijeni da ima imovinu s fiksnom stopom od VJ100 i obaveze s fiksnom stopom od VJ80, i odluči da zaštititi od rizika čitavu neto poziciju od VJ20, on označava kao stavku zaštićenu od rizika imovinu u iznosu od VJ20 (dio imovine).<sup>5</sup> Označavanje se izražava kao "iznos u valuti" (npr. iznos u dolarima, eurima, funtama ili randima), a ne kao iznos pojedinačne imovine. Iz toga slijedi da sva imovina (ili obaveze) iz kojih proizlazi iznos zaštićen od rizika – tj. svih VJ100 imovine iz gornjeg primjera – moraju biti:

<sup>4</sup> U ovom kontekstu se primjenjuju ista razmatranja značajnosti kao i u svim MSFI-jevima.

<sup>5</sup> Ovaj Standard dopušta da subjekt označi svaki iznos raspoložive imovine ili obaveza koji zadovoljavaju uslove, tj. u ovom primjeru, svaki iznos imovine između VJ0 i VJ100.

- (a) stavke čija se fer vrijednost mijenja kao odgovor na promjene kamatne stope koja se štiti od rizika; i
- (b) stavke koje bi mogle zadovoljavati uslove računovodstva zaštite fer vrijednosti od rizika da su pojedinačno označene kao zaštićene od rizika. Posebno, zato što MSFI 13<sup>6</sup> navodi da fer vrijednost finansijske obaveze s obilježjem potražnje (kao što su depoziti po viđenju i neke vrste oročenih depozita) nije niža od iznosa koje se plaća na zahtjev, diskontiranog od prvog dana na koji se može zahtijevati isplata tog iznosa, takva stavka ne može zadovoljiti uslove računovodstva zaštite fer vrijednosti od rizika ni za jedan period poslije najkraćeg perioda u kojem imalac može zahtijevati plaćanje. U prethodnom primjeru, zaštićena pozicija je iznos imovine. Iz tog razloga, takve obaveze nisu dio označene stavke zaštićene od rizika, već ih subjekt koristi da odredi iznos imovine koja je označena kao zaštićena od rizika. Ako je pozicija koju je subjekt želio zaštititi od rizika iznos obaveza, iznos koji predstavlja označenu stavku zaštićenu od rizika mora proizlaziti iz obaveza s fiksnom stopom koje nisu obaveze za koje se od subjekta može tražiti da ih otplati u ranijem periodu, a procenat mjere korištene za procjenjivanje djelotvornosti zaštite od rizika u skladu s tačkom UP126.(b) bi se izračunao kao procenat tih drugih obaveza. Na primjer, pretpostavimo da subjekt procjenjuje da, u određenom periodu ponovnog određivanja cijena, ima obaveze s fiksnom stopom od VJ100, koje sačinjavaju VJ40 depozita po viđenju i VJ60 obaveza bez obilježja potražnje, i VJ70 imovine s fiksnom stopom. Ako subjekt odluči da zaštititi od rizika čitavu neto poziciju od VJ30, on kao zaštićenu stavku označava obaveze od VJ30 ili 50 procenata<sup>7</sup> obaveza bez obilježja potražnje.

UP119. Subjekt također mora ispuniti i ostale zahtjeve označavanja i dokumentiranja koji su navedeni u tački 88.(a). Za portfelj zaštite od kamatnog rizika, ovo označavanje i dokumentiranje određuje politiku subjekta za sve varijable koje se koriste za utvrđivanje iznosa koji se štiti od rizika, i za način mjerenja djelotvornosti, uključujući sljedeće:

- (a) koja imovina i obaveze se trebaju uključiti u portfelj zaštite od rizika i koja osnova se treba koristiti za njihovo uklanjanje iz tog portfelja;
- (b) kako subjekt procjenjuje datume ponovnog određivanja cijena, uključujući i to koje pretpostavke o kamatnim stopama služe kao osnova za procjene stopa plaćanja unaprijed, i osnovu za promjenu tih procjena. Isti metod se koristi i za početne procjene koje se prave u vrijeme kad se imovina ili obaveza uključuju u portfelj zaštite od rizika i za sve kasnije promjene tih procjena;
- (c) broj i trajanje perioda ponovnog određivanja cijena;
- (d) koliko često će subjekt testirati djelotvornost i koji od dva metoda iz tačke UP126. će koristiti;
- (e) metodologiju koju je subjekt koristio za određivanje iznosa imovine ili obaveza koje su označene kao stavka zaštićena od rizika i, u skladu s

<sup>6</sup> vidjeti tačku 49.

<sup>7</sup>  $30\text{v.j.} \div (100\text{ v.j.} - 40\text{ v.j.}) = 50\text{ procenata}$

tim, procenat mjere koja se koristila kad je subjekt testirao djelotvornost primjenjujući metod opisan u tački UP126.(b);

- (f) kada subjekt testira djelotvornost korištenjem metoda opisanog u tački UP126.(b), hoće li subjekt testirati djelotvornost za svaki period ponovnog određivanja cijena zasebno, za sve periode zajedno, ili korištenjem neke kombinacije te dvije mogućnosti.

Politike određene označavanjem i dokumentiranjem odnosa zaštite od rizika moraju biti u skladu sa procedurama i ciljevima subjekta za upravljanje rizikom. Promjene politika se ne smiju vršiti proizvoljno. One se moraju opravdati na osnovu promjena tržišnih uslova i drugih faktora, zasnivati se na i biti dosljedne procedurama i ciljevima subjekta za upravljanje rizikom.

- UP120. Instrument zaštite od rizika naveden u tački UP114.(e) može biti jedan derivat ili portfelj derivata od kojih svi sadrže izloženost kamatnom riziku od kojeg se pruža zaštita iz tačke UP114.(d) (tj. portfelj swapova kamatne stope od kojih svi sadrže izloženost LIBOR-u). Takav portfelj derivata može sadržavati pozicije rizika koje se prebijaju. Međutim, možda neće uključivati izdate opcije ili neto izdate opcije, zato što ovaj Standard<sup>8</sup> ne dopušta da se takve opcije označe kao instrumenti zaštite od rizika (osim kad je izdata opcija označena za prebijanje kupljene opcije). Ako instrument zaštite od rizika pruža zaštitu iznosu označenom u tački UP114.(c) za više od jednog perioda ponovnog određivanja cijena, on se raspoređuje na sve periode koje štiti od rizika. Međutim, čitav instrument zaštite od rizika mora se raspodijeliti na te periode ponovnog određivanja cijena zato što Standard<sup>9</sup> ne dopušta da se odnos zaštite od rizika označi samo za dio perioda tokom kojeg instrument zaštite od rizika ostaje neizmiren.
- UP121. Kada subjekt mjeri promjenu fer vrijednosti stavke koja se može platiti unaprijed u skladu s tačkom UP114.(g), promjena kamatnih stopa utječe na fer vrijednost stavke koja se može platiti unaprijed na dva načina: ona utječe na fer vrijednost ugovornih novčanih tokova i na fer vrijednost opcije plaćanja unaprijed koju sadrži stavka koja se može platiti unaprijed. Tačka 81. Standarda dopušta da subjekt označi dio finansijske imovine ili finansijske obaveze, koja ima zajedničku izloženost riziku, kao stavka zaštićena od rizika, pod uslovom da se može izmjeriti djelotvornost zaštite od rizika. Za stavke koje se mogu platiti unaprijed, tačka 81.A dopušta da se to ostvari označavanjem stavke zaštićene od rizika u smislu promjene fer vrijednosti koja se može pripisati promjenama označene kamatne stope na osnovu *očekivanih*, a ne *ugovornih* datuma ponovnog određivanja cijena. Međutim, efekt koji promjena kamatne stope koja se štiti od rizika ima na te očekivane datume ponovnog određivanja cijena se treba uključiti kada se određuje promjena fer vrijednosti zaštićene stavke. Shodno tome, ako se očekivani datumi ponovnog određivanja cijena revidiraju (npr. da bi odrazili promjenu očekivanog plaćanja unaprijed), ili ako se stvarni datumi ponovnog određivanja cijena razlikuju od očekivanih, doći će do nedjelotvornosti kao što je opisano u tački UP126. Suprotno, promjene očekivanih datuma ponovnog određivanja cijena koji (a) jasno proizlaze iz faktora koji nisu promjene kamatne stope koja se štiti od rizika, (b) nisu u korelaciji sa promjenama kamatne stope koja se štiti od rizika i (c) mogu se pouzdano odvojiti od promjena koje se mogu pripisati kamatnoj stopi koja se štiti od rizika (npr. promjene stopa plaćanja

8 Vidjeti tačke 77. i UP94.

9 Vidjeti tačku 75.

unaprijed koje jasno proizlaze iz promjena demografskih faktora ili poreznih propisa a ne promjena kamatne stope) se isključuju kad se utvrđuje promjena fer vrijednosti stavke zaštićene od rizika, zato što se ne mogu pripisati zaštiti od rizika. Ako postoji neizvjesnost u vezi sa faktorom koji dovodi do promjene očekivanih datuma ponovnog određivanja cijena, ili ako subjekt nije sposoban da pouzdano odvoji promjene koje proizlaze iz kamatne stope koja se štiti od rizika od promjena koje proizlaze iz drugih faktora, prepostavlja se da ta promjena proistječe iz promjena kamatne stope koja se štiti od rizika.

- UP122. U ovom Standardu se ne određuju tehnike koje se koriste za određivanje iznosa navedenog u tački UP114.(g), tačnije promjena fer vrijednosti stavke zaštićene od rizika koja se može pripisati zaštiti od rizika. Ako se za takvo mjerenje koriste statističke ili druge tehnike procjenjivanja, uprava mora očekivati da rezultat bude približan onom koji bi se dobio mjerenjem sve pojedinačne imovine ili obaveza koje čine stavku zaštićenu od rizika. Nije prikladno prepostaviti da su promjene fer vrijednosti stavke zaštićene od rizika jednake promjenama vrijednosti instrumenta zaštite od rizika.
- UP123. Tačka 89.A zahtijeva da se, ako je stavka zaštićena od rizika za određeni period ponovnog određivanja cijene imovina, promjena njene fer vrijednosti prezentira kao posebna stavka unutar imovine. Suprotno, ako je stavka zaštićena od rizika za određeni period ponovnog određivanja cijene obaveza, promjena njene fer vrijednosti prezentira kao posebna stavka unutar obaveza. Ovo su posebne stavke koje se spominju u tački UP114.(g). Posebno raspoređivanje na pojedinačnu imovinu (ili obaveze) se ne zahtijeva.
- UP124. U tački UP114.(i) se navodi da se nedjelotvornost javlja u onoj mjeri u kojoj se promjena fer vrijednosti stavke zaštićene od rizika, koja se može pripisati zaštiti od rizika, razlikuje od promjene fer vrijednosti derivata koji štiti od rizika. Takva razlika može nastati iz brojnih razloga, uključujući sljedeće:
- (a) stvarni datumi ponovnog određivanja cijena se razlikuju od očekivanih datuma, ili su očekivani datumi ponovnog određivanja cijena izmijenjeni;
  - (b) stavkama u portfelju zaštite od rizika je umanjena vrijednost ili su se prestale priznavati;
  - (c) datumi plaćanja instrumenta zaštite od rizika i stavke zaštićene od rizika se razlikuju; i
  - (d) drugi uzroci (npr. kada nekoliko stavki zaštićenih od rizika nosi kamate po stopi koja je niža od referentne kamatne stope za kojoj su označene za zaštitu od rizika, a nedjelotvornost koja je rezultat toga nije toliko velika da portfelj u cjelini ne zadovolji uslove za računovodstvo zaštite od rizika).
- Takva nedjelotvornost<sup>10</sup> treba da se utvrdi i prizna u dobit ili gubitak.
- UP125. Općenito, djelotvornost zaštite od rizika će se poboljšati:
- (a) ako subjekt rasporedi stavke s različitim obilježjima plaćanja na način koji uzima u obzir razlike u ponašanju plaćanja unaprijed;
  - (b) ako je broj stavki u portfelju veći. Kad portfelj sadrži samo nekoliko stavki, relativno visoka nedjelotvornost je vjerovatna ako se jedna od stavki plati

<sup>10</sup> U ovom kontekstu se primjenjuju ista razmatranja značajnosti kao i u svim MSFI-jevima.

unaprijed ranije ili kasnije nego što se očekivalo. Suprotno, kada portfelj sadrži mnogo stavki, ponašanje plaćanja unaprijed se može predvidjeti tačnije;

- (c) kad su periodi ponovnog određivanja cijena kraći (npr. jednomjesečni u odnosu na tromjesečne periode ponovnog određivanja cijena). Kraći periodi ponovnog određivanja cijena smanjuju utjecaj svakog neslaganja između datuma ponovnog određivanja cijena i datuma plaćanja (u okviru perioda ponovnog određivanja cijena) stavke zaštićena od rizika i instrumenta zaštite od rizika;
- (d) što se češće iznos instrumenta zaštite od rizika usklađuje da odrazi promjene stavke zaštićena od rizika (npr. zbog promjena očekivanja u pogledu plaćanja unaprijed).

UP126. Subjekt periodično provjerava djelotvornost. Ako se procjene datuma ponovnog određivanja cijena mijenjaju između onog datuma na koji subjekt procjenjuje djelotvornost i sljedećeg datuma, dužan je izračunati iznos djelotvornosti ili:

- (a) kao razliku između fer vrijednosti instrumenta zaštite od rizika (vidjeti tačku UP114.(h)) i promjene vrijednosti čitave stavke zaštićene od rizika koja se može pripisati promjenama kamatne stope zaštićene od rizika (uključujući i utjecaj koji promjene kamatne stope zaštićene od rizika imaju na fer vrijednost svake stavke ugrađene opcije plaćanja unaprijed); ili
- (b) korištenjem sljedećih aproksimacija. Subjekt:
  - (i) izračunava procenat imovine (ili obaveza) koja je zaštićena od rizika u svakom periodu ponovnog određivanja cijena, na osnovu procijenjenih datuma ponovnog određivanja cijena na posljednji dana kad je provjeravana djelotvornost;
  - (ii) primjenjuje ovaj procenat na svoje izmijenjene procjene iznosa u tom periodu ponovnog određivanja cijene da bi izračunao iznos stavke zaštićena od rizika na osnovu svoje izmijenjene procjene;
  - (iii) izračunava promjenu fer vrijednosti svoje izmijenjene procjene stavke zaštićene od rizika koja se se može pripisati zaštiti od rizika i predstavlja je kako je navedeno u tački UP114.(g);
  - (iv) priznaje nedjelotvornost jednaku razlici između iznosa utvrđenog pod (iii) i promjene fer vrijednosti instrumenta zaštite od rizika (vidjeti tačku UP114.(h)).

UP127. Kada mjeri nedjelotvornost, subjekt pravi razliku između izmjena procijenjenih datuma ponovnog određivanja cijene postojeće imovine (ili obaveza) i nastanka nove imovine (ili obaveza), pri čemu samo ove prve dovode do nedjelotvornosti. Sve izmjene procijenjenih datuma ponovnog određivanja cijene (osim onih koje su isključene, u skladu s tačkom UP121.), uključujući i svako ponovno preraspoređivanje postojećih stavki između perioda, uključuju se kada se mijenja procijenjeni iznos u nekom periodu u skladu sa tačkom UP126.(b)(ii) te, samim tim, i kada se mjeri djelotvornost. Kad se nedjelotvornost prizna kako je navedeno u prethodnom tekstu, subjekt uspostavlja novu procjenu ukupne imovine (ili obaveza) u svakom periodu ponovnog uspostavljanja cijena, uključujući novu imovinu (ili obaveze) koje su nastale od zadnje provjere nedjelotvornosti, i

označava novi iznos kao stavku zaštićenu od rizika i novi procenat kao procenat zaštićen od rizika. Procedura navedena u tački UP126.(b) se potom ponavlja sljedećeg datuma kada subjekt provjerava djelotvornost.

- UP128. Stavke koje su prvobitno bile raspoređene u period ponovnog određivanja cijena se mogu prestati priznavati zbog plaćanja unaprijed koje je ranije od očekivanog ili zbog otpisivanja čiji je uzrok umanjnje vrijednosti ili prodaja. Kad se ovo dogodi, iznos promjene fer vrijednosti uključen u posebnu stavku navedenu u tački UP114.(g) koji se odnosi na stavku koja se prestala priznavati, treba se ukloniti iz izvještaja o finansijskom položaju, i uključiti u dobitak ili gubitak koji proizlazi iz prestanka priznavanja stavke. U tu svrhu, potrebno je znati period(e) ponovnog određivanja cijena u koje je raspoređena stavka koja se prestala priznavati, zato što to određuje period(e) ponovnog određivanja cijene iz kojih se ta stavka treba ukloniti, a samim tim i iznos koji se treba ukloniti iz posebne stavke navedene u tački UP114.(g). Kad stavka prestane da se priznaje, ako se može utvrditi u koji je period uključena, uklanja se iz tog perioda. Ako ne može da se utvrdi, ona se uklanja iz najranijeg perioda ako je prestanak priznavanja rezultat plaćanja unaprijed koje je veće od očekivanog, ili se sistematski i racionalno raspoređuje na sve periode koji sadrže stavku koja se prestala priznavati ako je stavka prodata ili joj je umanjena vrijednost.
- UP129. Pored toga, svaki iznos koji se odnosi na neki period, koji se nije prestao priznavati kada taj period istekne, priznaje se u dobit ili gubitak za to vrijeme (vidjeti tačku 89.A). Na primjer, pretpostavimo da subjekt raspoređuje stavke na tri perioda ponovnog određivanja cijena. Prilikom prethodnog ponovnog označavanja, promjena fer vrijednosti iskazana u jednoj zasebnoj stavci u izvještaju u finansijskom položaju je bila imovina u iznosu od VJ25. Taj iznos predstavlja iznos koji se mogu pripisati, redom, periodima 1, 2 i 3 u iznosu od od VJ7, VJ 8 i VJ10. Prilikom sljedećeg ponovnog označavanja, imovina koja se može pripisati periodu 1 se ili realizira ili preraspoređuje na druge periode. Prema tome, VJ7 se prestaje priznavati u izvještaju o finansijskom položaju i priznaje se u dobit ili gubitak. Iznos od VJ8 i VJ10 se sada, redom, pripisuju periodu 1 i 2. Ovi preostali periodi se potom usklađuju, po potrebi, za promjene fer vrijednosti kako je opisano u tački UP114.(g).
- UP130. Radi ilustracije zahtjeva iz prethodne dvije tačke, pretpostavimo da je subjekt rasporedio imovinu raspodjeljivanjem nekog procenta portfelja na svaki period ponovnog određivanja cijena. Pretpostavimo, također, da je rasporedio VJ100 na svaki od prva dva perioda. Kada istekne prvi period ponovnog određivanja cijena, VJ110 imovine se prestaje priznavati zbog očekivanih i neočekivanih ponovnih otpлата. U ovom slučaju, cjelokupan iznos sadržan u posebnoj stavki navedenoj u tački UP114.(g) koji se odnosi na prvi period se uklanja iz izvještaja o finansijskom položaju, uvećan za 10 procenata iznosa koji se odnosi na drugi period.
- UP131. Ako se zaštićeni iznos za period ponovnog određivanja cijena smanji, a da se pri tome ne prestanu priznavati s njim povezana imovina (ili obaveze), iznos uključen u posebnu stavku navedenu u tački UP114.(g) koji se odnosi na smanjenje treba se amortizirati u skladu sa tačkom 92.
- UP132. Subjekt može poželjeti da primijeni pristup naveden u tačkama UP114.-UP131. na zaštitu portfelja koji se prethodno računovodstveno tretirao kao zaštita novčanog toka od rizika u skladu sa MRS 39. U tom slučaju, subjekt poništava prethodno označavanje zaštite novčanog toka od rizika u skladu s tačkom 101.(d),

i primjenjuje zahtjeve navedene u toj tački. On, također, treba ponovo označiti tu zaštitu kao zaštitu fer vrijednosti od rizika i primijeniti pristup naveden u tačkama UP114.–UP131. prospektivno na naredne računovodstvene periode.

### **Prelazni period (tačke 103.–108.B)**

---

UP133. Subjekt je možda označio prognoziranu transakciju unutar grupe kao stavku zaštićenu od rizika na početku godišnjeg perioda koji započinje na datum ili nakon 1. januara 2005. godine (ili, u svrhu prepravljanja uporednih informacija, na početku ranijeg uporednog perioda), u zaštiti koja bi zadovoljila uslove računovodstva zaštite od rizika u skladu s ovim Standardom (kako je izmijenjen u posljednjoj rečenici tačke 80.). Takav subjekt može koristiti to označavanje da primijeni računovodstvo zaštite od rizika u konsolidiranim finansijskim izvještajima od početka godišnjeg perioda koji započinje na datum ili nakon 1. januara 2005. godine (ili od početka ranijeg uporednog perioda). Takav subjekt je, također, dužan primjenjivati tačke UP99.A i UP99.B od početka godišnjeg perioda koji započinje na datum ili nakon 1. januara 2005. godine. Međutim, u skladu s tačkom 108.B, on ne mora primjenjivati tačku UP99.B na uporedne informacije za ranije periode.